

**Povídky o slabých ženách a silných
mužích a naopak**

Jarmila Hašková

Svatební dar

„Ovšem“, řekla Karlička, „měli bychom jim něco poslat.“

Oba umkli.

„Což,“ řekla zase Karlička, „kdybys v úřadě požádal o zálohu.“

„To nejde,“ odpověděl Jeník, neboť si vzal zálohu již dávno, když Karlička potřebovala boty.

„No a prvního nám nic nezbude?“ otázala se naivně s prostotou ženy, která důvěřuje manželovi a sama nepočítá.

„Nic,“ odpověděl Jeník a honem, aby zeslabil ošklivý dojem, doložil: „Tentokrát, miláčku, nezbude nic.“ Musil to tak říci, aby Karlička nepochopila, jak jsou chudi.

„Ale něco jim přece jen musíme poslat – dali nám ten obraz.“

Karlička se podívala na obraz, zastrčený v koutě, kde bylo nejmíň světla. Byla to olejomalba, vlastnoruční práce Josefa Dražila, obchodního příručího, který si bral dnes za manželku Olinku, Karliččinu sestru.

„Ovšem, dali nám ten nešťastný obraz.“

„Ale rám stál jistě aspoň dvě stě korun.“

„Dnes už by byl lacinější.“

„Ale oni dali přece jen co mohli a dali nám to rádi.“

„To je to nejhorší,“ vzdychl si Jeník. „Ještě že máme u okna skobu, na kterou můžeme zavěsit obraz, když přijdou na návštěvu.“

„Posledně bych byla zapoměla,“ svěřovala se Karlička. „Až když stáli v předsíni, vzpomenu si na obraz. Honem je strkám do kuchyně, aby odpustili, že nemáme v pokoji ustláno. A Ola, že to nevádí, že jsou přece domácí lidé, z rodiny. Já ti zakusila strachu – ale dobře to dopadlo. V kuchyni mi uteklo mléko, oni se oba vrhli k plotně, a já honem odskočila z pokoje, obraz jsem zavěsila...“

„Zlato moje,“ řekl Jeník a dal Karličce hubičku.

„No víš,“ pokračovala Karlička za chvíli, „neřekli by nic, ale jistě by je to mrzelo... Ale co jenom jim máme dát?“

Jeník se rozhlédl pokojem.

„Což,“ řekl nesměle, „kdybychom jim dali naše sloupkové hodiny.“

Karlička se zoufale rozhlédla pokojem.

Sloupkové hodiny byly jedinou opravdu pěknou věcí, kterou měli. Stály na laciném psacím stole a byly Karliččinou pýchou.

„Hodiny ne, to ne.“

„Tak tedy polštář...“

Byl vyšívaný a byl prvním dárkem, který Karlička dala Jeníkovi.

Karlička vstala. Vzala polštář do ruky, obracela jej sem a tam a dlouze se podívala na Jeníka. Což nechápal, že každý steh na tom polštáři znamená vzpomínku?

Jeník pochopil. Objal Karličku, políbil ji na oči a zašeptal: „Ale co tedy?“

„Jeníku,“ odpověděla Karlička, „vid', my jsme přece jen strašní chudáci..., ale dát jim něco musíme.“

„Karličko, dejme jim tu vázu!“

Karlička vytřeštila oči. „Jakou vázu?“

„Červenou, broušenou, od tety Anny.“

„Vždyť je přec rozbitá!“

„Počkej.“

Jeník otevřel prádelník a opatrně položil na stůl červenou broušenou vázu s uraženým hrdlem. Rozbalil jiný papírek, vyňal z něho uražené hrdlo a nasadil na vázu.

„Ta by stála peněz, co?“

„No, to je škoda!“

Broušené sklo svítilo jako krev a slzy. Byl to dárek Jeníkovy tety Anny. Skvostná váza došla rozbitá.

„Podívej se, Karličko. – Olinka u nás téhle vázy nikdy neviděla – zabalíme vázu do bedničky, napíšeme milé psaníčko – no, a oni se pomyslí, že se sklo rozbilo cestou.“

„A budou mít jen lítost...“

„Jako jsme měli my – ale v líbánkách se už taková lítost nějak vydrží.“

„A to že máme udělat jediné sestře...“

„Tak porad' něco jiného.“

„Dobře,“ řekla Karlička za chvíli, „pošleme jim tu vázu. A až někdy budeme mít peníze, tak jim to nějak vynahradíme...“

Olinka se vdávala.

„Jenom mě, Pepíčku, mrzí, že Karla nepřijela. Přece na to mají. Vždycky si pochvaluje, jak se jí vede, jaký je Jenda hodný.“

„Možná, že se jim vede – ale nazbyt toho nemají. Karlička by jistě přijela – je přece tak zvědava.“

Olinka se rozhlédla svým bytem.

„U nás je to hezčí, vid', Pepíčku.“

Pepíček se samolibě usmál. Však přidám na zařízení i svoje úspory.

„A koberce máme široké – ne takové úzké jako...“

Olinka nedopověděla. „Jako?“ znamenalo „jako u sestry oficiálky.“

„A ani nám nic neposlali,“ řekla Olinka za chvíli.

„Je před prvním – pošlou asi, až dostanou gáži.“

Dveře se tiše otevřely a vešla služebná.

„Milostpaní, je tady listonoš. Má pro nás bedničku.“

„Odkud?“

„Z Prahy.“

„Od Karličky,“ zvolali oba manželé – – –

Pepíček opatrně otvíral bedničku, opatřenou velikým nápadným nápisem:

Pozor!! Sklo!!

„Milostpane,“ upozornila služebná, „přišlo také psaní.“

Pepíček položil nůž, kterým páčil hřebíčky, a otevřel dopis. Byl od Jeníka. Pepíček četl:

„Milý Josefe,

ačkoliv jsme Vám nepřijeli na svatbu, vzpomínali jsme na Vás celý den, každou hodinu, každou minutu, přejíce Vám ze srdce Vašeho štěstí. Víš, Pepo, chtěli jsme

přijet, ale neměli jsme peněz. Neříkej to Olince. Karlička to tají a necítí své chudoby, dokud má za to, že o ni nikdo neví. Nepsal bych Ti toho, kdyby se nám nebyla stala trapná věc. Chtěli jsme Vám poslat dárek a neměli jsme peněz. Vymyslíl jsem si malý podvod. Dostali jsme darem červenou broušenou vázu, která došla rozbitá. Myslil jsem si, že by mohla rozbitá dojít také k Vám – nezlob se, chudoba je vynalézavá – a tak jsem milou vázu zabalil. Litoval jsem sám sebe, když jsem to dělal, a tak v tom vzteku, že nemám ani na dárek pro své nejmilejší, zapomněl jsem přibalit k váze uražené hrdlo. Karlička o tom neví. Chudinka by zemřela studem. Našel jsem ráno hrdlo v papírech na stole, a to již byla bednička pryč. Prosím Tě, Josefe, nehněvej se na nás a hlavně – zaříd' to nějak, aby Olinka nezahlédla o našem podvodu a naší tísní; učiň to ne k vůli mně, ale pro Karličku. Buďte hodně šťastni. Ale Vy jste, co? Endlich allein... A víš, my jsme také pořád šťastni, třeba že jsme stále na suchu.

Tvůj Jenda.“

Pepíček dočetl a zamyslíl se.

„Co je to?“ zeptala se Olinka.

„Ale nic,“ odpověděl Pepíček.

„Tak honem, otevři již tu bedničku.“

„Hned, hned...“

Pepíček vzal zase do ruky nůž, ale hřebíky nějak nechtěly ze dřeva.

„Musím si vzít kladivo...“

„Pozor!“

Pepíček nasadil nůž a udeřil kladivem do násadky nože.

„Opatrně, Pepíčku.“

„Zatracený hřebík!“ vykřikl Pepíček a neobratným pohybem shodil bedničku na zem.

„Ježíšmarjá –“ lekla se Olinka.

„Olinko,“ poprosil Pepíček, „odpusť mi, že jsem tak vzteklý. Jdi do pokoje, a já se podívám, zda je to celé. No, neplač, rozbilo-li se něco, koupím ti to – no, neplač, Olinko, miláčku.“

„Olinka se utišila, když dostala tucet hubiček, a poslušně odešla do jídelny. Máry šla pro pivo. Pepíček holou rukou utřhl víko bedničky. Uviděl vázu tak, jak ji Jenda zabalil. Ležela tu bez hrdla, otočená růžovým hedvábným papírem, pečlivě ocpaná dřevěnou vlnou.

„Chudáci,“ zašeptal Pepíček. – – –

Olinka dostala od Pepíčka překrásnou broušenou vázu z červeného skla za tu, kterou rozbil, „když byl tak vzteklý a ošklivý, že by je byl málem zabil kladivem“, jak mu vyčítala, aby vynutila nové a nové odprošování, líbání rukou a sladké smiřování. Pepíček byl nesmírně šťasten. Tak šťasten, že Jendovi zapomněl odepsat. Jenom Karlička dostala od sestry stručný dopis:

„Milá, zlatá Karličko,

váza, kterou jste mi poslali, je překrásná. Ze všech dárků, které jsem dostala, je mi nejmilejší. Každý den do ní dávám čerstvé růže a nemohu se na ni ani vynadávat. Děkuji Vám. Jste velmi hodní a připravili jste mi velikou radost.

Tvoje Olinka.“

„Chudáček,“ řekla Karlička, když dopis přečtla. „Nechce nám říci, že váza došla rozbitá. Je tak plná ohledů, a my jsme je tak ošklivě podvedli. Ale jen když se to takhle podařilo.“

„Zaplať Pán Bůh.“ odpověděl Jeník a začervenal se až po uši.

Neznámému příteli

Pane,

nepíši Vám velectěný ani velevážený, protože tak nikomu neříkám. Napsala jsem prostě „pane“ a myslila jsem to zdvořile, přátelsky a uctivě. Odpovídám na Váš inserát v Národní politice. Ještě jsem toho nikdy nedělala a trochu se mi zdá, že bych toho vůbec neměla dělat. Nevidím v tom nic zlého, jenom vím, že teta Toni nebo teta Anežka by v tom jistě našly něco špatného, a proto se mi zdá, že to snad přece jen není správné. Povídám „snad“, neboť jsem se již několikrát přesvědčila, že tety odsuzovaly i věci, na kterých opravdu nic nebylo. Myslím totiž nic zlého.

Váš inserát se mi líbil, protože chcete totéž, co chci já. Dopisovat si, svěřovat se někomu, aniž bychom byli nejmenším vázáni, aniž bychom měli nepříjemného pocitu, že ten druhý to vyžvatlá. Nikdy Vám nepovím, kdo jsem, čím jsem a odkud jsem. Zato se dovíte, co všecko mě bolí, těší, dráždí, zajímá, uráží, povznáší, přitahuje a odpuzuje. Povím Vám, čím žiji a co čekám od života. Ale neřeknu Vám, jak žiji, jsem-li chudá či bohatá, ošklivá či hezká. Vidíte, napsala jsem úvod. Chcete-li, načněte kapitolu.

S tím se Vám poroučím.

Mha za mnou, mha přede mnou.

Příteli,

mám z Vás radost. Ani nevíte, jak mi Vaše slova stále zvoní v uších. Myslíte si, že mám silnou obrazotvornost? Není to tak zlé. Ale víte, přečtla jsem si větu po větě, pak jsem zavřela oči a říkala si Vaše slova zpaměti hlubokým, mužským hlasem. Mám ukrutně hluboký hlas, když chci. To víte, že jsem si to říkala hodně sladce a hodně něžně, roztouženě, unyle, tak, jak snad muži nikdy nemluví. Přesvědčuji totiž samu sebe, že tak muži nemluví, abych jednou nebyla zklamána. V koutku srdce však věřím, že kdysi uslyším milý, sladký hlas, ukrutně hluboký a roztoužený. Bože, ale já toho chlapce budu mít ráda! Když si jenom pomyslím na lásku, hned bych líbala celý svět (kromě naší třídní). Prosím Vás, napište mi, zda jste už někdy miloval a jak člověku opravdu při tom je. A napište mi, zda jste již líbal a jaké to bylo. Nemyslete si, že jsem nediskretní. Nezajímá mne – vlastně ne, to bych lhala – zajímá mě sice, kde, kdy a koho jste líbal, ale prosím Vás pouze, abyste mi vylíčil své pocity a napsal mi, jaký ta dáma měla klobouk. Myslím si totiž, že asi klobouk při líbání strašně překáží. Co myslíte, čepice je lepší, že? Také bych ráda věděla, proč se v románech píše, že „přivřela blaženě oči“. Přece jsem již také všelicos zažila, všelicos jsem dostala, všelicos viděla. Ale ať jsem měla radost nevím jakou, nikdy jsem očí blahem nezavírala. To jsem spíš skákala do stropu. Zavírám oči, chci-li si něco živě představit, když se učím nebo když si mi nechce mluvit s tetami a stavím se ospalou. – Napíšete mi to všecko a hodně podrobně? Víte, v knížkách jsem o tom již často čtla, ale spisovatelé jsou ošklivci. Když jsou v nejlepším, přestanou.

Představte si, jak je mladé dívce, která by se ráda něčeho dověděla, když čte: „Stiskl ji žhavě v náručí, až ucítila stoupati sladkou vlnu rozkoše, a šeptal šílená slova a potom...“ a víte jistě sám právě tak dobře jako já, že nikdy není napsáno, jaká to byla slova a co bylo potom. Tak vlastně celá povídka ztrácí smysl, protože si může každý myslit, co chce, a ten, kdo ji četl jen pro konec, přeskakoval řádky, odstavce a celé strany popisů a líčení, aby se dočetl nějaké té hubičky, ostrouhá kolečka.

Tak tedy pěkně Vás prosím, začněte až za tím „potom“, protože „potom“ mě tolik zajímá. Píši Vám všecko tak, jak si to myslím. Víte, kdybych s Vámi mluvila, neměla bych nikdy odvahy, mluvit tak volně, jako Vám píši. Bylo by mi to trapno, styděla bych se, rděla a jistě bych žmolila kapesník, až by byl celý umouněný.

Když píši, je to něco jiného. Cítím, že jsem schopna napsat Vám i takové věci, jichž dosahu ještě neznám, ale jež tuším a které mě přitahují, volají. Chce se mi tolik milovat, milovat a líbat!... Děláním řadu teček, neboť líbání bez teček, to je takové líbání, jako když líbám tetu Anežku nebo našeho Amidora.

Vaše

Mha za mnou, mha přede mnou.

Příteli,

to, co jste mi napsal, to vlastně všecko znám. To je samé „na začátku“ a žádné „potom“. Chcete být protivným jako stará panna? Napsal jste mi: „Vidí stále před očima předmět své lásky.“ Ptala jsem se přece, jaké to je, když líbá on ji a ona jeho, a na sladkou vlnu lásky a závratnou rozkoš. Chcete si hrát vůči mně na kantora? Těch já mám, příteli, až až. Jen si, pro Boha, nemyslete, že je mi pět let, je mi – zkrátka, jsem už opravdu dáma. Někdy se mi ovšem zdá, že mě ještě všichni nepovažují za dámu, ale Vy, příteli, který mě chápete, který se mnou cítíte, Vy ve mně musíte vidět dámu. Víte, takovou nedotknutelnou a vznešenou a současně zas takovou, které už můžete vyprávět neslušné anekdoty – víte nějaké? Já bych hrozně ráda znala nějaké neslušné anekdoty, takové, jakým se dámy smějí za vějířem nebo i bez něho a říkají: „Pozor, je tady mládež“.

Jednou, to jsem ještě byla malá, povídali si strýčkové anekdotu o Napoleonovi. Jak Napoleon umřel, jak pak stáli vojáci u jeho mrtvolky na stráž, a jak vždycky o půlnoci mrtvý Napoleon vykřikl: „Obrat' mě!“

Vojáci zděšeně prchali a nikdo nechtěl stát na stráž.

Konečně se našel jeden, který měl odvahy, a ten, když zas Napoleon řekl: „Obrat' mě!“ neutekl, ale zeptal se: „Proč, Vaše Veličenstvo,“ nebo „Sire“, nebo tak nějak. A Napoleon mu odpověděl něco neslušného a velmi zábavného. A to neslušné a velmi zábavné si strýčkové jen pošeptali a smáli se, a já jsem byla hrozně zvědavá. Prosila jsem je, aby mi to také řekli, na kolena jsem padla, ruce jsem jim líbala a

konečně jsem hořce plakala, ale jejich srdce se neobměkčila. Věříte, že ještě dnes nevím, co vlastně Napoleon vojákovi odpověděl? No, a to je ta jediná neslušná anekdota, kterou znám. A tak to máte se vším. Lidé jsou velmi nemravní a zpustlí (ó, já vím), ale děvčatům nepřejí, ani co by se za nehet vešlo.

Vy, muži, přece jen nemáte takovou dresuru. Ale co zakoušíme my, ubohá děvčata! Vedou nás do světa se zavázanýma očima a běda nám, chceme-li také něco vidět. To je hned křiku: „Nekoukej se, to se pro tebe nehodí, viděla bys, že svět nemá takové barvy, jakou ti jej malujeme.“ Proto my tak nesmírně toužíme po tom, abychom se hodně brzy vdaly. Myslíme si: Ať už je svět, jaký je, jen když uvidíme, jaký je opravdu. A já si myslím, že bych si vzala třeba největšího darebu, víte, světáka, jenom abych se něčeho dověděla o světě.

Nemyslete si však, že jsem špatná. To ne, ale žízním po životě a nemohu se dočkat. Jsem jako porobený národ, který by rád shodil tyrana, jehož zákonů neuznává. Až se však jednou osvobodím z otroctví, dám si jistě i zákony, které budou možná i přísnější, ale budou moje.

Vidíte, příteli, řekla jsem Vám velmi mnoho věcí bez ladu a skladu. Myslíte, že nejsem dost dospělá, abych směla vědět, jak žijí lidé? Slyšela jsem kdysi, že u některých národů existují osmileté a ještě mladší vdovy. Možná, že snad je taková vdova tělesně vyspělejší než já, že je snad schopnější manželství a mateřství než já. Ale stojím já za ní duševně? Jsem za ní srdcem? Jestliže barbarka v mých letech je třeba již babičkou, proč bych já, která mám jistě vnímavější srdce i mysl, měla být uměle udržována v nevědomosti dítěte, které ještě nechodí do školy? Protože, víte, ve škole se přece už děvčata lecčeho dovědí. Ale já jsem ani do školy nechodila. Já měla vychovatelku! Ovšem, ani moje nevědomost není úplná – ale detaily – prosím Vás, smilujte se přec nade mnou.

Vaše Mha za mnou atd.

Příteli,

žádná kniha mi nemluvila o lásce tak otevřeně jako Vy. Děkuji Vám za všechno, co jste mi o ní řekl hezkého, a děkuji Vám i za to, co jste mi upřímně doznal. Tak se mi zdá, že jsem Vaším dopisem vyrostla a zestárla. Nespala jsem celé noci a myslila jsem na Vás a Vaši víru, že čistá žena Vám vrátí čistotu citu. Příteli, člověk, který tak hezky píše jako Vy, ten snad není špatný?

Máte pravdu, jsem ještě naivní, malá holčička – ale ne ve všem, ne vždycky, příteli.

Pochopila jsem Vás a porozuměla jsem Vám. A pochopila a porozuměla jsem, proč mě drželi v nevědomosti. Proto, abych ve svém velikém hladu po lásce a víře v čisté muže zhltna i takového, který by byl jinak těžkým soustem. Člověk, který neví, co je bohatství, smíří se snadno se svou chudobou, hladovému stačí tvrdý chléb, a toužícímu, naivnímu děvčeti zalíbí se lehký prvý muž, kterého mu příbuzní doporučí.

Kdo se stará, budu-li šťastnou, až mi muž otevře oči? Jen když budu dost ctnostnou, abych si nenašla milence, vidíte?

Vidíte, příteli, nechtěla jsem psát nic trpkého, nic, co by se Vás dotklo. Nemohu však za to. Je mi, jako by se spekulovalo s mou mravností. Jak je to bídné, že mám potlačovat své touhy, vzněty, vášně, přání, dusit tlukot svého srdce a křik své duše, která volá, že je mladá, a to všechno jen proto, aby mě opotřebovaný, otřelý světák uznal za slušnou dívku z dobré rodiny? Proto nemám líbat, cítím-li touhu? Proto mám klopit zrak, když bych se chtěla dívat, dívat a nořit celou duší do jiných očí, které mě hltají, lákají a vábí? Mám být bílým beránkem, který snímá hříchy?

Ne, chci také žít, mám také právo, jsem mladá, toužím po lásce, nechci ještě unuděného manžela, mně stačí chlapec, mladý jako já, nezkušený jako já, bez postavení, bez jmění – budu pak ještě vždycky dost dobrou pro muže, kterého mi najdou moje tety.

Příteli, děkuji Vám. Proti nám bydlí student, který se na mne často ohnivě dívá. Nevěděla jsem dosud, co chce. Nemiluji ho, ale líbí se mi. Jdu k němu. Budu pak opravdu ještě dost dobrou manželkou v nějaké šesté hodnostní třídě.

Vaše

Mha atd.

Příteli,

přisahám Vám, že jsem nic neprovedla. Nikam jsem nešla. Na mou duši, že student, o němž jsem psala, neexistuje. To psaní mi složila moje přítelkyně, která čtla naši korespondenci a řekla, že píši jako husa. Nezlobte se na mne, že jsem třetí osobu zasvětila do našeho tajemství. Je mi to opravdu líto, protože jsem si s Vámi psala tak ráda a na nic jsem při tom nemyslila. Ale ona mi řekla, že když Vám pošlu list, který mi předepsala, že se do mne okamžitě zamilujete a že mě vyzvete na schůzku. Ale já se s Vámi za nic na světě nechci setkat, styděla bych se Vás, protože bych si pořád myslila na to, co jsme si psali. Prosím Vás, nepište mi již. Myslím, že jsem opravdu husa. Vy to stejně také poznáte, protože tohle psaní nedám nikým opravit.

Přisahám Vám, že jsem nic neprovedla. Toužím po lásce a po hubičkách, to je pravda, ale dokládám se Vám Bohem, že nejsem taková – Vy víte.

Měla jsem Vás ráda, těšivala jsem se na Vaše listy, ale teď se Vás stydím. Nepište mi již.

S Bohem, můj dobrý, neznámý příteli.

Vaše

Mha za mnou, mha přede mnou.

Přísný otec

Venku napadl sníh. Přikryl hromádky štěrku, uhladil hrbolatou silnici, přimrzal, tuhl. Jarda seděl ve vytopeném pokoji a předělával rys.

Slzy měl v očích. Ráno, když se probudil a spatřil, že sněží, vstal tiše, aby nikoho nevzbudil, a napustil si zimní boty tukem. V poledne sám přinesl ze sklepa rohačky, napsal si úkol, naučil se. Ale tatínek... Tatínek vůbec nemá pochopení. Venku napadl sníh, a tatínek si vzpomene, aby předělal rys. Tatínek mu nic nepřeje. Tatínek říká, že bude i bez sáňkování živ. Říká, že také nikdy nesáňkoval. Jarda za to přece nemůže. Kdyby Jarda měl kluka, sám by mu rys dodělal, sáně by mu pomohl vysadit na záda a poslal by kluka na ulici. Jak může někdo připravit chlapce o takovou rozkoš!

Jarda se zadíval do jednoho bodu. Ruka s kružítkem klesla. Jarda si představil sanici, uježděnou, hladkou. Táhne sáně do kopce. Tváře mu hoří, je mu jako v peřince, svěží vzduch se tak dobře dýchá. Smích, veselý pokřik, radostná atmosféra, vlněné pestré sweatry, čepice, strakaté šály. Jarda vidí v duchu, jak se na kopci stavějí řady, nasedá na saně, odstrčí nohama, nakloní se vzad, cítí, jak jede prudce a lehce, sníh sviští. Jarda letí jako pták, rejduje, pokřikuje...

„Kam koukáš?“

Jarda sebou škubl. Tatínek, vysoký, přísný, neúprosný. Jeho pohled se mračí.

Jarda zamrkal poplašeně očima, hrdlo se mu stáhlo lítostí, rty se zachvěly. Z ulice se ozval hlahol dětských vlasů. Jarda se neodvážil zdvihnout hlavy. Otec stál za ním, a Jarda cítil na sobě pátravý, přísný pohled...

Jardův otec pozoroval synův výraz. Viděl, jak se chlapec přemáhá, jak zdržuje pláč, jak pracuje s nechutí, špatně tajenou.

Srdce zabořelo. To tedy jeho dítě, jeho krev sedí tady ve vytopeném pokoji, pohodlně, při světle, má klid, má pomůcky, nemá žádných starostí, má jenom svoje studium – a sedí tupě, neradostně, ba s odporem.

Zahleděl se teskně na padající sníh. Vzpomínal. Viděl se, jak jde s prknem v nakřehlé ruce. Mrzne, padá sníh. Prsty modrají, nohy zebou. V levé botě má díru a nemá krejcaru na most. Čtyři krejcarý dal za čtvrtku. Teď musí jít čtyřikrát Karlovým mostem, aby je zase ušetřil. Zacházka o půl hodiny, a prkno je těžké, ruce zebou, nohy zebou, všecek se chvěje. Snáší špatně zimu, protože se doma nikdy nezahřeje. Učí se, pracuje zabalen v pokrývce, oblečen do starého kabátu po mamince. Úzký rukáv vadí při práci, a nohy přece studí. Sníh padá, on se jím brodí, pospíchá, bojí se, aby nepřišel pozdě do školy, bojí se, aby mu sníh nenapadal na rys. A přec napadal. Muž u okna si vzpomíná, jak ve škole otevřel desky, jak s hrůzou viděl, že zelená barva desek pustila, a dvě stružky zelené barvy roztekly se po hotovém rysu. Vidí se, jak houbou myje rys, úzkostlivě, s nadějí, že zase spraví, co se pokazilo, ve strachu, aby mu profesor neřekl: „Předělejte to...“

Nejde mu o práci, jde o čtyři krejcary. Doma nemají. Není, kde vzít. Utrhují si od úst, aby mu dali na most. A on běhá po kamenném mostě, aby ty krejcary, od úst utržené, mohl vydat za své školní potřeby. Vzpomíná. Vidí, jak se blíží profesor, zastavuje se a praví: „To už nespravíte, předělejte to.“ „Pane profesore...“ začne nesměle, ale profesor pochopí i nepochopí jeho bídu. Ledově pokračuje: „Když na to nemáte, nestudujte...“

„Tatínku!“

Úpěnlivý Jardův hlas se zachvěl pokojem.

„Tatínku, prosím tě, pojd' a porad' mi!“

Otec přistoupil k Jardovi. Rys byl špatně. Snad by se to mohlo opravit, ale...

Vyňal z kapsy perořízek, rozřízl rys v půli a řekl:

„Musí se to předělat. Tu máš peníze a kup si novou čtvrtku.“

Jarda v úžase vyskočil se židle, vykřikl a zalomil rukama.

„Ježíšmarjá! Tatínku, co's to udělal?“

Jarda se usedavě rozplakal. Venku padá sníh, chrupe pod nohama, sanice se leskne – on musí sedět doma, musí rýsovat.

Muž u okna hledí na plačící dítě. Ano, je to jeho dítě. Pláče a zoufá si. Ale sedí v teple, v domácím kabátku, v trepkách, při elektrickém světle. Nemusí se starat, kde vzít na čtvrtku.

„No tak, bude to či nebude?“

Jarda tiše vstal. Sáhł po peněžích na stole, oblékl zimník s kožíšínovým límcem, nasadil si čepici a smutně vyšel z pokoje...

Jeho dítě! Netřese se zimou, není ošumělé.

Pocit radostného zadostiučinění zaplavil prsa mužova.

O co ztroskotala odvaha civilního inženýra Dr. Pečky, zkušebního komisaře Zemské správy politické

Slečna Bednářová se velmi zajímala o stavbu mostu.

Dívala se, jak dělají jímky, zajímalo ji, jak z jímek čerpají vodu, a ještě víc ji zajímal pan Pečka, úředně oprávněný stavební inženýr, doktor inženýrství a zkušební komisař.

Když začínali betonovat pilíře, byl inženýr Pečka po prvé na večeři v rodině pana Bednáře.

Tenkrát mluvil pan Bednář s inženýrem o Eifelově věži, potom o chovu morušového bource, o pyramidách a mumích, pak ho opatrně zasvětil do svých hospodářských poměrů, načež začal inženýra pozorovat a zkoumat.

Otázal se, hraje-li raději černého Petra nebo jednadvacet, zda by dokázal vykourit čtyřicet cigaret denně, jak se mu líbí Andula z vinárny, a pochvaloval si svůj rodinný život.

Inženýr Pečka seděl jako na trní. Aby zakryl své rozpaky, obrátil se k dvanáctiletému bratru své lásky a řekl mu laskavě: „Povězte nám také něco, studente.“

„Kdepak, pane inženýre,“ odpověděl hoch trochu v rozpacích. „Teď se vás přece tatínek ještě zeptá, zda platíte alimenty a zda býváte často opilý.“ Všiml si, že ho sestra kopla zuřivě pod stolem, a pospíšil si, aby to spravil. „Já vím, pane inženýre, že neplatíte žádných alimentů, nám to psali z detektivní kanceláře. Víte z té, co má na plakátech takové veliké oko.“

Dostal novou ránu do lýtka, a nevěda již kudy kam, poprosil s dětskou důvěrou:

„Pane inženýre, sedněte si vy proti sestře. Já už jsem okopaný jako brambory.“

Pan Bednář se rychle pokusil zachránit situaci.

„Pane inženýre,“ zeptal se z čista jasna, „troufal byste si na takový panamský průplav?“

Inženýr Pečka zavrtěl lehce hlavou.

„Upřímně se přiznávám – netroufal.“

Slečna se bolestně podívala na inženýra. Byl to pohled tak zdrcující, že se inženýr lekl a otázal se:

„Víte, slečno, co je to Panama?“

„To je tam,“ odpověděla slečna, „kde se dělají panamské klobouky.“

„Tam,“ odpověděl inženýr za slečnu, „kde se obytné domy přikrývají měděnou sítí a louže polévají kerosenem, aby tam bylo možno žít. Je to kraj malarie a žluté zimnice. Představte si 64 km vodní dráhy a ještě 16 km prohloubené mělčiny – to je Panama. Představte si tři zdymadla, která zdvihají loď do výše 20 metrů, na hladinu Gatunského jezera. To je Panama. Gatunské jezero bylo utvořeno z řeky Chagres. Měří 4247 km². To je Panama. Jezerem jedete 38 kilometrů. U Kulebry vstoupíte do průlomů. Ten průlom je dlouhý 14 a půl kilometru a stál spoustu životů. Byly odvezeny celé horské hřbety. To je Panama.“

Utřel si zpcené čelo. „Zdymadlem dolů na jezero Miraflores 2.4 kilometru. A ještě zdymadla. To jest, milá slečno, Panama. – A víte, slečno, kdo to byl Lesseps? Lesseps byl člověk, který si na to troufal...“

„Tak vidíte, takový Lesseps si troufal, a vy byste si netroufal? – Mám ráda,“ pravila, hledíc mu vyzývavě do očí, „jen muže, kteří si troufají.“

Doktor inženýr Pečka nepostřehl, jak to myslí.

„Když vy si to, slečno, nedovedete představit. Víte, co je to 65.000 dělníků? 65.000 dělníků, to znamená měsíčně vlak, naložený zlatem a stříbrem. Víte, slečno, jakého množství dynamitu bylo použito k vyhození hráze Gamboa? 40.000 kg dynamitu, slečno. 40 tisíc kilogramů dynamitu, zapálených z Bílého domu elektrickou jiskrou, kterou poslal Wilson.“

Bratříček slečny Bednářové zapomněl jíst a vyvaloval oči na inženýra. Byl by poslouchal třeba až do rána, ale slečna se otázala, troufal-li by si pan inženýr postavit palác, a on řekl, že ano.

Slečna se tedy optala, zda by postavil kostel, a on jí také radostně přisvědčil.

Stavitel Mareš sháněl nějakou práci. Chodil mrzutě kolem mostu, kde dodělávali betonové pilíře, a slídil po okolí. Vyslídil malého Bednáře, který vypravoval kamarádům: „To vám je člověk, který umí stavět přehrady a mosty a zdymadla, a kdyby na to přišlo, postavil by u nás na náměstí třeba kostel.“

Stavitel Mareš se zamračil.

„Ten staví všecko. Slíbil mé sestře, že jí postaví vilu a mně postaví na zahradě domeček pro psa.“

Stavitel Mareš sebou trhl, přistoupil k hochům a optal se Bednáře:

„Kdo že ti postaví domeček pro psa?“

„Pan doktor Pečka, pane staviteli. Víte, ten doktor, co nám staví most.“

„Řekni,“ rozkřikl se stavitel na Bednáře, „panu inženýrovi, aby se mi neplet do řemesla, že se dovedu bránit. Optej se ho, zda ví, co je to koncese.“

Otočil se k hochům zády a vracel se do města. Malý Bednář večer všecko vyřídil. A právě toho večera optala se slečna Bednářová:

„A teď byste si troufal postavit panamský průplav?“

„Teď,“ odpověděl inženýr, „troufám si všecko.“ Posadil si ji na kolena a zašeptal: „Všecko.“ „Paláce, kostely, tunely a dráhy?“

„Ještě víc.“

Přitulila se k němu tak pevně, jak mohla, zavřela oči a zašeptala: „Tatínek vás prosí, abyste nám přistavil chlívek.“

Doktor inženýr Pečka náhle zchladl.

„Víte,“ řekl, škrábaje se za uchem, „s tím chlívkem to půjde asi těžko...“

„Ale vyhovíte tatínkovi?“

„Já si netroufám.“

”

„Pane,“ psala slečna Bednářová, „přemýšlela jsem mnoho o sobě a o Vás. Přeptala jsem se na Vás pana stavitele a dověděla jsem se, že nejste žádný stavitel a že nesmíte postavit ani kurník. Mystifikoval jste tatínka, ale nepodařilo se Vám mystifikovat mé srdce. Zasnoubila jsem se včera se stavitelem Marešem, který dovede přistavit nejenom chlívek, ale i verandu. A nechvástá se panamským průplavem.“

Doktoru Peckovi, úředně oprávněnému civilnímu inženýru, klesly ruce na projekt zdymadla.

Kam vedou dobré mravy

Strýček Eda pozoroval, že Jindra si poslední dobou počíná velmi podivně. Začalo to v pondělí. Jindra vešel do jídelny, smekl a řekl: „Dobré poledne přeji, strýčku.“

Strýček Eda se lekl, vyskočil, chtěl vykřiknout: jaká to novota, ale opanoval se, pohladil si kravatu a zašeptal v rozpacích: „A tak,“ načež si upravil skřípec a vážně poděkoval:

„Dobré poledne.“

Při obědě držel Jindra vidličku v levačce, a když mu teta Eva dávala náky, neodstrčil její ruce se školáckým: „Kam s tím na mne,“ ale usmál se způsobně a pravil: „Děkuji, tetinko. Nebudu.“

Také v úterý pokračoval Jindra na započaté dráze ctnosti a ve středu koupil si strýc Eda knihu „Domácí lékař“, aby mu poradila v těžkých starostech.

Když se v poledne zkrížila dráha strýce Edy s drahou synovce Jindry právě nad nudlovou polévkou, poručil strýc Eda: „Vyplázni jazyk.“

Jindra poslechl ihned pokynu, vyplázl jazyk a setrval s vyplazeným jazykem tak dlouho, až poslední nudle sjela s jazyku zpět do talíře a až řekl strýc Eda:

„Dost.“

Ačkoliv se strýc Eda přesvědčil na vlastní oči, že Jindrův jazyk je červený, choval se Jindra při černé kávě zase, jako kdyby se byl popletl.

„Tetinko,“ požádal, „jedl bych housku,“ a když obdržel housku, maličkou, umouněnou a špatně vypečenou, usmál se líbezně a slušně poděkoval.

„Děkuji, tetinko.“

To bylo pro strýce Edu víc než moc.

„Ježíšmarjá,“ zaúpěl strýc Eda a vypoťácel se z jídelny.

Teta Eva uchopila ubrousek, namočila jej v černé kávě a spěchala za strýcem Edou, aby mu omývala skráně.

Jindra snědl zatím v tichosti umouněnou housku, šel k oknu a díval se přes ulici do arkýře pana Mušky. Díval se na arkýř s takovým zanícením, jako kdyby si ho byl postavil se státní subvencí. V arkýři pana Mušky seděla slečna Běla a vyšívala.

To, co slečna Běla vyšívala, bylo zdrojem Jindrových ctností, neboť slečna Běla vyšívala polštář na pohovku. Určila onen polštář tetě Evě a rozhodla se, že ho tetě Evě osobně odevzdá.

„Myslím,“ řekla sladce Jindrovi, když se mu svěřila se svou utkvělou myšlenkou, „že mi můj nápad zajistí u vás vlídné uvítání a že se paní teta i pan strýc smíří s myšlenkou, že nic nemám.“

Jindra chtěl Běle vymluvit návštěvu u tety Evy a začal tedy hezky opatrně a hodně něžně. Přitulil Bělu k sobě, říkal jí bobečku a miláčku a drahoušku a snažil se vysvětlit Běle, že štěstí ve dvou je nejlepší, ale že se tato průpověď netýče stavu manželského.

„Běluško,“ říkal jí již asi po páté, „mám tě tak rád a jsem tak šťasten, že si většího štěstí již ani nepřeji.“

„Bloudku,“ odpovídala bystrá slečna Běla, „jsem také velmi šťastna, ale ten polštář mě stál již devadesát korun. Devadesát korun je velký peníz pro chudé děvče, a když již jsem se rozběhla, tak se nevrátím. Ode dneška za čtrnáct dní představíš mě tetince jako svou nevěstu.“

Potom dovolila Běla Jindrovi, aby ji líbal, jak chce, a Jindra se vrátil domů s rozpálenou hlavou a odevzdán do osudu.

Bylo to v pondělí. Tehdy smekl Jindra v předsíni klobouk a tenkrát také pronesl památné a slušné:

„Dobré poledne přeji, strýčku.“

Taková byla historie dobrých mravů, polštáře a nepokoje strýce Eduarda.

Zatím co teta Eva omývala strýce černou kávou, došla Běla na polštáři poslední steh, všimla si, že je Jindra u okna, a protáhla se takovým způsobem, že Jindra pochopil, že je velmi unavena, že ji bolí záda, že je překrásně roslá a že je velmi zamilován.

„Jindro!“ zvolal strýc Eduard, kterému se udělalo lépe. „Jindro, pojď ke mně!“

„Ano, strýčku. Jak se ti daří?“

„Jindro!“ řekl strýc Eduard, „přiznej se ihned ke všemu. Víím všecko. Myslil jsem, že jsi nemocen, ale pochopil jsem, že jsi jenom darebák. Doznej plnou pravdu.“

„Nevím, strýčku, na co vlastně narážíš.“

„Ach,“ vzdychl si strýc Eduard a setřel si pot s čela. „Měli jsme tě vždycky rádi jako svého.“

„Vím, strýčku.“ Jindra políbil ruku strýci Edovi.

Strýc Eda se zachvěl. „Nemyslil jsem si, že budeš vyvádět takové hlouposti. Je to první?“

„Ne, strýčku,“ odpověděl Jindra a trošinku se pousmál. „Ale po prvé to nebylo tak do živého. Z toho jsem se jakž takž vymotal.“

Strýc Eda zápasil chvíli sám se sebou a potom řekl, svíraje ruku synovce Jindry, jediné slovo:

„Kolik?“

Ucítil, jak se zachvěla Jindrova ruka v jeho ruce.

„Strýčku,“ vykotal Jindra, „nebuď tvrdý a smiluj se nade mnou! Přejde k nám dneska ve tři hodiny.“

„Kolik?“ zahřměl strýc Eduard.

Jindra neodpověděl a odešel do svého pokoje. Šel s hlavou svěšenou.

„Ubohé dítě,“ vzdychla si teta Eva, podívala se soucitně na dveře Jindrova kabinetu, na arkýř pana Mušky a dveře pracovny strýce Eduarda. „Musím se za ně přimluvit.“ Vstoupila k panu Eduardovi a řekla diplomaticky:

„Vzpomeň si, Edoušku, že jsi byl také mladý.“ Upravila si šediny na skráních a pokračovala: „Vzpomeň si, jak jsi mi přinesl prstýnek.“

Panu Eduardovi blýskl před nosem brilant na prstu paní Evy a hlavou živá vzpomínka na starého Fuchse.

„Přineste mi, mladý pane, podpis pana otce. Tady máte namočené pero.“

Pak si připamatoval dva rázné pohlavky, které mu dal otec, když zaplatil směnku, jakož i slova: „Zatracený lump!“

„Zatracený lump!“ vykřikl nahlas pan Eduard.

Paní Eva si vzdychla.

Přesně ve tři zazvonila Běla.

„Ráda bych promluvila s panem Jindrou,“ řekla služce podnikavá dívka.

„Račte do salonu.“

Služebná otevřela dveře jídelny, vstrčila hlavu do dveří a zavolala:

„Milostpane, už se ptá někdo po mladém pánovi.“

„Dobrá.“

Pan Eduard si upravil nákrčník a vstoupil do salonu jako bouřka, Slečna Běla se drobátko zarděla a řekla:

„Ráda bych nejdřív mluvila s panem Jindrou.“

Strýc Eduard mávl rukou.

„Kolik?“ zeptal se krátce a sáhl do náprsní kapsy. „Nebude to asi tak zlé, jak jsem myslel,“ dodal v duchu a jeho pohled zvládněl.

Slečnu Bělu opustila odvaha mluvit pravdu.

„Já nevím. Tatínek – já myslím, že několik tisíc“ Podívala se s úzkostí na dveře.

„Dejte to sem, slečno.“

Slečna Běla neměla žádné směnky. Měla však balík s polštářem. Přitiskla ho k srdci a řekla ustrašeně:

„Ne, to je pro milostivou paní.“

Panu Eduardovi naskočila na čele temná žíla, nedovedl se opanovati a zahřměl:

„Já to zaplatím!“

Slečna Běla upustila polštář.

”

„Já nevím,“ řekla Běla, „čím jsem pak najednou strýčka odzbrojila. Když si na tu scénu vzpomenu, naskakuje mi husí kůže ještě dnes.“

„Ale teď by tě strýček na rukou nosil. Říká, že jsi ze mne udělala řádného člověka...“

„... který slušně pozdraví a smekne.“

„Žába jedna,“ řekl strýc Eduard, když kupoval zařízení do tří pokojů a svatební dar Jindrovi a Běle. „Měla štěstí, že jsem čekal na falešnou směnku. Komu by napadlo, že se přišla ucházet o ženicha.“

„Jen když se líbí jemu. Láska je nade všecko,“ odpověděla paní Eva a stiskla něžně manželovu pravici.

Pan Eduard však tomu nevěnoval pozornosti.

Pan Ru z pravěku

I.

„Kam jdeš?“ řekla paní La panu Ru. „Jdu zabít to zvíře XY, které bydlí vedle v jeskyni.“

„Proč je chceš zabít? XY je ti dobrý, když nás přepadne dlouhán z údolí.“

„Nepotřebuji již XY. Dlouhán nám neuškodí, protože mne potřebuje. Jeho žena zemřela a on si neumí rozdělat sám ohně. Kdybych však nezabil XY, spřátelili by se spolu a zabili nás v naší jeskyni.“

„Ano, miláčku,“ řekla paní La panu Ru, „ale zapomínáš, že XY má ženu a dceru. Zabiješ muže a dlouhán z údolí ožení se s jeho dcerou nebo ženou.“

„Pomlátím tedy celou rodinu.“

„Ano, miláčku, udělej to,“ řekla zase paní La panu Ru. „Ale zabíjet není hezké, protože potom ti bližní nadávají vrahů.“

„To je pravda,“ řekl pan Ru, „ale nezabiji-li já XY, zabije on mne a dlouhán z údolí se ožení s tebou.“

Paní La se usmála. Dlouhán z údolí byl hezký chlapec.

„Potom,“ pokračoval pan Ru, „ohrožoval by dlouhán z údolí to zvíře XY. Jemu by tedy záleželo jistě na tom, aby dlouhán neměl ohně. Zabil by tedy také tebe, miláčku, aby dlouhán nedostal ženy.“

Paní La se velice ulekla. „Myslíš opravdu, že by mne zabil? Jsem přece hezčí a mladší než paní XY.“

„Zabil by tě, protože by nevěřil tvé lásce, miláčku, XY ví, že je kulhavá bestie, a že bys utekla k dlouhánovi hned, jak by se ti naskytla příležitost. A paní XY by se nedala odstranit. Umí po čertech dobře škrabat a kousat. Vidíš, miláčku, že tvůj život závisí na mém.“

„Ale nebylo by jednodušší zabít dlouhána z údolí?“ otázala se paní La, která byla velice naivní.

„Bylo by to jednodušší, miláčku, ale bylo by to hloupé, protože XY nám víc překáží a spotřebuje víc kořisti. Také má pěknou jeskyni, z které si zařídíme přijímací salon, a místo jedné mrtvoly budeme mít tři. Na tři mrtvoly chytíme víc zvěře, miláčku.“

„A co řekneme dlouhánovi z údolí?“

„Řekneme mu, že XY měl hezkou jeskyni, která se nám hodila.“

„Nemyslíš, drahoušku,“ otázala se paní La, „že by bylo lidštější, kdybychom XY zabili z důvodů vznešenějších?“

„Mně je jedno,“ odpověděl pan Ru, „proč zabiji to zvíře XY, jen když dostanu jeho jeskyni a když uvidím, že leží mrtvý přede mnou a nemůže se proti mně spojit s dlouhánem z údolí. Kdyby se však z té historie dalo udělat něco jiného, byl bych také rád bojovníkem za svatou věc.“

„Mám za to,“ řekla paní La po krátké přestávce. „že XY velmi mlaská, když pojídá syrové maso. Jíst syrové maso je velmi nemravné, mlaská-li se při jídle.“

„Máš pravdu, miláčku,“ odpověděl pan Ru paní La. „Nezabiji XY z důvodů sobeckých. Zabiji ho, protože mlaská při jídle. Zabiji ho ve znamení slušnosti. Obětuji se pro krásnou myšlenku a potom si z jeho jeskyně uděláme salon.“

II.

„Pa, miláčku,“ řekl pan Ru za pár tisíc let k paní La, která se pro změnu jmenovala Andromaché. „Jdu zabít Achilla, který má také pěkné koně a ještě hezčí zbroj.“

„Zab ho,“ drahoušku, odpověděla Andromaché, „doufám, že máš ušlechtilé důvody, protože nejsi již zvíře z jeskyně, ale rek a vlastenec a jmenuješ se Hektor.“

Statečný Hektor tedy šel a zabil Patrokia, který vězel v Achillově zbroji.

Zabil ho z lásky k vlasti a proto hleděl, aby ukořistil Achillovy koně. Nechal tedy mrtvolu mrtvolou a honil Antomendonta, který sloužil u Patrokia za kočího. Když viděl, že Achillových koní nedostane, vzpomněl si, že vlastenci jako on hodila by se dobře aspoň Patroklova zbroj. Vrátil se tedy k mrtvole, ale o tu se právě tahal Menelaos s Euforbem. Euforbus padl a Menelaos si pomyslel, že z vlastenectví svlékne také Euforba. Vtom se však přihnal statečný Hektor, Menelea zahnal a podařilo se mu svléci Patroklovi zbroj dříve, než se vrátil Menelaos s Ajantem Telamonovičem. Nahou mrtvolu nechal ležet, ale když mu Glaukos vysvětlil, že za takovou mrtvolu by mohl dostat zbroj Sarpedonovu a Sarpedonovu mrtvolu nádavkem, vrátil se zase pro toho nahého, kde se pak o mrtvého strhl takový zápas, že ani Zeus se na to nemohl dívat a zahalil bojiště mlhou. Ale všichni ti supové zabíjeli se v boji o mrtvolu z motivů ušlechtilých, čímž se podstatně lišili od Ru z pravěku, který, jak víme, ušlechtilé city jenom předstíral. A ta zbroj také za něco stála.

III.

„Tito Indiáni,“ řekl Španěl, který připlul z Evropy do Ameriky, „nemají pořádných zbraní a mají všelijaké věci, které by se mi hodily.“

„Pobijeme jich tedy několik milionů, neboť se dopouštějí modlářství.“

„Rouhají se také Pánu Bobu, protože jsou našimi protinožci, a svatý Antonín nechce, aby země byla kulatá a aby někdo bydlil tady vespod.“

„Učiníme jistě zbožný skutek, zbavíme-li svatého Antonína protinožců a nabereme si zlata a všeho, čeho se může v Evropě upotřebit.“

„Myslíš, že jich můžeme zabít, kolik chceme? Jsou to přece jenom lidé, ačkoliv jsou protinožci.“

„Mýlíš se, příteli Španěle. Všichni lidé pocházejí od Adama, ale Adam nebyl nikdy v Americe. Kdyby se tito tvorové chtěli jmenovat lidmi, byli by se svým narozením počkali aspoň do objevení Ameriky a to by jim ještě k lidství chybělo dobrých devět měsíců.“

„Čím tedy jsou, nejsou-li lidmi? Odpověz mi rychle, milý příteli, jejich zlato mě nesmírně láká.“

„Jsou to jenom Indiáni a Bůh neuslyší jejich nářku, tak jako neslyší nářku dobytka, vražděného na jatkách.“

„Ale věř mi, příteli, že nechci být jen řezníkem. Mám svou ideu, která mě vede a pomáhá mi zvítězit“ – – –

„Já taky nezabíjím pro legraci. Ale oni mají velmi mnoho zlata.“

IV.

„Maršírujte Belgií přímo na Paříž.“

„A nedá-li si to ta Belgie líbit?“

„Postřílejte pár Belgičanů.“

„A co o nás řeknou dějiny?“

„Čerta se starám o dějiny! Až spadne listí se stromů, budeme vítězi. Nezabijeme-li Francii, zabije ona nás.“

„Proč zabijeme Francii a nezabijeme Rakouska nebo Italie?“

„Mlč, tomu ty nerozumíš. Francie by jednou mohla zabít nás. Ale Rakousko si neumí samo rozdělat ohně a musí se ohřívat při naší slávě. A Paříž je takové hezké město, je tam Louvre.“

„A máme říci něco národu?“

„Národu? Počkej, řekni mu – ale ne, můj národ přece ví, že jdeme na Francii, protože máme odvahu.“

„Mělo by se snad přece říci něco hezkého, obyčejné zabíjení se špatně vyjímá.“

„Tak řekni – počkej, co bys o tom řekl? Řekni jim, můj milý – řekni jim: „Gott strafe England – er strafe es!“

V.

„Pamatuješ se, miláčku, řekl pan Ru paní La, „na dobu, kdy jsme ještě bydlili v jeskyni?“

„Pamatuji, drahoušku. Byl jsi tenkrát takový statečný. Zabil jsi souseda XY a celou jeho rodinu.“

„A víš, proč jsem ho zabil, toho XY?“

„Nepamatuji se, drahoušku, je tomu přece již tolik tisíc let – ale byl v tom jistě velmi vznešený motiv.“

„Zajisté. – Tenkrát jsem šel na něho s kyjem v ruce a cenil jsem zuby. – Miláčku, náš přítel na měsíci má překrásný palác. – Zabijí přítele a přestěhujeme se na měsíc.“

„Ano, drahoušku – ale každý se tě zeptá, proč jsi zabil přítele na měsíci?“

„Má zlatá, nežijeme již v pravěku. Dnes každý dobře ví, že zabíjíme, protože jsme lidmi.“

Blahoslavený muž, kterýž snáší pokušení

(Jakub, 1. 15.)

Ve středu odpoledne seděl katecheta Novák u psacího stolu a chystal si nedělní rozjímání. Vyhýbal se úzkostlivě všem ale, nebo, jelikož a protože, které jeho žákyně počítaly na prstech, a psal drobným, úhledným písmem stránku za stránkou. Ozvalo se prudké zazvonění.

Novák položil pero, zabručel a šel otevřít. Za dveřmi stála žákyně Jakobová.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus, velebný pane.“

„Až na věky věkův, amen,“ poděkoval Novák. „Co vás sem vede, Jakobová? Pojdte dál.“

Jakubová vešla a zůstala v předsíni rozpačitě stát.

„Pojďte dál a sedněte si,“ pobídl Novák děvče, otvíraje dveře pokoje.

Jakubová udělala několik nesmělých kroků.

„Nuže, přece jsme dobří známí,“ usmál se Novák a přisunul židli.

Jakubová si sedla, žmolila rozpačitě zástěrku a mlčela. Novák také mlčel. Hleděl vlídně na děvče, čekaje, že mu vysvětlí, proč přišlo. Jakobová byla pilnou, dobrou žákyní. Byla první v třídě. Byla z venkova a bydlila v městě u tety, aby mohla navštěvovati pokračovací školu pro dívky.

Jakubová stále mačkala zástěru, rděla se a mlčela. Novák vycítil, že je děvčeti těžko.

„Nuže,“ řekl dobrým, srdečným hlasem, „nepřišla jste přece ke mně jen proto, abyste se na mne podívala. Vidím, že máte něco na srdci, tak tedy ven s tím.“

„Ano, ale já se to bojím říci.“

„Snad to nebude tak zlé?“

Jakubová se zarděla ještě víc: „Velebný pane, mám bratrance.“

Novák nečekal, že začne s tohoto konce. Podíval se překvapeně na děvče a řekl povzbudivě jako u zpovědi:

„Nu a co dál, Jakobová?“

„Neřeknete to nikomu, velebný pane?“

„Je to zpověď, Jakobová?“

Jakubová hořela jako mák a kývala horlivě hlavou. Novák si všiml, že je to hlava velmi svěží a velmi hezká. Ačkoliv již uvykl naslouchati zpovědím, byl poněkud vzrušen nezvyklostí místa a okolností. Snažil se říci lhostejněji, než bylo třeba:

„Ovšem, že zachovám zpovědní tajemství a posilím vás, dám vám útěchu.“

„Děkuji vám, velebný pane, proto jsem přišla. Můj bratranec studuje medicínu.“

Jakubová sebrala všecku odvalu a řekla:

„Má mne rád, velebný pane.“

„Dobře, dítě, dál.“

„Velebný pane, tetičku dnes odvezli do nemocnice na operaci, jsem s bratrancem sama doma.“

„Nu a –“

Jakubová si zakryla oči a zašeptala: „Já se bojím, velebný pane.“

„Čeho se bojíte, Jakobová?“

Jakubová hořela jako krev a vydechla: „Bojím se, že budeme sami.“

Katecheta Novák pochopil vážnost situace.

„Jděte, Jakobová, přespat k příbuzným.“

„Nemám tu jiných příbuzných.“

„Tak tedy požádejte pana bratrance, aby přespal v hotelu.“

„Vydali jsme se tetinou nemocí. Nemáme peněz.“

Katecheta Novák vstal a přešel několikrát pokojem.

„Jakubová, nemůžete zůstat v bytě sama s tím člověkem, jděte na noc k přítelkyni.“

„Pazourková se mnou nemluví.“

„Tak tedy k sousedce.“

„To by se to rozkřiklo po domě. Poradte mi, velebný pane, já se bojím.“

Katecheta Novák přešel zase několikrát sem a tam.

„Jakubová,“ řekl konečně, „mám v pokoji kromě lůžka pohovku. Poproste pana bratrance, aby přespal u mne.“

Jakubová vyjasnila líc a zašeptala:

„Napište mu to, prosím vás, velebný pane.“

Novák vzal svou navštívenku a napsal: „Přijďte dnes večer ke mně. Zvu Vás srdečně a těším se na vás. Připravím vám dobré lože.“

„Děkuji vám, velebný pane. Hněváte se na mne?“

„Dítě, těší mě vaše důvěra. Nu a což, přiznejte se, máte pana bratrance také ráda?“

Jakubová se znova zapýřila a zašeptala:

„Mám, ale ne tak.“

Katecheta Novák se zastavil před Jakobovou a řekl hlasem tlumeným, jako u zpovědi:

„Ale sebe jste se také trochu bála?“

Děvče kývlo, vstalo, políbilo katechetovi ruku a šlo ke dveřím.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus.“

„Až na věky věkův, amen.“

Dívka zavřela za sebou dveře, ale katecheta si vzpomněl, že student nemá peněz, vyběhl za Jakobovou a zavolal, aby ušetřil studentovi korunu za otevření vrat:

„Dům se zavírá v devět hodin. Počkejte, dám vám pro každý případ klíč.“

Jakubová se vrátila, přijala klíč od domu a seběhla po schodech lehounce jako laň.

Katecheta Novák se vrátil k své práci, ale práce mu nijak nešla od ruky. Vzpomínal na Jakobovou, na její rozpačitý pohled, hezký krk, plnou postavu. Snažil se zabrat do práce, odpuzoval své myšlenky, avšak hlavou mu znělo: „Poradte mi, velebný pane, já se bojím...“

Domovnice viděla vejít do domu děvče a vyčíhala, že vstoupilo ke katechetovi Novákovi. Blýskla očima a číhala, kdy půjde děvče zpět. Byla za svou námahu odměněna, neboť Novák zavolal za Jakobovou:

„Dům se zavírá v devět hodin, počkejte, dám vám pro všechno klíč.“

Katecheta Novák přestal psát.

Otevřel Jakuba, kapitolu první, verš patnáctý a četl: „Ale blahoslavený muž, kterýž snáší pokušení, nebo když bude zkušěn, vezme korunu života, kterouž zaslíbil Bůh těm, kteříž ho milují.“

Ale Jakub nemohl zapudit myšlenku na svěží, zardělou tvářičku. Tančila po písmenech a nadarmo četl Novák:

„Žádost, když počne, porodí hřích, hřích pak, když jest dokonáný, zplozuje smrt.“

Katecheta Novák se zahloubal do bible.

V půl deváté kdosi lehounce zaklepal na dveře. Novák otevřel, ale venku nebylo studenta, jehož očekával. Žákyně Jakobová se zardívala a pozdravila tiše:

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus, velebný pane!“

„To jste vy, Jakobová?“ Novák cítil, že jeho překvapení není nemilé.

Jakubová vstoupila a důvěřivě vešla do pokoje.

„Velebný pane, styděla jsem se říci bratranci, aby přišel k vám. Prosím vás, nechte tu přes noc mne.“

Katecheta Novák se lekl, jak mu srdce zabušilo.

„To nelze, Jakobová.“

„A proč?“ řekla Jakobová a podívala se tak otevřeně do jeho očí, že se zastyděl: „Jste přece velebný pán.“

„Podívejte se, Jakobová,“ řekl katecheta Novák, „co myslíte, sluší se, aby byla dívka v noci sama s cizím mladým mužem?“

„Nesluší,“ řekla Jakobová, červená jako pivoňka.

„Vidíte, Jakobová, jsem také cizí mladý muž.“

„Ano, ale vy jste velebný pán.“

Katecheta Novák cítil ohromné pokušení přivolit a zašeptal rychlou modlitbu: „Svatý Aloise, andělský mládenče, oroduj za mne a vypros mi čisté srdce.“

„Jakubová,“ řekl hlasitě, „je mi vás líto, ale zde vás nenechám. Až budete starší, pochopíte, proč to není možno.“

„Co si počnu,“ vzdychla si Jakobová, „myslila jsem, že mě tu necháte, velebný pane.“

Katecheta Novák přešel od kamen k oknu, od okna ke kamnům a drtil mezi zuby: „Abychom všem pokušením pekelným udatně odolali a se šťastně přemáhali, oroduj za nás, svatý Aloise!“

„Co prosím, velebný pane?“

„Dovedu vás k své sestře, Jakubová,“ rozhodl se Novák a rychle, aby ho nezmohlo pokušení, oblekl zimník.

„Pojďme.“

„Tiše sešli se schodů a vyšli na ulici. „Řekla jste bratrance, kam jdete?“

„Neřekla, velebný pane.“

Novák bojoval poslední krátký, ale těžký boj. Bylo mu, jako by měl vzít děvče kolem pasu a vést je nazpět, do svého tichého pokojíku, ale byl mužem, který snáší pokušení. Dovedl Jakubovou k sestře, řekl, že je to pro jednu noc, že zítra doporučí dívku některé učitelce, podal Jakubové ruku a vracel se domů.

Večer, než ulehl na své lože, poklekl a pomodlil se tak vroucně, jako když ještě chodil do školy:

„Kéž dnešní zápas, můj Bože, mě očistí a posilní k příštím pokušením.“

Bratranec Jakubové, Martin, čekal, kdy se sestřenice, která na chvíli odběhla, vrátí. Četl si knihu, ale nevěděl, co čte. Myslíl na matku a myslíl na sestřenku. Hodiny byly devátou. Domovní vrata těžce zapadla a na schodech zhaslo světlo. Máňa nebyla doma. Martin sklapl knihu a přecházel kuchyní. Všiml si malého lístku na zemi, zdvihl jej a četl: „Václav Novák, katecheta. Přijďte dnes večer ke mně. Zvu vás srdečně a těším se na vás. Připravím vám dobré lože.“

Martin hleděl chvíli nechápavě na lístek, pak zaskřípěl zuby a zaťal pěsti. – Máňa se nevrátila.

Katecheta Novák byl nařčen a usvědčen, že k sobě lákal žákyni Jakubovou. Nejlepší žákyně, Jakubová, byla vyloučena a Novák přišel o chleba. Svědectví sestry nezmohlo nic proti Novákově návštěvnice a svědectví domovnice.

Novák odcházel ze školy zahanben jako skutečný vinník, ale víc, nežli příkoří, které se stalo jemu, pálilo ho pohanění, vržené do tváře čistému děvčeti. Do takové hezké, upřímné tváře, kterou viděl v myšlenkách se rdít a kterou ve snu líbal...

Za dva měsíce měl místo v bance a napsal:

„Máničko,

obracím se k Vám s takovou důvěrou a upřímností, s jakou jste Vy tenkrát přišla ke mně. Jsem úředníkem a mohu vám nabídnout přístřeší, do něhož byste se stulila jako uštvané ptáče. Vážím si Vás a miluji Vás, Máničko. Nebojte se spojit svou cestu s cestou člověka, který sliboval čistotu. Bůh, který posvětil manželství, požehná našemu sňatku, i když nám požehnání odepře kněz. Civilní sňatek, Máničko, je stejně závazným a stejně svatým, je-li v něm láska. Buďte mou ženou, Máničko.“

„Pochválen buď Ježíš Kristus,“ říkala paní Nováková, když se její manžel vracel z banky.

„Až na věky, amen, Máničko,“ odpovídal pan Novák a oba to mysli upřímně.

Slabší Breitbart

„Otilko,“ říkal Jindřich, „mám tě moc rád, a kdybys měla rozum, mohli bychom si zadat o ohlášky.“

Otilka krčila rameny a nepřemýšlela o možnostech, naznačených Jindřichem. Jindřich však byl vytrvalý, chodil do rodiny, pil čaj, jedl buchty a choval se vůbec jako ženich. Otilčina matka doufala, že se dcera rozmyslí a vezme si Jindřicha, který byl synem její nevlastní sestry.

Otilce Jindřichovy návštěvy nepřekážely, ale chodila tajně na schůzky s panem Foustkou. Pan Foustka oslňoval slečnu Otilku svou inteligencí. Rozuměl všemu a ve všem se vyznal.

Tak přišel den, který vylákal Otilku do přírody s panem Foustkou. Lesy voněly, tráva se zelenala, stromy kvetly a láska zrála. Pan Foustka bral slečnu Otilku za ruku, hrál si s jejími prsty a říkal: „Vařila liška kasičku na zeleném rendlíčku. Tomu dala, tomu dala, tomu dala, tomu také dala, na tohohle se jí nedostalo, běžela a tadyhle se schovala.“

Smál se při tom velmi šelmovsky a schovával své hubené prsty do kraječek, které lemovaly výstřih slečny Otilky. Slečna Otilka se zardívala a bledla a její ruka pálila. Pan Foustka přestal říkat „vařila liška kasičku“ a stiskl slečně Otilce silně ruku. Slečna Otilka vykřikla, neboť se jí prsteny zaryly do masa.

„Vy lamželezo,“ řekla Otilka, „vypadáte jako vrabec a máte sílu jako ten Breitbart.“

Pan Foustka se samolibě usmál.

„Co dokáže takový Breitbart,“ řekl sebevědomě, „dokázal bych také, kdyby na to přišlo. Přiznávám, že některý muž může mít dvakrát, třikrát, pětkrát takovou sílu jako jiný muž, ale víc ne. To ostatní je cvik, trik, odvaha.“

„Hněte železo rukama,“ řekla slečna Otilka.

Pan Foustka sáhl do kapsy, vyňal železnou tyčinku na plnění cigaret, sevřel ji v dlaních, zamračil se, stiskl ruce koleny a podal slečně Otilce ohnutou tyčinku.

Slečna Otilka ji přijala s úžasem. Pan Foustka si ovinul ruce kapesníkem a po delším úsilí tyčinku zase narovnal.

„Ejhle,“ řekl a podal rovnou tyčinku slečně Otilce.

Setkal se s pohledem, plným nadšení. Otilka vzala tyčinku a jen tak žertem ji stiskla v ruku, jako by ji chtěla ohýbat. Měla dojem, že tyčinka povoluje. Zamračila se, sevřela zuby, dala si pracující ruce mezi kolena a ohýbala tyčinku, soustřeďujíc sílu celého těla na jedno místo.

Ohnula tyčinku a podala ji panu Foustkovi, udivená a zmatená vlastní silou.

„Jaké je to železo?“

„Kujné železo – takové železo, jaké ohýbá Breitbart,“ odpověděl pan Foustka. „Škoda, že nemáme nic silnějšího. Chtěl jsem vás pouze přesvědčit, že každý z nás je takovým slabším Breitbartem a Breitbart, že je jen silnějším Foustkou.“

Slečna Otilka žasla nad jeho teorií. Zamyslíla se a za chvíli nesměle podotkla:

„Breitbart zatlouká hřebíky pěstí.“

Pan Foustka pokrčil rameny.

„Pěst dospělého muže, vycvičená v úderu, vyvinuje mechanickou sílu 600-1500 kg. Mereyovým dynamometrem bylo zjištěno, že pěst boxera Fitzmonse dopadá vahou 1400 kg, Jeffries, Tommy Burs, Tom Sharkey vyvinují v pěsti sílu 12.000-15.000 kg. Jsou to rány, jimiž lze zabít vola. Nevím, co je na tom zvláštního, zatluče-li Breitbart pěstí hřebík. K tomu, aby se zatloukl hřebík, stačí přece síla malého chlapce.“

„Ano, – ale on je zatlouká holou pěstí, bez kladiva, do tvrdého dřeva.“

Pan Foustka pokrčil rameny.

„Cvik, slečno, obratnost, tvrdá kůže...“ Pan Foustka se trochu zamračil, protože si nevyšel s Otilkou do lesa proto, aby s ní luštil záhady nadprůměrných výkonů silných jedinců. Slečna Otilka nebyla již v tak roztoužené náladě, jako když říkal: „Vařila liška kašičku“, a pan Foustka přemýšlel, jak by zase navázal nějaký takový škádlivý rozhovor jako před érou Breitbartovou. Pokusil se vzít Otilku kolem pasu, ale slečna Otilka mu uklouzla. Rozběhl se za ní s rozpiatou náručí, ale uklouzla mu po druhé. Nejen, že mu uklouzla, ona se i zasmála a utíkala vzhůru rozkvetlou strání. Panu Foustkovi se zamíhl před očima útlý kotník, černá punčoška, kraječka spodničky, a Otilka se smála nahoře na mezi. Pan Foustka chtěl vyběhnout za ní, ale udýchav se, rozkašlal a zastavil se v půl cestě, chrchlaje a plivaje kolem sebe, upocený a rudý. Slečna Otilka ho pozorovala a náhle se jí znechutil; když konečně vylezl za ní, chytaje se keříků a pomáhaje si i koleny, uhnula se jeho objetí ne již laškovně, ale s odporem. Zachytil se jejího pasu, chtěl ji k sobě strhnout. Otilka se otočila, seběhla se stráně a dole upadla; ulomil se jí dřevěný podpatek.

„Ježíšmarjá,“ vykřikla Otilka, „vyvrkla jsem si nohu!“

Pan Foustka vystřízlivěl. Sešel opatrně s kopce a konstatoval, že si nezlomila nohu, nýbrž jen podpatek.

Otilka zula střevíc a podávala mu jej. Ze střevíce trčely hřebíky a v dřevěném podpadku byly dírky.

„Zatlučte ty hřebíky, Breitbarte.“

Pan Foustka si utřel zpoceně čelo, otřel si kapesníkem i krk a podíval se bezradně na dva kusy střevíce.

„To nejde,“ pravil, ovívaje se šátkem.

„Kde ta holka vězí?“ řekla Otilčina matka a podívala se na hodiny.

Jindřich mrzutě pokrčil rameny.

„Šla na procházku s panem Foustkou,“ odpověděl Otilčin bratr Toník.

Jindřich vyskočil, jako by ho někdo píchl.

„S jakým Foustkou?“ optala se paní.

„S panem Foustkou, který mi dává korunu, když je potkám.“

„Kam šli?“ zahřměl Jindřich.

„Tamhle tudy,“ Toník ukázal k lesu.

Jindřich se obrátil ke dveřím, nepozdravil a zmizel. Utíkal k lesu a tam se zastavil. Zahlédl Otilčinu halenku a schoval se za strom.

Otilka kulhala a opírala se o rámě pana Foustky.

„Nemohu dál,“ řekla slečna Otilka a stanula. „Musíte mi přibít podpatek.“

„Tak se, slečno, zujte a pojdte bosa.“

Slečna Otilka se dala do pláče. „Nemohu přece jít bosa městem.“

Není nic protivnějšího nad plačící ženu. Plačícímu muži můžete plivnout do očí, plačícímu klukovi dáte pohlavek, ale co si máte počít s plačící ženou?

Pan Foustka toho nevěděl. Chtěl ji ukonejšit polibkem, ale dostal ránu pěstí ve váze tří set kilogramů, násobíme-li váhu Otilčiny pěsti a předloktí čtvercem rychlosti, kterou rána dopadla.

Současně vyskočil z křoví Jindřich, dal panu Foustkovi s druhé strany jednu, aniž by ji vážil, a pak se teprve zeptal Otilky:

„Co ti ten chlap udělal?“

Otilka mu ukázala střevíček s ulomeným podpatkem.

Pan Foustka si držel tvář, poskakoval rozčileně a naříkal:

„Vždyť já vás neatakují, tak co mne bijete? Jděte si svou cestou nebo zavolám policii.“

Jindřich se k panu Foustkovi otočil zády. Našel si vhodný kámen, nasadil hřebíčky, trčící ze střevisku, na dirky v podpatku, navlekl střevisček opatkem na kámen a druhým kamenem rázem přibil podpatek.

„Tu máš,“ řekl Otilce, „a příště si vezmi na výlet lepší střevisce a lepšího galána.“

”

„Jindřichu,“ řekla slečna Otilka, když už byla vdaná a zavěšovali na zeď obrazy, „zdali pak by bylo možno zatloukat do zdi hřebíky pěstí? Ten Foustka tenkrát povídal...“

„Miláčku,“ odpověděl Jindřich, ťukaje opatrně kladívkem na hřebík. „Takový Foustka by si to snad mohl dovolit, má sílu jako vrabec – ale kdyby našinec uhodil do rabicky pěstí, proletěla by mu ruka k sousedovi.“

Život

Andula nebyla sice světlem, ale měla duši plnou radosti a věřící v štěstí. Důvěra jí zářila z očí a dodávala půvabu jejím pohybům. Andula byla mladá, dobře rostlá, pevná a měla svěží pleť a zdravé zuby. Sloužila v Praze a líbila se chlapcům. Věděla, že se líbí, aniž věděla, v čem je její cena a půvab, a proto všechno, co měla, dala velmi levně, jen tak z nedopatření, vojákově, který ji doprovázel domů ze zábavy. Neznala ho, neměla ho ráda, ale když ji cestou vzal kolem pasu, bylo jí příjemně, opřela se o něho, nenamítala nic, když ji stiskl, a šla, kam ji vedl. Tak se to všechno obešlo bez slůvka lásky. Andula z té chvíle vytěžila jen pocit vlastního zdravého mládí a vzpomínku na špatně oholenou bradu a několik polibků, páchnoucích po levném tabáku a protivně vlhkých. – Za týden zase se sešli a potom ještě jednou, naposled. Andula se dověděla, že voják se jmenuje Franta a ve své prostinké filosofii modlila se večer k panence Marii: „Oroduj za mne, aby si mne Franta vzal, než budu mít dítě.“

To byla ještě plna radosti ze života a věřila, že voják, kterému náhodou přišla do cesty, je štěstím, které jí Bůh seslal.

Čtvrtou neděli voják nečekal. Andula chodila ulicemi nahoru a dolů a pak si řekla, že Franta má asi službu. Politovala vojáčka, prošla Prahou a večer šla k tanci. Zase ji doprovázel voják, ale jiný. Zase vzal Andulu kolem pasu, zase ji k sobě pevně přitiskl. Andulino mládí promluvilo, ale Andula přece odolala.

„Nechte mě, já už mám jiného.“

„A co, ten už vás nechal.“

„Ba ne. Franta mne nenechá, budeme svoji, to už je jisté.“

„Vždyť on se to nedoví.“

„Ať. Pust'te mě, já vás nechci.“ Andula pevně zamířila do ulice, v které sloužila.

„Mít jednoho hochu, to není velký hřích,“ řekla si, když šla po schodech vzhůru, „to už mi pan páter odpustí a před svatbou musím jít k zpovědi tak jako tak, – ale mít dva – přece jsem pořádná holka –.“

Franta zase nepřišel. Andula se zlobila, ale žila jako dřív. Prala, myla, žehlila, povídala s hokyní, domovnicí a kupeckým mládencem a tak bezstarostně žila tři měsíce, které jí dělily od zoufalství. – Došlo k tomu, že si ji paní zavolala a řekla přísně:

„Andulo, s kým to máte?“

Andula se na ni nechápavě podívala. Žila tak přítomnosti, že ani nemyslila na změnu, která se s ní stala, ani nepostřehla, že by již bylo nutno něco skrývat.

„Co?“ otázala se Andula, ale týmž okamžikem pochopila. Zarděla se do krvava a v hlavě se jí rozsvítilo. Jako by někdo před ní rozhalil záclonu, za kterou číhal zlý osud. Cítila, že po ní vztahuje nemilosrdnou rukou, zachvěla se a zavzlykala:

„Milostivá paní, nedávejte mne pryč, co bych si počala, rovnou bych musila skočit do vody!“

Andula se rozplakala a paní nezbylo než těšit. „K mamince se podíváte, ta to pochopí, – no, nebo půjdete do porodnice, a až si všechno odbudete, zase se vrátíte k nám – a dítě už nějak také užívíte s pomocí Boží.“

Andula se pomalu uklidnila. Rozhodla se, že napíše domů dopis. Když večer seděla nad papírem a psala divné věty, reminiscence na přečtené knihy, zase již byla klidná a usmívala se radostí, jak hezky všechno složila. Psala:

„Milá maminko,

pozdravuji Vás a líbám a vědomost Vám dávám, že jsem sice chvála Pánu Bohu zdráva, ale že Bůh na mne seslal těžkou zkoušku a že jsem neodolala pokušení. Milá maminko, nezapomeňte, že jsem Vaše dcera a že jsem upadla do zármutku, velkého hoře a že jsem na to sama a že ten brouček za nic nemůže a že je to Vaše krev a mléko. Mám ho s Frantou, ani nevím, jak se jinak nazývá, to mi není známo, má ubohá hlava se mi zatočila, smilujte se nade mnou a ustrňte se nad mým mladým životem. To je historie mé smutné lásky a já jsem Vám to všechno vypsala, jak mi mluvilo svědomí a podle svého soudu. Milí rodičové, dejte mi obratem zprávu, máte-li srdce v těle a poskytnete-li mi útulek, mně a mému robátku, které nosím pod srdcem. Teď jsem v třetím měsíci a líbám Vás na sto tisíckrát. Vaše nešťastná

dcera Anna.“

Když přišla z domova příkrá odpověď, Andula si poplakala, svázala raneček a šla do Červeného domu. Cestou se křížovala a říkala si: „Aby ty pány Pán Bůh požehnal za to, že na nás pamatovali, na nešťastnice.“

V porodnici spadla brzy s Anduly tíseň. Viděla sto osudů, z nichž se jeden podobal druhému jako vejce vejci a zase se jí vracela důvěra v život. Uklízela chodby, prala pleny a prádlo, posluhovala na třídách a cítila v srdci velkou něhu, kdykoliv zaslechla dětský pláč. Těšila se na svoje mateřství a nestyděla se za těhotenství. I na to si zvykla, že ji vyšetřovali veřejně a že se medicí a báby na ní učili.

„Za to, že se to tu na nás kdekdo učí, máme to zadarmo,“ řeklo jí děvče, které kojilo hezkou holčičku. „Představ si, co bys dělala, kdyby tě sem nevzali...“

Pak přišla Andulina těžká hodinka. Andula se modlila, zatínala nehty, svíjela se, bála se vykřiknout a tiskla bradu k hrudi, aby neměla tlustý krk. Ženská marnivost neopustila ji ani v těch strašných hodinách.

„Jde to dobře,“ hlásila mladší asistentka paní vrchní.

Potom se Andula přece jen neudržela, zařvala, až se okna zatřásla a klesla na polštář. U nohou jí zavrňelo děťátko.

„Máte chlapečka,“ řekla jí asistentka, ošetřila ji, uložila dítě a odešla. Andula osaměla. Nemohla usnout pýchou. Zdálo se jí, že narozením děčka povznesla se někam velmi vysoko. Bylo jí dobře jako člověku, který naplnil svůj životní úkol.

Chlapeček byl čilý. Pojmenovali ho po tátovi Franta a Andula ho tak milovala, že kdyby byl jeho otec přišel a chtěl se s ní dělit o radost z dítěte, snad by byla ani nechtěla. Zhlížela se v dítěti a zářila štěstím, když je někdo pochválil. Její ctižádost se soustředila na tom, jak Frantík přibýval na váze.

Celou tu dobu nedostala jediného dopisu. Nikdo si nevzpomněl na opuštěné osmnáctileté stvoření v Červeném domě. Žila v novém prostředí, měla nové starosti a přece tak někdy vzpomněla na maminku.

„Ukážu kluka babičce,“ řekla si a bylo rozhodnuto. Marně jí asistent domlouval, že může zůstat v porodnici, dokud může kojit.

„Jak vás jednou propustíme, musíte se sama starat o sebe a dítě. Zpět už nemůžete, rozmyslete si to.“

„Kdepak, pane doktore, já pojedou domů. Přece mne nevyhodí s takovým klučinou!“

Podívala se na dítě pyšně a blaženě.

Za týden zaklepala na okno v rodné chaloupce. Zaťukala a přihrčila se, aby ji hned neviděli. Ne ze studu, že se vrací s dítětem, jen ze zvědavosti, jak budou překvapeni, jak užasnou nad zázrakem, který jim ukáže. Stařec otevřel dveře.

„Tatínku,“ zvolala radostně, ale lekla se chladného výrazu jeho tváře.

„Podívejte se, koho vám nesu ukázat,“ a vztáhla ruce s dítětem.

Dveře zabouchly jí před nosem, jen tvrdé slovo jimi proniklo. Andula zkameněla. Klekla na prahu a volala, prosila. Nic. Zdvihla se, políbila dítě a řekla: „Pojď, můj drobečku!“ Otočila se a šla zpátky na nádraží. Neslyšela již, jak se dveře znova otevřely, jak stařec vyšel a volal: „Andulo, kde jsi? Tak pojď a nedělej hloupostí. Andulo!“

Andula jela do Prahy. Její oči nebyly již důvěřivé. Mateřská pýcha nedávala jí již křídel. Vydala poslední haléř. Dítě plakalo a neměla, do čeho by je převinula. Měla hlad a bylo jí zima. Za večera dojela do Prahy a váhavě šla k porodnici. Přijmou ji? Nepřijmou?

Nepřijali. – Stála na ulici a vyjeveně hleděla na hnědá vrata. Nahoře byly malé postýlky, pleny, vlídní doktoři a veselé rodičky – dole bylo pusto, zima.

Měla hlad a ruce ji bolely. František vrátil a škytal. Co počít, co počít?

„Utopit se,“ řekla si Andula.

Ty moje zlato, hošíčku krásnej,“ zašeptala a rozhlédla se. Ulicí nikdo nešel. Položila dítě na prah porodnice, zazvonila, utekla a schovala se za rohem. Co se stane? – Vrata se otevřela. Andula slyšela, jak vrata zaskřípěla a přikrčila se. Za chvíli vrata zase zapadla. Andula ještě chvíli čekala, pak se vyplížila ze svého koutku a podívala se k vratům. Nic tam neleželo. Oddychla si: František dostane zase svou postýlku, někdo mu podá prs a dá suchou plenu. Ale její prs už to nebude, Bože, Bože – – – a to je život?

Pohádka o nejmladší dceři

Paní Patočková bývala velmi krásnou, měla velmi krásné dcery a umínla si, mítí velmi krásná vnoučata. Byla dosti bohatou, aby svým dcerám mohla ženichy vybírat, a tak se jí v prvním i druhém případě podařilo získati dvěma nejstarším dcerám krásné muže. První dcera měla dvě děti a obě byly krásné. Paní Patočková cítila, že krása vnoučat je zásluhou a odměnou jejích snah eugenických, a proto prohlásila, že svou nejmladší dceru provdá jen za velmi krásného muže. Třetí dcera se jmenovala Běla, bylo jí sedmnáct let a byla tak krásná a roztomilá, že by každá matka kula nejsmělejší plány. „Přeji ti, Bělíno,“ pravila paní Patočková v den Běliných sedmnáctých narozenin, „aby ses provdala za nejkrásnějšího muže na světě.“ Běla se usmála a odpověděla: „A zalíbí-li se mi ošklivý?“ Paní Patočková byla Bělinou odpovědí tak překvapena, že zapoměla Bělu políbit. Podívala se na dceru nechápavým pohledem, zopakovala si všecku její krásu od bílých zubů, broskvové pleti, černého obočí a bílé šije až dolů k útlým kotníkům a malým nožkám a pak řekla přesvědčivě: „Můžeš mít každého muže, kterého se ti zachce.“

„A zachce-li se mi ošklivého?“ opakovala Běla.

„Žádný ošklivý muž se neodváží přiblížit se k tobě.“

„A odváží-li se přec?“

„Odmítneme ho.“

„A když ho neodmítnu?“

„Odmítneme ho,“ pronesla paní Patočková pomalu, zřetelně a s patřičným důrazem na koncovce me.

Běla byla nesmírně smutná. Oldřich pozoroval, jak se smutně usmívala, když jí líbal ručku, jak k němu bolestně vzhledla, když ji k sobě přivinul, a jak jí zvlhly oči, když se zadívala na něho.

„Bělíno!“

„Oldřichu?“

„Neřeknete mi, Bělíno, co vám je?“

„Neřeknu, Oldřichu.“

„A proč?“

„Protože nemohu.“

„A proč nemůžete?“

„Protože by vás to bolelo.“

„A tak mne nic nebolí, když vidím, že trpíte, a nevím, proč?“

„Ne tolik, jistě ne tolik.“

„Bělíno!“

„Oldřichu?“

„Copak mne nemáte ani trochu ráda?“

„Mám vás moc ráda, vždyť víte.“ Oldřich si oddychl. „Není to tedy, že mne už nemáte ráda?“

„Jak si můžete myslet něco takového, Oldřichu.“ Bělínka objala Oldřicha kolem krku a dala mu dlouhou pusku.

„A teď se mi přiznejte, Bělínko!“

„Nemohu, Oldřichu.“

„A necháte mne tak odejít, Bělínko, bez vysvětlení?“

„Nesmím mít tajemství, Oldřichu?“

„Jen se mnou společně, Bělínko.“

„Ale já mám své vlastní a neřeknu vám je, Oldřichu. Budete mě mít stále rád, Oldřichu?“

„Bělínko, budu, ale...“

„Prosím vás, nemuňte mne.“

„Budu si myslet, že mne už nemáte ráda. Jste tak krásná, Bělínko, tak roztomilá, tak hodná. A já...“

Oldřich se neodvážil říci, co si myslel.

„Mám vás ráda takového, jaký jste, Oldřichu,“ řekla Bělínka a dala Oldřichovi takovou dlouhou pusku.

Anča si vzdychla. Podívala se na Bělu, svoji přítelkyni a vzdychla si ještě jednou. „Bělo, chtěla bych být tak krásná jako ty.“

„Co bys z toho měla?“ řekla Běla a zasmušila se.

„Všichni by mě milovali.“

„Nestojím o všechny.“ Běla se zamračila a podívala se zkoumavě na přítelkyni.
„Chtěla by ses vdát za krásného muže, Ančo?“

„Chtěla, Bělo.“

„Ale, kdybys měla ráda chlapce, který by nebyl krásný?“

„Rozumím ti, Bělo. A má tě rád?“

„Má.“ Běla si vzdychla a její rty se zvlínily milým úsměvem.

„Šťastná Bělo!“

Běla popotáhla nosem, zašermovala kapesníkem a setřela si slzičku.

„Neplač, Bělínko.“

„Když on je ošklivý, takový černý, umračený a vlasy má jako hřebíky. Oči má zelené jako bazilišek, ramena široká jako nádeník.“

„Člověk by myslil, že popisuješ čerta.“

„On je však opravdu takový, jak povídám,“ řekla Běla a osušila novou slzičku.

„Adélko,“ prosila Běla, objímajíc sestru, „přimluv se za nás u maminky. Máme se tolik rádi.“

Adéla pohládila Bělu po vlasech. „Čím je?“ zeptala se prakticky.

„Filosof,“ odpověděla Běla hrdě.

„Ták?“ řekla Adéla o deset poznání chladněji. „Kdy bude hotov?“

„Letos.“

Adéla se zase vlídně usmála. „A co potom?“

„Potom?“ podivila se Běla.

„No, čím bude potom?“

„Nevím,“ řekla Běla, „snad ničím.“

„To jsi se ho nezeptala?“

„Nenapadlo mi to.“

„Huso.“

„Nezlob se, Adélko.“

„Tak z čeho myslíš, že budete živi? Počítá s tvým věnem?“

„Co si o něm myslíš, Adélko!“

„No tak, jak tedy si to představuješ?“

„No, já nevím – ale snad bychom mohli bydlit na venkově.“

„Chodit se pást?“

„Bydlili bychom v jeho domě.“

„On má dům, Bělo?“

„Ano, Adélko!“

„Hm.“

„Co je to hm?“

„To už je přece něco. Má sourozence?“

„Ne.“

„Rodiče?“

„Ne.“

„Hm.“

„K tomu domu,“ řekla Bělina, usilovně vzpomínajíc, „má panství... a cukrovar – a...“

„Huso!“

„Proč mi pořád nadáváš, Adélo?“

„Proč jsi mi to neřekla hned na začátku?“

„Nemyslila jsem na to.“

„Huso! Tak proč se mám vlastně za tebe přimlouvat, hlupáčku?“ řekla Adéla a usmála se na Bělinku velmi vlídně.

Bělina se zarděla a slzy jako hrachy padaly na bílou halenku.

Adéla se zarazila, vzala Bělu přísně za ruku a řekla důrazně: „Stalo se něco?“

„Co?“

„Ty's mu něco dovolila?“ Bělina se zase zarděla a kývla.

„Bělo!“

„Když my se máme tak rádi!“

„Holka nešťastná! A kdy to bude?“

„Co?“ Běla vyvalila oči. Adéla se kousla do rtu a optala se mírněji:

„Co jsi mu dovolila?“

„Líbá mi ruce, a...“

„A?“ Adéla hleděla Běle do očí.

„A, a, a – a když my se máme tak rádi – a musíme se líbat.“

Adéla se usmála a zase Bělu pohladila po hlavě. „Tak proč tedy se vlastně mám za vás přimluvit, když je všechno v nejkrásnějším pořádku?“

„On je tak ošklivý a znáš přece maminku,“ vyhrkla Běla a polily ji bolestné slzy.

„Myslím,“ řekla Adéla matce, „že jsi časem snad opravila své názory. Můj muž je zhýralec a moje manželství je peklem.“

„Ale děti máte krásné,“ řekla paní Patočková, jako by se omlouvala a podívala se na dceru skoro prosebně.

„Děti,“ odpověděla Adéla statečně, „jsou ovšem krásné, ale nejsou jeho.“

„Vdala jsi mě,“ pokračovala Adéla, „proti mé vůli, ale moje vůle přece si našla cestu...“

Paní Patočková sotva dýchala.

„Vdala jsi také Věru za prvního muže, který se ti líbil. Věra náhodou je spokojena, alespoň máme za to, že je spokojenou. Chceš Bělu vdávat tak jako nás?“

„Ovšem,“ odpověděla paní Patočková, „vdám Bělu za krásného muže, ale...“

„Maminko!“

„Počkej,“ řekla paní Patočková, „neskákej mi do řeči. Vdám Bělu za muže krásného, hodného a bohatého. Je mladý, silný, urostlý jako jedle, široký v ramenou

a útlý v pase, snědý, černovlasý, oči má zelené jako tůně, zasmušilý, zajímavý pohled, inteligentní tvář – skutečně krasavec a má ji rád.“

„Maminko,“ řekla srdečně Adéla, „pusť toho krasavce k vodě. Běla už má hochu, hodného, bohatého a mají se rádi.“

„Já vím,“ odpověděla paní Patočková, „nejsem přece slepá!“

„Prosila mne, abych se za ně přimluvila.“

„Zbytečné řeči,“ odpověděla paní Patočková a zasmála se.

„Maminko, dej si přece říci, jde o tvoje nejmilejší dítě.“

„Moje nejmilejší dítě,“ řekla paní Patočková, „provádá se za muže, který je mu souzen. Je to muž v každém ohledu dokonalý.“

„A nebude-li ho chtít?“

„Proč by ho najednou nechtěla? Povídám ti, že ho bude chtít.“

„Ba ne, maminko. Má toho svého chlapce moc ráda. Byla u mne a plakala. Bojí se tě, protože ten hoch je ošklivý.“

„Jak se ten ošklivec jmenuje?“

„Oldřich. Je filosof, ale má velkostatek a cukrovar.“

„Povídám ti Adélo, že je Běla husa, která vůbec nerozumí mužské kráse. Neviděla jsem hezčího muže nad Oldřicha.“

Adéla se podívala na matku s obdivem.

„Drahoušku,“ řekla paní Běla, když po první po svatbě líbala manžela na oči. „Musíš mi tolik odpustit.“

Baziliščí oči se prudce rozevřely. Nádenická ramena ji stiskla a černé vlasy se zaježily jako hřebíky. Uražená tvář byla plná úzkosti: „Bělínko, co?“

„Myslila jsem si, že jsi moc ošklivý, když jsi takový černý.“ Bělínka zlíbala baziliščí oči, „a nechtěla jsem mít děti, bála jsem se, že by byly – ošklivé.“

Nádenická ramena se sevřela jako kleště.

Dopis strýce Leopolda

Eva si kousala nehty, hlasitě vzdychala a zoufale pohlížela na strýce Leopolda.

„Chápeš to?“

„Ano, strýčku.“

„Zajímá tě to tedy?“

„Jak vidíš, strýčku,“ Eva si zívla. „Nuže,“ pravil strýc Leopold, „Slohmannův aparát má tu výhodu, že jím lze určit hustotu bramborů i u pramalého vzorku.“

„Ano, strýčku.“

„Neskákej mi do řeči. Při měření působí však potíže postavení hladiny vodní ve vulometru k známce, protože objemoměr jest široká otevřená nádo...“

„Au!“ vykřikla Eva a vyskočila. „Strýčku, nemohu toho vydržet, „pro Krista Pána!“

„Co je ti, dítě?“ optal se něžně strýc Leopold a pohládl s velkým zájmem Evino rameno.

Eva odstoupila a zasmála se: „Ale, už nic,“ a vyběhla ze dveří.

Strýc Leopold ze zastavil na své pouti pokojem.

„Žabec jeden,“ řekl si, dívaje se na dveře pohledem plným něhy.

„Zatrolený žabec,“ opakoval ještě jednou, došel po špičkách ke dveřím a políbil mosaznou kliku.

„Je velmi horko,“ řekl student Malina a podíval se na Evu pohledem, který ji nemohl ochladit.

„Ano,“ zašeptala Eva a položila ruku na lavici.

Student Malina mlčel. Jeho ruka se však tiše vztáhla a lehce se dotkla ruky slečny Evy. Eva se zarděla a stáhla ruku zpátky. Nemohla však zastavit horkého proudu krve, který stoupal od konečků prstů do hlavy.

„Je takové horko,“ řekla Eva stísněně.

„No, takové jako loni na Ježíška,“ odpověděl student Malina, dívaje se lačně na její šíji. „To bylo také takové horko.“

„No, to jsme se tenkrát vypotili, ale letos bude léto krátké,“ řekla Eva hlasem, který hovořil o stoupající míze.

I student Malina se zarděl. Jeho srdce se zachvělo bolestnou rozkoší, ale hrdlo se mu stáhlo a nedovolilo, aby řekl více než:

„A potom bude podzim a pak zima.“

„A potom jaro.“ – – – Eva to sotva vydychla. Přimhouřila oči a zašeptala:

„Byl pozdní večer – první máj.“

Student Malina věděl, co má udělat. Věděl, že má ovinout rámě kol jejího mladého těla, přitisknout svoje vášnivé rty na její, plné touhy, a teprve potom, za dlouhou chvíli, zašeptat: „Večerní máj, byl lásky čas“ – ale neudělal toho, prostě z toho důvodu, že byl jen teoretik. Vstal, popadl klobouk, vyrazil ze sebe: „Já, já vám napíši psaní,“ a utekl tak rychle, jak uměl.

„Jako Josef Egyptský,“ vzdychla si Eva.

Strýc Leopold chodil dlouho do noci a mračil se. Na stole, mezi knihami o chorobě bramborů, půdní bakteriologii a desinfekci infikovaného hnoje, ležela bílá čtvrtka papíru, papíru, který nebyl obětován kultuře brambor, ale měl býti tlumočником srdce strýce Leopolda.

„A co, proč by to nemohlo být“, řekl si strýc Leopold ve tři čtvrti na dvě a sedl za stůl.

„Má zlatá, malá Evo, můj drahý broučku – – – psal strýc Leopold.

„Vážená slečno,“ napsal student Malina a poškrábal se v hlavě.

Díval se chvíli na ta dvě slova, potom je přeškrtl a nadepsal znovu:

„Velectěná slečno,

nedivte se, velectěná slečno, že Vám píši. Ale zmínila jste se dnes o přírodě, a rád bych Vám objasnil svoje stanovisko o této věci. Mám za to, že člověk, který má rád přírodu, je také jejím dílem, a že možno všechny tvory zařaditi ve tři kategorie: 1. rostliny, 2. živočichy, 3. Člověka – – –,

Pak rozvinul nádhernou teorii o poměru živočichů k člověku, o tom, že člověk může býti buď mužem nebo ženou, napsal dvakrát eo ipso a třikrát ergo a skončil přáním, aby všichni muži a ženy žili v lásce k přírodě, „své matce, jak směle můžeme říci,“ a prohlásil:

„Velectěná slečno, cítím, že jsem Vaším přítelem, a nepochybuji, že mě jako přítele pozdravíte.“

Pak šel student Malina do postele, kroutil se, vzdychal a naříkal:

„Miláčku jediný, miláčku drahý!“

Eva ráno seděla v zahradě a čtla.

„Evičko,“ řekl jí strýc Leopold, „jsem starý blázen, já vím. Ale mohla bys býti ke mně upřímná?“

„Ano, strýčku.“

„Tak si tohle přečti a pak mi řekneš...“

Také student Malina přinesl psaní.

Na záhonech voněly růže, červenové slunce lilo oheň alejí, a Eva čtla:

„Má zlatá, malá Evo, můj drahý broučku, mám Tě rád. Neodvážil bych se Ti toho říci, kdybych necítil, že jsem dosti mlád, abych mohl klečeti u Tvých nohou, dosti silen, abych Tě zvedl v náručí, dosti bohat, abych Ti směl říci: Dal bych všecko, co mám, za jedno milé slovo a vroucí pohled. Miluji Tě, Evičko, a jsem zralý muž. Miluji Tě láskou, která ví, že nesmí žádati mnoho, a která přece by chtěla všecko štěstí světa stisknouti v náručí. Miluji Tě, Evičko, a ptám se, zdali smím. Chvěji se před Tvou odpovědí. Leopold.“

„Strýčku Leopolde,“ řekla Eva, když zase uviděla strýce, „strýčku Leopolde, je mi tak těžko.“

Strýc Leopold sevřel pevně rty a chvíli mlčel. Potom řekl:

„Děkuji, Evo, to stačí. Zapomeň, že jsem ti psal, nebo aspoň nech mne zapomenout.“

Eva dala hlavu na stůl a zaplakala. Strýc Leopold jemně položil na její hlavu svou ruku:

„Evičko?“

„Strýčku Leopolde, ty's mi neměl psát! Já jsem měla toho Malinu tak ráda, a on je to ještě takový nešika. Tu máš, přečti si to.“

Eva plakala, až se jí hlava třásla. Také strýc Leopold se třásl, když četl. Potom řekl:

„Evičko, máš pravdu. On to ještě nedovede napsat, ale cítí všecko tak jako ty, a má tě rád a“ – strýc Leopold se zamlčel, vjel si do vlasů a dodal:

„A má černou hlavu.“

Potom zazvonil na hospodyně a poručil.

„Poproste pana Malinu, aby nás navštívil. Připravte lepší oběd pro tři osoby.“

Alibi

„Kdo je to?“

„Já.“

„Ale kdo já?“

„Neznáte mne po hlase, Věro?“

„Odpusťte – nazdar – tak to jste vy. Nehněvejte se, bála jsem se otevřít, jsem sama doma, naši odjeli a děvče má dovolenou.“

Kauckému spadl kámen se srdce. „To jsem rád“ řekl a hned si svlékal převlečnick. „Necháte mě tu posedět, vidíte? Je takové psí počasí, trochu se zahřeji.“

„Kde jste chodil v tom dešti?“

„Tak, z ulice do ulice.“ Kaucký sebral všechnu odvalu a vyhrkl: „Nemám peněz. Přišel jsem si od vás vypůjčit, Věro.“

Věra se lekla. „Kaucký,“ řekla v rozpacích, „vy mi asi neuvěříte, ale já také nemám peněz. Naši“ pokračovala rychle, aby jí Kaucký nevpadl do řeči, „naši mi nechali tisícikorunu. Odpoledne se tu zastavila sestra, šla něco nakupovat a nestačila s penězi. Přišla, abych jí vypomohla a já jí tedy dala tu tisícikorunu – zítra mi ji vrátí a já vám půjčím.“

Kaucký zbledl.

„Vy nevěříte, Kaucký?“

„Věřím vám, ale nemohu čekat do zítřka.“

„Stalo se vám něco?“

„Mám hlad a nemám noclehu.“

„Vy máte hlad? Já také, Kaucký, a právě si vařím večeři. Je toho hromada, stačí pro oba. Pojdte do kuchyně, sníme to tam.“

Kaucký klesl v kuchyni na židli. Byl k smrti unaven.

„Věro, vy jste anděl. Chodím od rána od bytu k bytu – jak žebrák. Nikdo tu ještě není. Petiška přijede zítra. Tomášek ani nepsal, Šourek tu není. Kondice ještě nejsou, jsem samý dluh – k Moravcovi už nemohu, v kavárně mě včera vyzvali, abych už konečně zaplatil – a tak už jsem dnes ani do kavárny nešel. Včerejší káva byla mým posledním jídlem.“

„Předposledním,“ zasmála se Věra, prostřela stůl a postavila před Kauckého večeři.

Kaucký již neodpověděl. Vrhł se na jídlo. Věra se na něho pokradmu dívala a bylo jí ho líto.

„A co vaše kvartýrská?“

Kaucký pokrčil rameny. „Před měsícem mi dala výpověď a dnes se přistěhoval nový nájemník.“

„Nemůže vás přece vyhodit na ulici.“

Kaucký se trpce usmál. „Mám, co mám na sobě, nic víc. A kdyby můj svrchník nebyl tak ubohý, jak je, byl by v zastávárně. Myslil jsem, že několik dní přespím u Tomáška, ale...“

„Zůstanete, Kaucký, do rána tady. Ustelu vám v tatínkově ložnici. Ale musíte ráno brzy vstát a nějak se vykrást z domu nebo zůstat zas až do večera. To víte, kdyby se to rozkřiklo... nebo kdyby se to dověděli naši – pro Krista Pána!“

„Děkuji vám, Věro. Myslil jsem na to hned, když jste řekla, že jste sama doma. Kdyby nebylo takové psí počasí, sedl bych si někde na patník nebo na lavičku – ale jsem tak už všecek prostydý, do bot mi teče.“

„Ale tak se tedy honem zujte a už ať jste v posteli! Uvařím vám čaj.“

Věra postavila na čaj, přinesla otcovy bačkory, odestlala otcovu postel, zatopila v kamnech, nalila do umyvadla vodu a z opatrnosti stáhla záclony.

„Tak,“ řekla, když se vrátila ke Kauckému, „teď jdete hezky do ložnice a svlékněte se. Na posteli máte noční košili. Krásná není, náš tati nadrží na módu. Až si lehnete, zavolejte, já vám přinesu čaj. Ale něco mi slibte, Kaucký. Nikdy nikomu neřeknete, že jste byl u nás přes noc a že jsme byli sami. Slibujete?!“

„Slibuji – jak bych mohl – věřte, kdybych si věděl jiné rady nebo měl ještě trochu energie, nevydával bych vás takhle v nebezpečí, že nějaká domovnice...“

„Ale nestrachujte se. Když jste přišel, bylo již na schodech tma. Br, vy ošklivě kašlete. Jděte spat, Kaucký.“

Za chvíli ležel Kaucký zabalen po bradu v peřinách. Věra mu dala šálek čaje, přála dobré noci a zavřela se ve svém pokoji.

Ráno měl Kaucký horečku. Věra mu zase uvařila čaj, podala aspirin, nakázala, aby byl v bytě docela zticha a odešla k sestře pro tisícorunu z obavy, aby se snad sestra nerozběhla k ní. Když přišla, Kaucký jen jen hořel. Svlékla mu košili, dala křížový obklad, přinesla kloktadlo a ošetřovala ho jako sestra.

Kaucký ležel tři dny. Za tři dny vyžehlila mu Věra oblek, spravila podšívku ve svrchníku, spravila otřepané kalhoty a rukávy.

„Ale dnes večer,“ řekla třetího dne, „musíte odejít. Naši by se mohli vrátit. A naši někdy nedovedou chápat...“

„Děkuji vám, Věro. Nikdy vám nezapomenu, co jste pro mne udělala. Děkuji vám. Teď už snad zato stihnu Tomáška. Ani bych snad těch peněz nepotřeboval...“ myslil na sto korun, které mu půjčila Věra.

„Slyšela's, Věro, co vyved' Kaucký?“ zeptala se Jiřina.

„Kaucký? Co by vyvedl, je to hodný hoch. Můj nejlepší kamarád.“

„ Udělal prý to z hladu. Ukradl zimník v kavárně.“

Věra se lekla. „Cože, Kaucký že ukradl zimník?“

„Ano. Bylo mu zle, měl už plno dluhů. Ukradl v kavárně zimník. Den předtím ho vrchní upomínal... Dnes má přelíčení. Je mi ho líto, takový pilný student a tak si zkaží život...“

„A je to pravda?“

„Inu, on tvrdí, že ne. Že prý toho dne v kavárně nebyl. A kde byl, nechce říci. Ale vrchní se pamatuje, že v kavárně byl. Nic sice u něho nenašli, ale všechno svědčí o tom, že to udělal.“

„Kdy říkáš, že to bylo?“

„Nevím, kolikátého bylo. Ale bylo prý to, než přijel Tomášek. Víš, právě toho dne ho kvartýrská vyhodila. Byl bez groše, a když přišel k Tomáškově, měl prý sto korun...“

„Co jste dělal, obžalovaný, dvacátého září?“

„Chodil jsem k známým, abych si vypůjčil na večeři a nocleh.“

„Byl jste v kavárně mezi šestou a devátou?“

„Nebyl.“

„Kde jste byl mezi šestou a devátou, obžalovaný?“

Kaucký se zachvěl. Mohl říci, kde byl, měl na to svědka. Ale nemohl kompromitovat Věry.

„Kde jste byl mezi šestou a devátou?“ opakoval soudce.

„Nepamatuji se.“

„Byl u mne!“ zvolala Věra. „Pršelo a musil zůstat u mne.“ Věra se postavila vedle obžalovaného. „Byl nemocen. Vezměte mě do přísahy.“

„Kolik bylo, když k vám přišel?“ otázal se soudce, když byla Věra předvolána, aby podala svědectví. „Půl šesté,“ odpověděla Věra.

„Kdy od vás odešel?“

Věra zbledla.

„Kdy odešel?“, opakoval soudce.

„Třetího dne,“ odpověděla Věra a hodila vzdorovitě hlavou.

„Kaucký,“ řekla Věra za dva roky, „Jeník mne nemá rád. Dověděl se o tom, jak jste byl tenkrát u mne, a řekl mi ošklivé slovo, ačkoliv jsem mu řekla, jak to bylo.“

Kaucký se zarděl: „Dojdu k němu, vysvětlím mu, dokáži...“

Věra zavrtěla hlavou. „Nechodte, Kaucký. Nevěří-li mi, nemám mu čeho říci.“

„Prosím vás,“ řekla paní Frýsková paní Marešové. „To se ví, že ji nechal. Ta má, holečku, vroubek a jaký!“

Paní Berková

Paní Berková se sehnula nad robátkem své přítelkyně a zašeptala: „Aby tě Pán Bůh požehnal, kloučku!“ Pohládila novorozeně opatrně po tvářičce a otázala se: „No, jaké to bylo?“

„Inu, špatné,“ odpověděla paní Moravcová. Její pohled utkvěl na dětské kolébce, obličejem přešla jakási svatozáře mučednice a paní Moravcová rychle dodala: „Ale člověk to rád vydrží.“

Nemluvně se v kolébce rozplakalo. Paní Berková je vzala do náručí a hýčkala. Ozvala se v ní neurčitá touha po vlastním děcku. Představila si matně rozkoš kojení a optala se s úsměvem: „A co pít, umí?“

„A jak!“ odpověděla rodička, hrda na první úspěchy svého syna. „Ten táhne.“

Paní Berková přecházela ložnicí a houpala v loktech něžně cizí dítě. Odmlčela se. Představila si svou ložnici, sebe v posteli a kolébku vedle své postele. Začala počítat – můžeme – nemůžeme? Nebylo jí jasno a jala se zase mysliti nahlas:

„Měla's doktora?“

„No, víš, chtěla jsem to odbýt bez doktora, ale pak jsme se báli – mám již na zádech třicítku.“

Paní Berková se trochu usmála, ale mlčela, neboť i její třicítka byla dobře počítána.

„A potom, měla jsem strach, že nebudu mít mléka. Představ si, jaká by to byla rána, kdybych tak nemohla kojit!“

„Inu, vždyť byste kojnou ještě uživili! Měli ji Komárkovi, měli ji Kroupoví a stačili na to...“

„To bylo jindy. Kojná stála hromadu peněz, poroučela si, vybírala – ale přišla sama. Dneska ji musíš vzít i s děckem.“

Paní Berková se rychle otočila, tak tak že malému nenarazila hlavičkou o roh skříně.

„S děckem?“

„Ano. Konečně jest to správné, jest to spravedlivé. Kojná přijde do rodiny se svým děckem a živí obě děti. Ale představ si to nadělení. Do domácnosti přibudou tedy vlastně dvě děti a jedna dospělá osoba. Na to aby byl člověk milionář.“

„A proto je teď v Praze tolik dvojčat!“

„Ano. To nejsou dvojčata. Jedno patří kojné. – Představ si, co to stojí. Přichystáš kočárek na jedno děcko a potřebuješ kočár na dvě děti. Kupuješ dvě kolébky, potom dvě postýlky, dva houpací koně...“

„Dovol, tak dlouho...“

„Povídám, dva houpací koně.“ Paní Moravcová se skoro rozhněvala. „Přece uznáš, že to druhé se jistě stává členem rodiny. A když to tak máš rok kolem sebe, máš to konec konců ráda. Jen se podívej na ty kočárky. Táž stuha na čepičce, stejné šatečky, stejné hračky. – Podej mi ho.“

Paní Berková podala přítelkyni dítě a pohlédla na hodiny. „Musím už jít... A co tvůj muž – má radost?“

„Neřekla bys, jaký je z něho táta! Sedí u kolébky a dívá se na kluka jako na zázrak.“ Oči paní Moravcové na chvíli změnilly barvu a světice stala se ženou, když dodala: „Dostanu za kluka kožich. Bobrový...“

Paní Berková vstoupila do pracovny svého manžela, sedla si tiše u psacího stolu a čekala, až muž pozdvihne hlavu. Přestal psát, podíval se na ni pozorně a řekl: „Co je ti, miláčku?“

Paní Berková si vzdychla: „Honzíčku, chtěla bych mít dítě!“

Pan Berka upustil pero.

„Takové malinké, tlusté dítě s modrýma očima“, pokračovala paní Berková.

Pan Berka vzal její ruku, něžně ji políbil a řekl: „Jak chceš.“ Pak si zapálil doutník, přecházel pomalu pokojem a intensivně přemýšlel.

„Ale,“ řekl, když po páté přešel pokojem, „to už tedy letos nemůžeme lyžařit. Deset let nepojedeme v zimě na hory...“

Paní Berková si vzdychla, ale odpověděla: „Já vím.“

„Pokud budeš dítě žít, nemůžeš do společnosti. A potom...“

„Já vím,“ odpověděla paní Berková a její hlas se zachvěl, „potom už budu stará.“

„Ano,“ řekl pan Berka vážně a políbil znova její ruku, aby ji to slovo nebolelo.

„Nehledě k tomu,“ pokračoval za chvíli, „že se oba v mnohém musíme uskrovnit.“

„Já vím,“ řekla po třetí paní Berková, docela pevně. Představovala jsem si děťátko, růžové, tlustoučké, s obvazem na bříšku, s průsvitnými nehýtky a červenými otevřenými rtíky, které hledají po peřince. „Honzíčku,“ řekla roztouženě, „vid', že je budeš mít rád?“

Honzíček chtěl říci něco něžného, ale služebná hlásila návštěvu. Dotkl se tedy kravaty, přejel si vlasy a popotáhl vestu...

Uvítali paní Kovářovou. Paní Kovářová odložila kožich..

„Honzíčku,“ řekla paní Berková večer, když návštěva odešla, „všiml jsi si toho kožichu?“

„Ani ne,“ odpověděl pan Berka a chtěl honem začít o něčem jiném, protože si kožichu všiml velmi dobře. Zeptal se tedy:

„A jak se daří paní Moravcové?“

„Dobře,“ odpověděla stručně paní Berková. Nechtělo se jí mluvit o paní Moravcové, dětičkách a povijanech. Myslila na kožich paní Kovářové a záviděla jí jej, jak mohla. A mohla hodně.

„A kluk je zdravý?“

„To víš.“ Paní Berková nechápala, že se někdo může zajímat o kojence, když viděl kožich paní Kovářové. Pokrčila tedy netrpělivě rameny a zamyslíla se. Pan Berka postřehl v jejím obličejí překrásný, jímavý rys roztoužení.

„Pořád na to myslíš?“ otázal se tiše, ale vůbec si při tom nevzpomněl na kožich paní Kovářové.

„Pořád.“

„A co starý Moravec, co tomu říká?“ Paní Berková si vzpomněla na svou přítelkyni a její slova: „Dostanu za kluka kožich. Bobrový.“ A řekla si, že paní Kovářová má kožich, aniž by měla kluka, a že ho ještě víc užije než paní Moravcová, která bude chodit za kočárkem nebo aspoň vedle kočárku. Touha po mateřství, kterou tak silně pocítila odpoledne, už se neozvala.

„Honzíčku,“ optala se muže, „co bys mi koupil, kdybych měla kluka?“

„Modrou kokardu na peřinku.“

„Špíno! Moravec koupí ženě kožich.“

„Podívejme se – tedy kožich!“

„Porod přišel na tři tisíce – a to ještě bába dostane zpropitné.“

„Tři tisíce!“

„Ano. A kočárek, kolébka, dětská výbava – takový klučina je drahý kousek.“

Honzíček vycítil, že nastal v něčem obrat, ale protože nevěděl, v čem, políbil ženě ruku a čekal.

„Co myslíš, Honzíčku, mohla bych kojít?“

Honzíček o tom nikdy nepřemýšlel. Podíval se překvapeně na paní Berkovou.

„No snad...“

„Snad, Honzíčku, víš, co takové snad znamená? Znamená kojnou a její dítě. Druhé dítě, které přijde s naším. Dva kočárky, dvě kolébky, dva houpací koně...“

„Dva dumlíčky,“ zvolal radostně pan Berka, políbil ženě ruku, až to mlasklo, a oddychl si: „Já věděl, že to s tím klukem nemyslíš doopravdy.“

Paní Berková zvažněla. „Honzíčku,“ řekla přísně, „vyber si ze dvou zel menší: kluka, druhého kluka, kojnou a kožich – nebo kožich jen tak – víš – bez příležitosti – jako jej má paní Kovářová. Honzíčku, buď – anebo! A bobrový!“

„Ale teď se nosí jen takové kratoučké,“ bylo jedinou odpovědí, na niž se zmohl pan Berka.

„Honzíčku,“ řekla paní Berková, když dostala kožich. „My bychom přece jen měli mít kluka. Když se na ten kožich podívám, pořád mi něco chybí...“

Letní povídka

Slečna Doubková ležela na bříše, bradu opírala rukama a dívala se někam na moře, někam velmi daleko, ačkoliv měla příležitost dívat se na pana Fialu, který ležel na písku, zcela blízko.

Pan Fiala si řekl, že moře nestárne, a že člověk nic nemůže promeškat, dívaje se na ženu. Naproti tomu ženy stárnou a člověk by mohl promeškat mnoho, dívaje se na moře místo na slečnu Doubkovou.

Mlčeli a dívali se. Slečna Doubková viděla, jak světla prorážejí vlnami, vlny se rytmicky zdvíhají a klesají a nádherné moře rozevívá náručí jako vášnivá milenka.

Pan Fiala viděl ženu, nádhernou a svůdnou, ležící na písku s obnaženými pažemi, rameny a zády, s nahýma nohama, a viděl, jak se pod černým trikem rytmicky zdvíhá a klesá plná hrudí.

Pan Fiala promluvil první. Umiňoval si, že řekne: „Bože, jste tak krásná, tak na dosah ruky a já jsem jenom muž. Chcete-li, budu vaším mužem.“ Ale jak to chtěl říci, zadrhl se mu nějak buď krk nebo mozek, takže pan Fiala řekl: „Kolik asi už může být hodin?“

„Myslím,“ odpověděla slečna Doubková, kterou již písek tlačil do loktů, „myslím, že je asi pět.“

Leželi potom ještě chvíli a mlčeli. Slečna Doubková si myslila, že pan Fiala je asi z olšového dřeva a vůbec není hoden, aby si k vůli němu tlačila a dřela lokty. Obrátila se tedy na záda a dala si ruce pod hlavu.

Pan Fiala vydržel pohled na slečnu Doubkovou jen zcela malou chvíli, ale místo, aby jí řekl, že je k zbláznění svůdná, řekl, že má hlad. Slečnu Doubkovou to urazilo, poprosila, aby jí podal plášť, obula si střevíčky a šla k večeři.

Pan Fiala probděl celou noc, přemýšleje o slečně Doubkové. Viděl ji znova a znova venku u moře, jak leží na bříše nebo na zádech, a hovořil s ní v duchu velmi směle, vášnivě a duchaplně. Ona mu odpovídala tak, jak odpovídá žena muži jen v nejsladších snech, a pan Fiala hořel a vzdychal a volal její jméno...

Slečna Doubková také nespala. Mrzela se na pana Fialu a byla smutná. Řekla si desetkrát po sobě, že je pan Fiala panák z olšového dřeva a že si ho již vůbec nevšimne. Styděla se sama sebe proto, že tak ležela na písku k vůli panu Fialovi, a ještě víc za to, že jí to nebylo docela nic platno. Potom si řekla, že se již nikdy nebude koupat s panem Fialou, a pak si ze zoufalství oblekla koupací oblek, dívala se dlouho do zrcadla a nemohla pochopit, že tolik krásy nestačilo okouzlit pana Fialu. Potom ve zlosti přísahala, že si dá ušít sukni, „dlouhou až na zem“, a halenku, „zapatou až ke krku“. Když učinila tento hrozný slib, dala se do pláče a naříkala: „Když já tě mám, Pepíčku, tak strašně ráda – – –“

Ráno se sešli u snídání a mluvili o tom, jaké asi bude počasí. Pan Fiala, který se ráno sám sobě zařekl, že bude duchaplný, říkal:

„Nebude-li pršet, nezmoknem,“ a slečna Doubková, která si umínila, že ještě dnes bude k panu Fialovi roztomilá, odpovídala:

„Máte pravdu, pane Fialo!“ Potom se spolu procházeli po břehu a pan Fiala odváděl slečnu Doubkovou dál a dál, kde nebylo lázeňských hostů, až přišli na místo, kde byly jen šedivé útesy, širošíře moře a hejna bílých racků. Slečna Doubková se zadívala na moře, pak vylezla na balvan, do něhož bily vlny, dělala, jako když si vůbec nevšimá pana Fialy, a přála si, aby ji pan Fiala uchoopil silnou paží, strhl s balvanu a říkal sladká slova.

Pan Fiala se díval na slečnu Doubkovou, cítil nesmírnou touhu sevřít ji v náručí, ale bylo mu, jako by mu byly nohy vrostly do písku. Ruce, které se chvěly žhavou představou dotyku těla slečny Doubkové, visely mu dolů, jako by byly z olova.

Tak stáli deset minut a mlčeli. Slečna Doubková za těch deset minut pětkrát změnila posici. Cítila, že je stále rozkošnější a že její štěstí závisí na tom, vydrží-li ještě pět minut stát na balvanu. Vypíala se, zvedla hlavu a dívala se vzhůru na obláčky, které tiše plynuly modrem. Vypadala krásně jako socha touhy, ale kolena se jí chvěla únavou. Pan Fiala konečně pochopil, že může, že smí... jeho prsty roztály, jeho nohy povolily, poznal, že má zas sílu, aby skočil za slečnou Doubkovou a vzal si ji před mořem a před bílými ptáky, kteří křičeli na vlnách.

Chtěl vzkřiknout: „Miluji vás,“ ale slečna Doubková se právě otočila a slezla s balvanu. Nohy se jí třásly únavou a rty lítostí.

„Je tu tak smutno,“ řekla stísněně, „pojdme zpátky.“

Pan Fiala poznal, že propásl svou chvíli a vraceli se k pláži, vyprávějící si slušné anekdoty.

Té noci slečna Doubková velmi plakala a pan Fiala se tloukl pěstí do hlavy, neboť věděl, že zítra slečna Doubková odjede do Pardubic a on pozítří do Prahy.

Ráno se setkali na plovárně a pan Fiala se zase marně snažil říci slečně Doubkové, že ji má rád a že by se chtěl oženit.

Slečna Doubková se již nenamáhala. V jedenáct hodin doprovodil pan Fiala slečnu Doubkovou na nádraží.

„Jezdíte ráda vlakem?“ zeptal se, protože to, co jí chtěl říci, nemohlo přes rty.

„Ano,“ řekla slečna Doubková, „ale ne sama.“

Panu Fialovi zabušilo srdce, neboť vlak vjížděl do nádraží.

„Počkejte na mne,“ řekl zoufale, „já jedu zítra, já vás mám rád.“

„Nemohu,“ zaplakala slečna Doubková, „musím být pozítří v kanceláři.“

Pan Fiala jí silně stiskl ruku a zašeptal: „Snad byste nemusila,“ a slečna Doubková odpověděla s pláčem: „Proč jste to neřekl dříve, já už mám lístek, Pepíčku.“

A jak mu řekla Pepíčku, cítila, že je všechno jednoduché a jasné. Sedli si na lavičku a hleděli za vlakem, který odjížděl bez slečny Doubkové.

”

Odpoledne leželi na pláži a dívali se. Slečna Doubková hleděla do daleka, na moře, které se vzpínalo jako vášnivá milenka.

Pan Fiala se díval na svou lásku. Ležela před ním na dosah ruky, svěží a krásná v bílých prostých šatech, pod nimiž tušil její mladé tělo. Dívali se a mlčeli. Slunce klesalo do moře a voda temněla. Stín padal, v dáli rozblíkal se maják. Pan Fiala, si sedl vedle děvčete a zašeptal mu všechny svoje horké sny.

Příšerná povídka

„Já na hřbitov nepůjdu!“ bránil se osmiletý Míla.

„Ale pojd' – kdyby dědeček věděl, že za ním ani na hřbitov jít nechceš – co se ti dědeček pohádek napovídal.“

„Ted' už mi nepovídá.“

„Ošklivý kluku! – Koupím ti cukrátko, pojd'!“

„Já nechci. Pojd'me do parku. Chci si hrát na koně.“

„Koupím ti svíčičku, rozsvítíme ji u dědečka.“

Míla se zamyslel. Chvilí stál nerozhodně, pak zdvihl hlavu, podíval se babičce přísně do očí a řekl, klada důraz na každé slovo:

„Já rozškrtnu sirku? Já zapálím svíčičku?“

„Ano – a pak se pomodlíme „andělíčku můj strážníčku“.

„Za dědečka?“

„Za dědečka, broučku.“

„Hm,“ odpověděl Míla, „tak já tedy s tebou na hřbitov jdu – ale andělíčku můj strážníčku se nepomodlím – jenom budu škrtat sirky.“

„Za dědečka že se nepomodlíš, Miloušku? Copak se už nepamatuješ, jaký byl hodný, jak tě měl rád?“

„Pamatuju, ale co bych se za něj modlil. Dědeček je v nebi, tak co – tak co ještě chce...“

Babička si vzdychla. Mílová logika byla jí cizí.

Vzala dítě za ruku a místo do sadů kráčela k hřbitovu. Míla šel pomalu, sotva se táhl. Nudil se.

„Pojd', pojd', pospěš si, už je pozdě,“ pobízela babička.

„Tak tam tedy nechoďme,“ odpovídal Míla.

„Jemine, knůtky jsem si zapomněla,“ lekla se babička, když zametla snítkou hrobku a nalila do lampy oleje.

Míla seděl na obrubním kameni hrobky a chystal si svíčky. Měl dvě červené, jednu bílou, jednu růžovou a tři modré. i

Babička se podívala na hodinky. Bylo půl šesté. V staré části hřbitova, na pátém oddělení bylo již pusto a ticho. Babička rychle počítala: „Za dvě minuty jsem u žižkovského vchodu, koupím knůtky a za pět minut jsem tu.“

„Mílo,“ řekla nahlas, „počkáš tu chvíli na mne?“

„Kam jdeš, babi?“

„Pro knůtky. Hned tu jsem zpátky.“

„Tak jdi.“ Míla mrskl okem po sirkách. Ležely vedle lampy.

„Ale neutečeš mi, Mílo? Ani se odtud nehneš? Vzala bych tě s sebou, ale já poletím, už je pozdě, zavřeli by nám.“

„Jen jdi, babi. Já se ani nehnu. Na mou duši.“

„Tak já přijdu za malou chvíli, hned jsem tu, hned!“ volala ještě babička, mizejíc mezi hroby.

Míla osaměl. V ruce držel svíčky: dvě červené, jednu bílou, jednu růžovou a tři modré. Rozhlédl se. Nahoru a dolů táhly se řadou staré hrobky, ponuré, přísně liché, vzadu zeď, dělicí oddělení, před ním zrušený hřbitov, měnící se zvolna v sady. Tu a tam na trávníku hrob a v zemi svíčka, světélko, které říkalo, že živí nezapomínají, ani když již hrob byl srovnán se zemí. Šero zapadlo v koruny smutných stromů. Hřbitovem zazněl zvonek, poslední návštěvníci opouštěli tiše pole mrtvých. Míla seděl na obrubním kameni.

Babička pospíchala, seč byla. Platila knůtky, když uslyšela zvonek.

„Milostpaní, nemáte drobných?“ „Nemám.“

„Tak já to skočím proměnit.“

Prodavačka odběhla. Babička čekala pět minut, dlouhých jako věčnost. Když konečně doběhla k hřbitovu, vrata byla zavřena.

„Už je pozdě,“ řekl zřízenec dobromyslně.

„Ale já tam musím, já tam mám dítě...“

„Až zítra.“

„Ale já tam mám dítě, prosím vás, pusťte mě tam!“

Zřízenec pokrčil rameny: „Což naplat, jednou tam budeme všichni. Já už vás vpustit nemohu. Přijďte zítra – ostatně můžete ještě hlavním vchodem, když si pospíšíte. Tady už to nejde.“

„Ale to dítě je tam potmě!“

„Jděte hlavním vchodem.“

„Pro Boha vás prosím, smilujte se!“ Zřízenec pokrčil rameny: „Zkuste to hlavním vchodem.“

Babička již nečekala. Se slzami v očích běžela cestou vzhůru podél zdi k hlavnímu vchodu. Tma houstla. Babička občas pohlédla na zed' – kříže se míhaly, černé stromy příšerně šuměly – babičku hnala úzkost, šílený strach o malého Mílu. Viděla v duchu vyděšené dětské oči, slyšela zoufalý pláč. Vzpomněla na zřízence: „Necita, surovec, zvíře – – – dítěte se mu nezželelo – – –“

„Chudák stará,“ říkal si zřízenec, hledě za utíkající babičkou. „Tam leží, milá paní, dětiček – a všechny si konec konců zvyknou, být potmě“ – – –

„Už dávno odzvonili.“

„Ale já tam musím, já tam mám dítě.“

„Jeden tam má dítě, jiný ženu, třetí bratra. Už je pozdě. Přijďte si zítra.“

Babička v úzkosti našla konečně pravé slovo. Vykřikla:

„Ale já tam mám živé dítě! Vyběhla jsem si pro knůtky, chlapce jsem nechala u hrobky, aby počkal...“

„A to je jiná. Pospěšte si. Zavolejte potom, já vám otevru. A příště chodte na hřbitov včas.“

Babička by mu políbila ruku. Proběhla brankou a zachvěla se. Kam oko dohlédlo, jen černá tma, protrhaná světly na hrobech, u cesty kříže. Rozběhla se cestou dolů. Bože, to dítě, to dítě! – – –Vykřikla v úzkosti: „Mílo!“ Nic – žádná odpověď. S babičky jen lilo. Utíkala, jak už dávno neutíkala, a cestou dělala křížky: „Otče náš, jenž jsi na nebesích... – Mílo, Mílo!“

Dlouhá řada hrobek, starých a pustých. Dole, až na konci řady, je hrobka s černou mříží a na obrubním kameni sedí malý hoch. Před ním na náhrobku hoří sedm svíček: dvě červené, bílá, růžová a tři modré. Míla do nich fouká, zhasíná je a znova rozsvěcuje. Knoty se prodlužují, světélka plápolají a ozařují nejbližší okolí: náhrobní kámen, nápis na pomníku a chlapce, který září štěstím, že konečně je jednou sám se sirkami.

„Mílo, Miloušku, Mílo!“

To je babička. Míla chvíli poslouchá: „Mílo, Mílo!“

Míla ani muk. Svíčky hoří, v krabičce jsou ještě sirky. Míla rychle sfoukne všechny svíčky a zapálí je znova, každou jinou sirkou. Poslední sirka. Míla ji rozškrtně, vyhodí vysoko do vzduchu nad pomník a volá: „Tady jsem, babi! Ty jsi už tu?“

Smůla Vladimíra Pavlíčka

„Zmohutnění Ruska za dynastie Romanových,“ četl si hlasitě Vláša. Podepřel si hlavu rukama a opakoval, vyrážíje letopočty: „Michail Fedorovič Romanov, šestnáct set třináct až šestnáct set čtyřicet pět, vojna kozácká, Alexej Michajlovič, šestnáct set čtyřicet pět až šestnáct set sedmdesát šest, Fedor Alexejevič, šestnáct set sedmdesát šest až šestnáct set osmdesát dva, vladařství Žofie Alexejevny, šestnáct set osmdesát dva až šestnáct set osmdesát devět – – – ježíšmarjá, já mám hlad, počátek panování Petrova, šestnáct set osmdesát devět až sedmnáct set, severní vojna, prosím vás, Andulko, nemáte tam něco pořádného k jídlu? Sedmnáct set dvacet pět, reformy Petrovy – tak třeba chleba se sádlem, když to jinak nejde – Kateřina první, sedmnáct set dvacet pět až sedmnáct set dvacet sedm. Petr druhý Alexejevič, sedmnáct set dvacet sedm až sedmnáct set třicet, zejtra jsem jistě taženej. Anna Ivanovna, sedmáct set třicet až sedmnáct set čtyřicet, děkuji, Andulko, pozor, nekladte to na sešit, Alžběta Petrovna, sedmnáct set čtyřicet jedna až sedmnáct set šedesát dva, sakra, ono to nemá konce, Petr třetí, sedmnáct set šedesát dva. Tak. Konec války sedmileté už nemáme.“

Vláša položil knihu, prohnul se v kříži, oddychl si, přitáhl talíř a zakousl se do chleba. Polkl několik soust a pak začal znova plnými ústy:

„Zmohutnění Ruska za dynastie Romanových“ – Pak četl tiše stať o Michailu Fedoroviči Romanovu, a když dočetl k větě: „Tu ustoupil Zarucký z Astrachaně v step Uralskou, ale byl dostižen a zajat; byl pak v Moskvě posazen na kůl, Marina Mnišková zahynula v žaláři a synek její pověšen“, představil si v myšlenkách širou ruskou step a postupující vojsko vévody Odolského. Přestal číst i kousat, podepřel bradu rukama a snil. Uviděl vlhký sklep a v něm krásnou ženu, které oběsili synáčka; dal se do veršování:

„Stříbrný smích už nikdy nezazvoní,

jenž nad kolébkou děcka jásal kdysi,

stříbrný smích už nikdy neotevře

mateřských rtů, jež ustrnuly žasem“ –,

psal Vláša po kraji knihy. Sádlo na chlebě se rozhřívalo, „zmohutnění Ruska za dynastie Romanových“ marně se tučnými písmeny domlouvalo a prosilo o pozornost. Vláša psal čtyřicet slok o mateřské lásce, porodních bolestech a mrtvém dítěti.

„Chudáček,“ pravila lítostivě Andulka, „chudáček mladej pán. Už se s tím učením moří od oběda.“

„A tak,“ pravil profesor Ježek, „co se vidíme dítí v Moskvě druhého května šestnáct set třináct?“

„Druhého května šestnáct set třináct,“ odpovídal Vláša, „vidíme se dítí, že – – –“ kopl pod lavicí Vaverku. Vaverka mrkl do Vlášovy knihy, viděl počmáranou stránku, z níž bylo možno vyčíst jen:

„Stříbrný smích už nikdy nezazvoní,
jenž nad kolébkou děcka jásal kdysi,“

a protože měl minimální pojem o zmohutnění Ruska za dynastie Romanových, zašeptal: „Stříbrný smích už – nemohu to přečíst.“

„Vole!“ procedil Vláša mezi zuby.

„Co jste pravil? Prosím? Opakujte!“, vyzval profesor Ježek.

„Druhého května šestnáct set třináct vidíme se dítí, že – – –“

„Stříbrný smích už nikdy nezazvoní,“ breptal Vaverka.

„Dejte sem tu knihu, Vaverko! Jest mi s podivem, že stále ještě nechápete, Vaverko, že napovídaje, přitěžujete spolužákovi.“

Vaverka podával knihu profesoru Ježkovi. Té chvíli použil Vláša, aby si přitáhl knihu Karla Prokeše.

„Druhého května šestnáct set třináct přijel Michail Fedorovič z kláštera Ipatěvského, kde žil dosud se svou matkou, do Moskvy a byl korunován dne jedenáctého července šestnáct set třináct.“

„Dobře. Jaké to zde máte poznámky?“

Vláša zrudl a vyhrkl: „Puškin, báseň o Marině Mniškové.“

„Citujte!“

„Stříbrný smích už nikdy nezazvoní,
jenž nad kolébkou děcka jásal kdysi,
stříbrný smích už nikdy nezazvoní..,“

„Špatně. Propadáte nejen z dějepisu, ale i z jazyka českého, neboť váš bídný přednes a nedbalost, kterou projevujete, uče se polovičatě mistrným dílům poetů, zářících hvězdami na literárním nebi, jest poslední kapkou pelyňku, kterou jste přelil číši mé trpělivosti. Sedněte!“

„A náš mladej pán se učil, chudáček, každej den do noci a propad' přece,“ vykládala Andulka, když namáčela prádlo.

Májová píseň pana Pelýška

Protože se jmenovala Aloisie, hrával Toselliho serenádu a šeptal v noci, když vzpomínka na její sladký zjev vřela v jeho krvi, a žhavé rty líbaly umačkaný polštář: „Louiso, Louiso, Louiso!“

A jeho bílá princezna o tom nevěděla. Jeho bílá princezna chodila ráno do trhu, sběhala starostlivě čtyři řezníky, než koupila dva telecí řízky, potom pečlivě přehrabala u hokyně všechna vajíčka, šla domů, uklízela, zalévala květiny a při tom hleděla na chundelatou hlavu pana Pelýška, který seděl u klavíru, třískal do klávesnice a posílal tak přes ulici svůj žhavý projev lásky, obdivu a všeho, co cítil k bílé princezně.

Když paní Aloisie zalévala pomněnky a jarní fialy v kořenáčích, šílil pan Pelýšek u klavíru tak hlasitě a tak mocně, že Aloisie řikala: „Ten chlap se zbláznil a rozmlátí jim piano. Že mu to ta kvartýrská dovolí.“ Potom se odvracela od okna, kvedlala vajíčka, naklepávala řízky, balila je v mouce a bručela: „Kdyby si alespoň zavřel okno, když do toho tak tříská. Kdo pak to má poslouchat?“

A když písně lásky plnily ulici, pokoj, předsíň i kuchyni bouřlivým forte, zavírala Aloisie okna a tu ji jednou stihl pohled vyčítavý, bolestný, vášnivý a něžný, který rozehrál i její srdce tak, že se začalo vařit jako polévka v hrnci. Aloisie přestala zavírat okno, zabývala se více fialami, pomněnkami a domácím štěstím v plesnivém kořenáči a rozkvétala při tom novou láskou. Pelýšek skutečně toužil, aby bílá princezna přišla, toužil v sladkých triolách a v noci, když ulice ztichla, aby si odpočinula od projevů lásky páně Pelýškových, tiskl pan Pelýšek srdce a šeptal: „Louiso, Louiso, Louiso!“ Představoval si, že hraje svoji skladbu, květ své duše, s očima zavřenýma a toužícími rty. Za ním, lehce skloněna, stojí jeho Louisa, poslouchá, tichá slza kane z čistého oka, zapadá do jeho kštic – Louisa se sklání, její rty dotkly se lehounce jeho vlasů a ten jemný dotyk projel jeho tělem jako žhavá jiskra, všechny nervy se rozehrály, všechno zpívá, jásá s klavírem, z něhož zní stále píseň lásky. Louisin v ruce ovíjejí jeho šiji, píseň dozněla, Louisa je jeho – – –

Tou dobou Aloisie spala sladký sen a zdálo se jí, že k ní přišel pan Pelýšek a řekl: „Koupil jsem si gramofon, který hraje moderní tance.“

Fialy odkvetly a pomněnky zvadly, ale naděje páně Pelýškovy rozkvetly s blatouchy v Šárce. Šel vedle Aloisie, mluvil o počasí, o tom, kde mají dobré syrečky a dobré pivo, a občas dotkl se lehce ruky své bílé princezny.

Jak se údolí před nimi rozevřelo, připomněla si Aloisie, že je první máj. I odbočila rozmluva se syrečků na jiné pole.

Pan Pelýšek řekl procítěně: „Byl první máj, byl lásky čas,“ a dále to nešlo. Nebylo také třeba. Oba cítili, že Mácha nemusil nic více psát. Byl lásky čas, blatouchy kvetly, pan Pelýšek se dotýkal Aloisie ramenem.

„Dvě světlé,“ objednal pan Pelýšek a sedl ke klavíru. Šenkovna byla prázdná, za jeho židlí stála Aloisie, tak jako ve snu. Zavřel oči a hrál. Hrál svou píseň lásky. Jeho srdce se otevřelo. Cítil, že hraje, jako ještě nehrál, a také starý, rozvrzaný klavír poznal v něm svého mistra a zpíval tiše, vroucně, vášnivě a něžně.

Pelýšek čekal na slzu bílé princezny.

Aloisie stála za Pelýškem a myslila si: „Má ale hřívu,“ a vzpomínala na vlastního muže, jenž měl pleš. Potom se dívala na štíhlé prsty páně Pelýškovy, a když už ji to všechno omrzelo, tak hezky, jak uměla, ho vybídla: „Tak přestaňte už jednou s tím štimováním a zahrajte mi něco. Třeba „Andulko, Andulko, Anduličko – – –.“

„A tu on,“ povídala paní Aloisie své kamarádce, „třískl do piána pěstí a šel pryč. A ani to pivo ten lump nezaplátil.“

Historie malé Pavly

Pavle bývalo často smutno a často plakala, ale nikdy nebylo jí tak smutno jako tenkrát, když pan Dušek řekl, že je její sestřenice Karla velmi krásná.

„Vlastně,“ řekl pan Dušek, „není snad ani tak krásná – ale dovede vyzdvihnout všechno, co je na ní krásného. Umí se ustrojít. Červená stuha v černých vlasech, růže za živůtkem, výstřih, který uplatňuje ramena – je to všechno vypočítáno a přece je to tak rozkošné.“

„Nosí,“ odpověděla Pavla tak tvrdě, že se sama lekla svého hlasu, „nepravý cop a proto je jí třeba červené stuhy.“

„Jste zlá, Pavlo,“ usmál se pan Dušek, zapálil si cigaretu a četl noviny.

Také Pavla se zamlčela. Sklonila se nad své kroužkování a píchala steh za stehem, metr za sedm korun. Její křivá páteř se sehnula, hubené, žluté prsty se kmitaly, její obličej bez půvabu se zasmušil.

Pan Dušek položil noviny. „Povídejte přec něco, Pavlínko.“

Pavla sklonila hlavu a neodpověděla.

„Pomlouvejte aspoň svou sestřenicí.“

Pavle se v řasách objevily slzy. Položila hlavu na stůl a dala se do pláče. Jejími hubenými, špičatými rameny to škubalo a šedivá pleť byla, možno-li, ještě ošklivější než jindy. Bylo jí těžko u srdce, zoufale, beznadějně. Slyšela, že pan Dušek vstává, aby ji potěšil, aby ji pohladil po nešťastné hlavě. Čekala slovo soucitu, protože věřila, že je jejím přítelem.

Pan Dušek ji nepohladil. Vstal, postál nerozhodně nad plačící Pavlou, chvíli se rozpačitě tvářil a odešel potichu do svého pokoje.

Pavla plakala. V jídelně zpívala sestřenice Karla a Pavle znělo v uších, co řekl o Karle pan Dušek: „Všechno je to vypočítáno a všechno je to přece tak rozkošné!...“

Pan Dušek bydlil u Karliných rodičů za dobrý plat a Pavla z milosti. Dostávala šaty, které Karla odložila a mohla se tedy kdykoliv přesvědčit, že šaty nedělají člověka. Šaty, které Karle slušely a na Karle byly rozkošné, visely s Pavly, ukazující jí nelítostně, jaký je rozdíl mezi ní a Karlou. Pavle to bylo lhostejno, dokud nemilovala pana Duška. Ale pro pana Duška přála si být krásnou nebo alespoň rovnou, alespoň svěží. Přála si toho tak silně, že se jí někdy ve snu zdálo, že nemá hrbu, že je veliká a že má růžové tváře. Pan Dušek se na ni ve snu usmíval, tiskl ji k sobě a hladil její záda. Takové pošetilé sny mívala Pavla, i když bděla. Skloněna nad prací, píchající pilně kroužek za kroužkem, myslila na pana Duška, líbala vášnivě jeho rty a stokrát denně se mu vzdávala v různých variacích. A když se probírala ze svých vidin, bylo jí příliš trpko a příliš smutno, protože věděla, že její sny se nikdy nesplní...

Když se večer Pavla odstrojovala, všimla si po prvé, že má bílá ňadra bělejší a pevnější než Karla. Pozorovala úzkostlivě svou malou postavu, vzpomínajíc na slova pana Duška: „Dovede vyzdvihnouti všechno, co je na ní krásné.“ Ovšem, na Pavle bylo málo krásy. Hezký, útlý kotník vězel v staré botce, bílá ňadra pod vyrudlou halenkou a těžké copy ovíjely se nemožným způsobem kolem popelavé tváře. Pavlíny smutné, pozorné oči utkvěly na křivé páteři.

Tou dobou již pan Dušek spal a zdálo se mu o Karle s červenou stuhou v nepravých vlasech, s růží za živůtkem...

Pavla se rozhodla bojovat za své štěstí. Zase seděla v kuchyni, píchajíc pilnými prsty steh za stehem do bílého plátna. Pan Dušek seděl proti ní a četl noviny. Karla byla s rodiči v divadle a tak tu seděli sami dva proti sobě. Dušek spokojený a klidný. Pavla nervosní a plná touhy. Všimne si – nevšimne si? Její černý živůtek měl smělý výstřih. Vlasy byly stočeny v pěkný uzel a útlý kotník vězel v Karlině hedvábné punčošce, v Karlině střevíčku. Pavla nemohla učinit víc, než učinila.

Pan Dušek odložil noviny“.

„Povídejme si trochu, slečno Pavlo.“

„Ano,“ řekla Pavla a hlas její se zachvěl. „Podívejte se přec na mne, pane Dušku.“

Pan Dušek se na ni podíval. Všiml si nového účesu, všiml si černého živůtku a Karliných střevíčků a rozuměl hned všemu, co mu tím Pavla chtěla říci. Srdce mu zalila vlna soucitu. Vstal, přistoupil k Pavle, vzal její hlavu do rukou a zašeptal něžně:

„Sestřičko!“

A pak, když se dala do zoufalého pláče, hladil ji po vlasech, po tváři i zádech...

Zpověď Kačenky Polákové

Kačenka Poláková dopsala seznam hříchů, pomodlila se na zkoušku Otčenáš a Zdravas královno a opakovala si šeptem: „Já bídná hříšnice, zpovídám a vyznávám se... že jsem... těmito hříchy Boha urazila a rozhněvala...“

Kačenka lapila dech, vyhrkla: „a teď se říkají hříchy“ a pokračovala zase monotónním školáckým hlasem: „Těchto hříchů svých i všech jiných, na které jsem se snad neupamatovala, srdečně lituji, – pro pána, to je špatně, vždyť to bylo delší.“

Kačenka spustila zas od začátku. Vzpomněla si, že má poprosit otce duchovního za požehnání a nemohla si vzpomenouti, jak. Rozčilila se, začínala znova a znova a nešlo to.

Hodiny byly druhou. Kačenka sáhla po seznamu hříchů, rozloučila se s mamičkou a utíkala do školy. Třída byla již na chodníku a Kačenka přistoupila do páru k Mařence Holé.

„Umíš Já bídná hříšnice?“

„Umím, ale Zdravas královno si pletu.“

„Kolik máš hříchů?“

„Já jsem to nepočítala,“ řekla Kačenka a vytáhla z modlitební knížky svůj arch.

„Já jich mám padesát pět,“ chlubila se Holá. Kačenka otevřela seznam a počítala. „Padesát čtyři,“ řekla zklamaně.

„To nemáš všechny.“

„Mám všechny.“

„Ukaž!“

Mařenka Holá se zahloubala do seznamu bídné hříšnice Kačenky Polákové.

„Nemáš, že's pracovala v neděli!“ vykřikla vítězně.

„Že nemám? Ukaž!“

„A nemáš!“

„Ale já jsem v neděli nepracovala!“

„Jak to můžeš říct, ty lhářko! Když je to ve zpovědním zrcadle, tak je to pravda. Každý člověk někdy pracuje v neděli!“

„Ticho tam vzadu!“ Slečna učitelka se ohlédla. Hříšnice se ztišily. Šly po širokých schodech ke kostelním vratům a vstoupily do chrámu, tichého, prázdného. Dětské kroky zahučely kostelem a barevným oknem dopadalo několik smutných paprsků na vzrušenou tvářičku Kačenky Polákové:

„Já bídná hříšnice,“ šeptala si Kačenka, „ted’ se říkají hříchy a také jsem pracovala v neděli, prosím vás, ctihodný otče, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení...“

Děvčátko po děvčátku přiklekalo k zpovědnici. Kačenka trpěla. Už i Mařenka Holá klečela u oltáře, všecka šťastna, že dostala jen tři otčenáše, a Kačenka pořád ještě stála u lavice, stále si opakovala: „prosím vás, ctihodný otče“ a pletla si to čím dál tím hůř.

„Poláková, tak jdi, tam je volno.“

Kačenka se lekla, hrdlo se jí sevřelo, nohy zachvěly, hlava zatočila – pro pána krále, velebný pán Modráček, který se vyptává a mluví do duše!

Kačenka přiklekla všecka zsinalá a spustila: „Já bídná hříšnice, který jste na místě Božím.“

„Počkej, řekni mi to znova a hezky rozvážně, abys věděla, co povídáš.“

Hlas velebného pána Modráčka byl vlídný.

Kačenka umlkla a začala znova a už to šlo.

„Tak vidíš, jen se mne tak neboj. Tak čím jsi zhřešila, Poláková?“

Kačenkou zase projel žhavý proud. Rozevřela seznam, přečtla chvatně čtyřiapadesát hříchů a dodala: „Pracovala jsem v neděli.“ Kámen jí spadl se srdce, jak to řekla. Nezapomněla. Konec už půjde hladce. Spustila: „Těchto hříchů svých i všech jiných,“ ale kněz ji zarazil.

„Co’s pracovala v neděli?“

Jako když blesk náhle sjede s oblohy. Kačenka sebou bezmocně trhla. Nevěděla, co říci. Pojednou ji osvítil duch svatý:

„Já jsem myla podlahu.“

Kačenka neměla vůbec ponětí o mytí podlahy. V pokojích měli parkety, v kuchyni linoleum a v předsíni dlaždičky. Ale duch svatý, který jí dal, aby promluvila, dovolil, aby se při té lži podívala po prvé velebnému pánu dětsky čistě do očí.

Ten čistý pohled ho dojal a on řekl skoro něžně: „Snad jsi měla vážnou příčinu, že’s pracovala v neděli?“

„Ano,“ odpověděla Kačenka hbitě a teď už docela bez bázně, neboť duch svatý stál při ní: „Naše Máry nám v sobotu utekla.“

„A nemohlo se mytí podlahy odložit na pondělí?“

„Ne, prosím, my jsme se stěhovali,“ lhala Kačenka dál.

„A to jste při stěhování myli podlahu?“

„Prosím to už bylo po stěhování, v tom novém bytě.“

„Nu, a konala's tu práci úmyslně v neděli nebo proto, že to bylo nevyhnutelné?“

„Prosím, protože to bylo nevyhnutelné. V tom bytě byli štěnice a švábi a maminka se bála, aby se nám to nedalo do nábytku.“

„Pracovala's v neděli pouze jedenkrát?“

„Prosím, já jsem pracovala každou neděli.“

Kačenky se zmocnila horlivost a touha, nějak vyniknout, upozornit na sebe velebného pána.

„Ono bylo, prosím, pořád něco. My jsme, prosím, vzali jinou služku a ta nám kradla a tatínek ji vyhodil a zase zrovna v sobotu. A ona měla namočené prádlo. Tak já jsem pak v neděli musila vyprat to prádlo.“

Páter Modráček pohlédl soucitně na malou Polákovou.

„A proč neprala maminka?“

„Maminka byla nemocna. Ona, prosím, byla moc nemocna.“

„Copak jí bylo?“

„My jsme, prosím, měli doma malé dítě.“

„Tak ty už nejsi jedináček?“

Kačenka se zase lekla, ale řekla drze: „Prosím, ano. Ono nám to dítě zase zemřelo a zase v sobotu. A zase jsem musila v neděli pracovat, protože jsme měli pohřeb. Šila jsem si, prosím, smuteční šaty.“

Páter Modráček zavadil zrakem o červenou čepici a podivil se: „Vždyť jsi přece nechodila ve smutku?“

„Já jsem, prosím, nechodila ve smutku, protože maminka pořád plakala, když mě v tom viděla.“

Kačenku pojala úzkost, že se těžce zaplete, a zase duch svatý byl s ní. Než se velebný pán mohl něco zeptat, začala rychle:

„Těchto hříchů svých, i všech jiných, na které jsem se snad neupamatovala, srdečně lituji, protože jsem jimi Boha, kterého nade všecko miluji...“

„Dobrá. Pomodli se třikrát otčenáš a příště hled', abys světla den sváteční.“

Znělo to tak laskavě a mile, že Kačenka neodolala a řekla:

„Ale já, prosím, mám nemocnou tetu a ta mne prosila, abych jí v neděli vyprala prádlo, protože jindy nemám čas. Nebude to hřích?“

„Nebude,“ řekl velebný pán měkce. „Nemocné navštěvovati je křesťanská ctnost. A taková práce z lásky křesťanské je modlitbou...“

„Kolik ti dal?“ tázala se Holá.

„Tři otčenáše.“

„Ale držel tě tam dlouho!“

„Ať! Ale smím v neděli tetě vyprat prádlo.“

„Ty máš tetu?“

„Nemám, ale ne, abys to řekla velebnému pánovi. Pomodlila jsem se za to ještě jeden otčenáš.“

Motýl

Když vešla Marta po prvé do Petrova pokoje, bylo Petrovi dvacet let.

„Pane Petře?“

„Co je?“

Nevzhledná dvanáctiletá Marta přistoupila plaše k Petrovi a řekla:

„Tatíček odjel a my máme zítra komposici a já s tím nikam nemohu. Já s tím zítra nehnu. Prosím vás, pane Petře, kdybyste...“

„Tak si šla pro knihu a pro sešit, ale honem, jdu do divadla.“

„Není to v knize. Máme přirovnání: „Čtvero ročních počasí a život“.“

„Tak mi dala papír, já jí to napíšu.“

„To ne, pane Petře. Tatíček mi nikdy nenapíše úkolu, tatíček se mnou vždycky o námětu pohovoří, prodebatujeme to, řekneme si, co si o tom myslíme... Co si myslíte o jaru, pane Petře? K čemu byste přirovnal jaro?“

„K čemu bych přirovnal jaro? Samozřejmě že k mládí.“

„Vidíte, pane Petře, to byste to třeba prohrál. Já chci jaro přirovnat k dětství. Protože kdyby jaro bylo mládím, léto mužným věkem, podzim stářím, byla by zima už smrtí. Ale já potřebuji, aby zima byla stářím.“

„Tak když je tak moudrá, proč ke mně chodí pro rozum?“

„Nezlobte se na mne, pane Petře. Já na to musím hodně myslet, protože já píši zítra kompónu, ne vy. A já musím myslet jenom nahlas, když mě někdo poslouchá a když se se mnou pře. Víte, jaro, to je dětství. Stromy mají pupence, všecko roste jako z vody, tak jako dítě. – Květy se rozvíjejí jako dětská duše a jeden noční mráz stačí, aby zničil všechny naděje. Je to tak dobře, pane Petře?“

„Ano,“ řekl pomalu Petr. Díval se na Martu, která také rostla jako z vody. Nevzhledná žabka měnila se mu před očima v zasněnou dívku s výraznou hlavou.

„Ale teď dejte pozor, pane Petře. Nastává léto. Všecko dorostlo. Jarní, veselá zeleň zmizela. Kolem jsou jen samé syté barvy. Dospělé listy vzdorují slunci, vzdorují větrům. Příroda je plná síly. To je mládí. Jarní květy již opadaly, vítr odnesl pel a – pomozte mi trochu, pane Petře.“

„A je čas milování. Motýli létají od květu ke květu, sají sladkou šťávu, květy se jim nabízejí, hýří barvami, lákají krásou. Letní večery jsou prosyceny dráždivou vůní.“

„A víte, pane Petře, že to nejsou právě nádherné květy, z kterých je ovoce? Rybíz má takový nepatrný květ a angrešt – a všechny ovocné stromy mají jednoduchý květ – je hezký právě jen tou čistou barvou a potom tím, že jich je vždycky celá rodinka pohromadě. To to jde dobře. To bude úkol –.“

„Ale já už pospíchám do divadla. Pro mne už je léto a čas milování. U ní, Martičko, je ještě jaro, že?“

„U mne je také už léto,“ přiznala se Martička a podívala se na Petra pohledem, který říkal: „Nepřišla jsem pro tu komposici. Přišla jsem, abych přišla. U mne je už léto, čas milování.“

Petrovi bylo čtyřicet let, když zase vešla Marta k němu do pokoje.

„Petře,“ řekla tiše, „Petříčku, přišla jsem se rozloučit.“

„Není možno?“

Petr přitiskl její hlavu na svá prsa.

„Musíme,“ řekla Marta. „Vzpomeň si, Petře, jak jsem prvně přišla k tobě. Přinesla jsem s sebou svou tehdejší komposici. Mimochodem řečeno, dostala jsem dostatečnou. Přečtu ti kousek: Čistý květ ovocného stromu hlásí pravdu života: kveteme, abychom rodily –. Za to „rodily“ byla bych málem dostala dvojku z mravů. Kveteme, abychom rodily. Slyšíš. Petře?“ – Marta objala Petra a podívala se mu něžně do očí. –

„Petříčku, mám tě pořád stejně ráda, ale nejsem už šťastna tvou láskou. Přišla jsem se s tebou rozloučit. Je mi už dvaatřicet let, Petříčku, a tobě čtyřicet a pořád je to stejně beznadějně.“

„Beznadějně,“ opakoval Petr.

„S Bohem, Petříčku.“ – Marta přitiskla své rty na jeho, a než se vzpamatoval, byl sám.

„Kveteme, abychom rodily,“ říkal si Petr, když se Marta vdala. Usedl těžce za stůl a složil hlavu do dlaní. Motýl, odsouzený létat od květu ke květu.

Silný muž

Snad se strýc Ota někdy přece na Elišku podíval tak, jak ona předpokládala, že se na ni dívá každý muž. Snad se na ni podíval někdy, když měla svou chvíli a byla tak hezká, jak předpokládala, že je vždycky. Snad bylo přece v jeho pohledu něco, co Elišku svedlo k názoru, že je strýc Ota do ní šíleně zamilován. Elišce bylo čtrnáct let a v čtrnácti letech věří každá žena, že stojí za to, aby ji všichni muži milovali. Eliška to o všech mužích věřila a nejvíce věřila, že je do ní zamilován strýc Ota. Psala o tom do svého deníku. Psala o tom svým přítelkyním. Vypravovala o tom kdekomu.

Strýc Ota o ničem nevěděl, žil klidně se svou ženou, a kdyby mu byla žena vždycky nepřipomněla: „Nezapomeň tomu dítěti koupit bonbonů,“ byl by Elišce po každé zapomněl bonbony koupit.

Eliška přijímala bonbony jako důkaz lásky, každé strýcovo slovo překládala podle slovníku lásky a večer, když šla spát, kreslila si v dušičce scénu: „Vyznání lásky strýce Oty“ a „Důstojné odmítnutí strýce Oty.“

Tak se to táhlo asi rok a Eliška usoudila, že je strýc Ota tuze nespěšný, přítelkyně krčily rameny a nazývaly strýce bačkorou a v deníčku objevovaly se věty:

„Ubohý strýček Ota. Je jisto, že mě vroucně miluje. Ale jak mohu uhasit ten žár, jak mohu strýčka, jinak zcela milého, vyléčit z jeho vášně, když se mi nesvěří se svým utrpením lásky a když svoje těžké tajemství skrývá na dně svého srdce. Co mám činiti? Jsem zcela bezradná. Jak je to hrozné pro dívku, jako jsem já, být milována ženatým mužem, jako je strýc Ota. A jak je hrozný osud tety Karoliny, která ničeho netuší a která strýčka miluje, ačkoliv je jí již pětadvacet let. Kdyby teta Karolina tušila, že její uvadlý obraz nahradil si strýc Ota obrazem mého něžného mládí! – Ó, bylo by to hrozné!“

A Eliška přivírala oči a představovala si, jak by umírala, zavražděna dýkou uvadlé tety Karoliny, a jak by šeptala: „Umírám čistá. Odpouštím ti, teto Karolínó, odpouštím tobě i jemu. Jemu, který mě miloval, a tobě, která mě nenávidíš!“

Život nebyl však tak divoký jako Eliščiny představy. Strýc Ota se nevyjadřoval, tvářil se zcela spokojeným a veselým a dokonce i líbal uvadlou, pětadvacetiletou Karolinu. Eliška chápala, že to všechno dělá strýc Ota jen s největším odporem a z manželské povinnosti, a vyprávěla přítelkyním, že se strýc Ota nakonec dá rozvést pro nepřekonatelný odpor. Ten výraz se jí tak zalíbil, že ho užívala při každé příležitosti, a to bylo tak často, že se o tom dověděla i paní Součková z prvního patra. Také paní Součkové se zalíbilo v nepřekonatelném odporu, a jak jí bylo popráno setkat se s paní Tomešovou, rozhovořila se o rodinných záležitostech Eliščina strýce. Tak se brzy šeptalo o tom, že se Ota s Karolínou rozvedou pro nepřekonatelný odpor. Když se o tom Eliška dověděla z třetí ruky, nepoznala již své vlastní fantasmie. Přiběhla domů a křičela na celý dům, že se strýc Ota rozvádí se ženou. Způsobilo to patřičnou sensaci a nejvíce nad tím užasl strýc Ota a Karolina.

Eliška viděla užaslý pohled strýce Oty a vykládala si to zcela po svém způsobu. Myslíla si, že ji strýc Ota tím pohledem hltá, a rozhodla se jednat.

„Strýčku Oto,“ řekla, když snědla všechny bonbony, „strýčku Oto, není od tebe hezké, že chceš opustit tetu Karolinu. Také není hezké, že mi nosíš bonbony. Vezmi si zpět ten kornout. Nepřijímám nic od ženatých mužů.“

Strýc Ota vyvalil oči a Elišce se zdálo, že je vyvaluje samou touhou a láskou. Řekla tedy:

„Miluj zase tetu Karolinu. Není přece ještě tak stará, aby ti nemohla být ženou. Snaž se překonat svůj nepřekonatelný odpor, a dokud je teta živa, nesváděj mne, strýčku, k hříšné lásce.“

Chtěla říci ještě mnoho užitečných vět, ale strýc Ota jí zavřel pevně ústa. Neuzavřel jejích úst polibkem, a přece to dvakrát mlasklo.

„Vyšla jsem z jeho pokoje krvavě zardělá,“ psala o tom Eliška. „Potom mě bolely zuby a dávala jsem si obklady celou noc.“

„Byla to hrozná láska,“ vyprávěla Eliška svým přítelkyním, „ale učinila jsem všemu rázný konec. Ale on mne miloval celou svou silou. A on je velmi silný...“ dodávala, vzpomínajíc na dvojí mlasknutí.

Kandidát slečny Jiráčkové

Slečna Jiráčková rozhodla kandidátní listiny po stole, roztočila „Berdej“ a čekala, kam padne, protože věřila, že jenom Osud poradí jí upřímně a správně.

„Berdej“ se roztočil jako tanečnice, zavířil a zakoketoval s jedničkou, s pětkou a sedmičkou, sklonil se k národní demokracii, přeletěl komunisty, otřel se o klerikály, zatančil na německých nacionálech, zpomalil pohyb, kolíbal se, kolíbal, smýkl se přes Stříbrného a Káďu a spadl na zem.

„Zase nic,“ zabručela slečna Jiráčková. Vzala karty, rozložila po stole čtyři řady po osmi kartách a jednu o čtyřech.

„Společnost,“ šeptala slečna Jiráčková, „a mladý muž. Mladý, čestný muž, který má štěstí a peníze a velkou kariéru. Tadyhle jde však rozčilení. Ale ten muž stojí za to. Který to asi je?“

Shrábla karty, rozložila kandidátky a na každou kandidátku hodila jednu kartu.

„Volím,“ řekla si slečna Jiráčková, „toho, na koho padne prsten.“

Prsten padl na pana Lipance.

Slečna Jiráčková rozhodla znovu všechny karty a shledala, že pan Lipanec je pevný charakter, muž slova, energický, obětavý, rozumný, nezištný, a rozhodla se pevně pro pana Lipance a jeho stranu.

Potom vyzdvihla vysoko prapor strany pana Lipance a své, koupila si nové hedvábné punčochy a černobílou krabičku s červeným páskem, na němž zářil zlatý nápis: „Ava crême veloutée“, dala si umýt hlavu, naondulovat vlasy, natřela se tekutým pudrem, připravila si volební legitimaci a vyšla z domu.

Ve vratech potkala paní Vocelkovou a rychle se chytila za knoflík, aby neměla neštěstí.

„Co mi, baba, leze do cesty,“ pomyslíla si slečna Jiráčková a tak tak že nevrázila do pana Pávka, který volal: „Volte šestnáct!“

„Ty mi budeš povídat, koho mám volit,“ zabručela slečna Jiráčková. Zmocnila se jí volební horečka. Přála si, aby celý svět volil pana Lipance. Cítila, že každý, kdo nevolí pana Lipance, je člověk špatný, neorientovaný, a měl by pozbýt hlasovacího práva. Cítila, že je nabita elektřinou a odhodláním být se pro stranu pana Lipance, cítila, že je uvědomělou voličkou, která k urně přistupuje, aby dala výraz svému vnitřnímu přesvědčení. A v této bojovné náladě vešla do školy a postavila se do fronty vedle paní Markové. Stály za skleněnými vraty, kterými strážník pouštěl jenom po jednom. Paní Marková vešla a slečna Jiráčková zbyla na schodech. Za ní tvořila se nová fronta. Vedle ní postavil se mladý muž.

„Pospíchám,“ řekl strážníkovi a strážník kývl.

Slečna Jiráčková zahlédla to kývnutí. „Aha,“ zvolalo její bojovné já. „Jiráčková, měj se na pozoru! „

Postavila se ke dveřím tak, aby mohla vejítí první, ale mladý muž se zdvořile usmál a řekl:

„Dovolíte, madame, já spěchám.“

„Já nespěchám?“ odvětila ostře slečna Jiráčková.

Skleněné dveře se otevřely a několik voličů vyšlo. Mladý muž se rychle přitočí, aby proklouzl kolem slečny Jiráčkové. Slečna Jiráčková poznala jeho úskok, odstrčila ho a zvolala:

„Pane, vy jste byl za mnou.“

„Dovolte,“ odvětil mladý muž a snažil se jí odstrčit.

„Drzost,“ vykřikla slečna Jiráčková, „co si to dovolujete!“

„Nebudte hrubou, slečno,“ řekl muž a strčil slečnu Jiráčkovou stranou.

Slečna Jiráčková však vztáhla pravici, chytila ho za límec a křičela:

„Vy sprostáku, vy mizerný chlape, lumpe, ničemo, co si to dovolujete? Vy si myslíte, že jen vy budete volit, že tam nacpete svoje obročníky, že se dostanete ke korytu? My také chceme volit, my jsme také občané, my máme čisté ruce a nekrademe!“

Strhla muže se schodů, povalila ho na zem, vrazila do volební místnosti, a než se strážník vzpamatoval, aby ji zadržel, odvolila.

„Tak,“ řekla potom klidně, „a teď mě ved'te na strážnici. Pan Lipanec mne trpět nenechá. To je charakter a jediný čistý člověk v republice, vy špíno!“

„To je víc než moc,“ řekla slečna Jiráčková po volbách. „Dala jsem mu hlas a on mne dal sebrat. To mi nemoh' říct' že on je Lipanec? To mě, uličník, napřed nechal odvolit a potom teprve dal sebrat?“

Třiatřicet zachráněných

Profesor Karlík dostal poštu. Otevřel dopis na pohled zcela slušný, ale obsahu velmi závadného. „Ty zvíře.“ psal mu tajný ctitel, „opovážíš-li se rajtovat po Elektře tak, jak jsi zvyklý, dej se včas do Spolku pro spalování mrtvol, abys své vdově nenadělal útrat.“

„Aj,“ řekl si profesor Karlík a oči mu hrály, „kterýž z oněch třiceti tří to jest?“ Pak si vzpomněl, že dal sloveso na konec, a rychle se opravil: „kterýž jest to z oněch třiceti tří?“

Sáhl do kapsy pro notes a vypsalsi tato jména:

Kadraba, Mokřý, Tuček, Holina, Mander, Kalaš, Mašek, Král, Petřík, Chudoba, Kaucký, Pekuláš, Mikeš, Havlíček, Náhlovský, Rokytník, Černý, Čermák, Sýkora, Pavlík, Kokeš, Waraus, Malý, Pěšák, Kratochvíl, Novotný, Novák, Nováček, Netolický, Lukáš, Franc, Kolařík, Adamíček.

Byla to jména těch, kterým se chystal dát nedostatečnou. Spočítal si jména a viděl, že jich je právě třiatřicet.

„Nevadí,“ řekl si profesor Karlík, „jeden z nich to je a já ho najdu a potrestám.“

„Kolaříku,“ řekl profesor Karlík, „řekněte mi, co obsahuje Exodos Elektry.“

„Exodos,“ odpověděl Kolařík hbitě a jistě, „obsahuje katastrofu, provedení pomsty na Klytaimnestře a Aigisthovi.“

„Tento to není,“ řekl si profesor Karlík, pokynul, aby si Kolařík sedl, dal mu velmi dobrou a vyvolal Sýkoru. Podíval se na Sýkoru jako policejní pes a otázal se záludně:

„Co obsahuje prolog a první epeisodion?“

„Prolog,“ odpověděl Sýkora hezky zvučně, jak to měl rád profesor Karlík, „obsahuje obšírnou a pomalu postupující exposici, která částečně pokračuje i v prvním epeisodiu.“

„Dobře,“ řekl profesor Karlík a napsal do notesu u Sýkorova jména, že to Sýkora uměl velmi dobře.

„Hledejme dále,“ pravil si v duchu, „kruh se úží, podezřelých zbývá jedenatřicet. Čermáku, řekněte nám, jak byly rozděleny úlohy v naší tragedii?“

„Úlohy,“ odpověděl Čermák, jako když bičem mrská, „byly rozděleny mezi tři herce: protagonistes hrál Elektru, deuteragonistes Oresta a Klytaimnestru a ostatní úlohy hrál tritagonistes.“

„Dost,“ usmál se profesor Karlík. „Mašek nám zjeví, jak byl složen sbor.“

Podíval se na Maška pohledem, který by byl pronikl do středu země, ale Mašek se jeho pohledu nevyhnul.

„Sbor,“ chrлил ze sebe Mašek, „skládá se z patnácti paní mykenských, přítelkyň neprovdané dosud Elektry. Místo děje jsou...“

„Na to se vás netáží,“ přerušil ho profesor Karlík. Napsal mu jedničku a zeptal se Novotného, jak je charakterisován Aigisthos.

Novotný, který nikdy nezatoužil po vyznamenání, odpovídal s podivuhodnou jistotou.

Vyvolal tedy profesor Karlík Mikeše, zatleskal rukama, aby připoutal pozornost všech na svůj zjev, a pronesl hlasem vyšetřujícího soudce: „Co nám povíte, Mikeši, o epeisodiu čtvrtém?“

„Povím vám,“ odpověděl Mikeš docela familiérně, „že ve čtvrtém epeisodiu se děj obrací v Elektrín prospěch, a to poznáním Oresta. Nastává peripetie.“

„A v druhém, co se děje v druhém?“ pokračoval profesor Karlík, naznačuje, aby si Mikeš sedl, a ukazuje rukou na Netolického.

„Ve druhém děj vrcholí, nastává krise.“

„Čím?“

Toto „čím“ platilo už Kauckému.

„Zprávou o domnělé smrti Orestově dohnána je zoufající Elektra k rozhodnému činu. Chce vykonat pomstu sama,“ odříkával Kaucký.

Pět minut před ukončením hodiny vyvolán byl Havlíček, poslední z třiceti tří.

„Ha,“ pomyslíl si profesor Karlík, „teď mi neujdeš,“ řekl radostně, mna si ruce:

„Havlíčku, odpovězte mi písemně, a to ihned na tuto otázku: „Čím připomíná Elektra Antigonu?“

Havlíček si sedl, aby napsal odpověď, a profesor Karlík se pomalu blížil. Jeho zrak se vpíjel do Havlíčkovy tváře, která zůstávala ledově klidnou.

„Já ti dám krematorium,“ šeptal si profesor Karlík.

Havlíček psal.

„Elektra připomíná Antigonu svým hrdinstvím, citem pro právo a spravedlnost, něžnou láskou k otci a bratrovi a vášnivostí.“

Osušil papírek a podal profesorovi.

Třiatřicet párů škodolibých očí podívalo se na profesora Karlíka.

Profesor Karlík šel k oknu, obrátil se ke třídě zády, vyňal z kapsy výhrůžný list a porovnával písmo. „Ten to také není!“ konstatoval překvapeně.

„Milostivá slečno,“ psal Tuček v přestávce, když profesor Karlík opouštěl třídu se zápisníkem, plným velmi dobrých, a s touhou, aby směl užiti římského zákona, který trestal smrtí všechny otroky zavražděného, pokud byli na dosah pánova hlasu.

„Milostivá slečno, třiatřicet zachráněných líbá Vaši ručku. Váš pan poručník nás vytáhl na Elektru jednoho po druhém a každý dostal jedničku. Milostivá slečno, nosíme všichni na srdci Vaši barvu a v srdci Váš obraz.“

„A přece,“ řekl si profesor Karlík, prohlížeje po nejbližší komposici sešity a pečlivě porovnáva je písmo výhrůžného listu s písmem třiatřiceti zachráněných, „a přece bych chtěl přísahat, že jsem to písmo již někdy viděl.“

Dítě

Když si paní Váchová jela pro chlapečka, kterého jí přidělila sociální péče, snila o krásné, kučeravé hlavičce s andělskýma očima. Od té doby, kdy se s mužem rozhodli, že přijmou za vlastní nějaké opuštěné dítě, žili v stálém vzrušení. Chystali se na svůj velký úkol každý podle svého. Pan Vácha četl o dětské duši, hygieně dítěte a dětských nemocech, paní Váchová si vypůjčovala dětské stříhy, ušila polštáře s vyšíváním, koupila dětský příbor a malou židličku. Oběma záleželo na tom, aby dítě dostali hodně brzy, alespoň do vánoc.

„Tak budeme přece také strojit stromeček,“ říkal pan Vácha a mnul si ruce. Paní Váchová zářila. Viděla již v duchu, jak stromeček září a kolem poskakuje roztomilý, plavovlasý andílek.

Konečně pro dítě jela. Oblekla na sebe, co měla nejlepšího, na stůl v kuchyni přichystala hračky i kytici koupila u báby na trhu.

Potom vyšla z domu, plna radostné naděje, se srdcem plným lásky.

Když se vracela domů, seděla ve voze jako pytel neštěstí. Držela v náručí nevzhledného hošíčka, bledého, apatického, s křivýma nožičkama. Chtěla mu projevit trochu té lásky, kterou ráno její srdce přetévalo, ale nemohla. Stále a stále vracela se jí jediná myšlenka: „Co jsem si to vzpomněla?“ a potom: „Co tomu řekne muž?“

Chlapeček byl nečistý. Než dojela domů, poznala, že dítě nemá ani tolik vychování jako štěně nebo koťátko. Nemluvalo. Neběhalo. Donesla je domů, podala mu hračky. Neumělo si hrát. Uvařila kasičku, vzala dítě na klín a vzdychla si. Jak si to všecko jinak představovala! Chlapeček se pustil do jídla. Polykal, až se mu oči tlačily z důlků. V té chvíli promluvalo k němu po prvé její srdce a ona řekla: „Jen papej, papej, nikdo ti toho nevezme. Jsi náš.“

Podívala se na hodiny. Zanedlouho přiběhne muž z úřadu, plný očekávání a radosti. To bude zklamání!

Uchystala vaničku, ohřála vodu, svlekla dítě a posadila je do vody. Zaplakalo, ale za chvíli již se mu ve vodě zalíbilo. Když začala mýt zanedbané tělíčko, rozplakal se chlapeček znovu a začal se bránit.

„Tiše!“ řekla paní Váchová a trochu se zamračila.

Hoch okamžitě utichl a podíval se na ni očima, které mluvily o hrůze z lidí, takže se paní Váchové sevřelo hrdlo lítostí a řekla:

„Neboj se, Pepíčku, já ti neublížím.“

Umyla dítě, oblekla je, učesala. Vyhlíželo teď pořádně a paní Váchová hleděla na ně lítostivě a soucitně, ale bez nejmenšího stínu radosti, s kterou pro ně jela.

Muž zazvonil.

„Už je tady máme? Tak, kde je?“

Bála se na muže podívat.

„V kuchyni,“ odpověděla zaraženě.

Také muž byl zklamán. To nebylo dítě, s kterým by si chtěl hrát, povídat, smát se – ale vzal je na klín a řekl mu několik laskavých slov.

Hoch hleděl na muže ustrašeně. Bylo zřejmo, že nepovažuje lidský klín za bezpečné místo.

Pan Vácha sáhl do kapsy a vylovil kus čokolády.

„Tu máš, Pepíčku.“

Pepíček nevěděl, co s tím. Namířil čokoládou do pusy i se staniolem.

Pak se v panu Váchovi probudilo něco, čeho nečetl ani v knihách o výchově dítěte, ani v knihách o dětské hygieně. Posadil Pepíčka na zem, vlezl pod stůl a dělal Pepíčkovi psa. Tehdy se s ním Pepíček spřátelil, protože muž, který štěká jako pes, nemůže být zlý.

Když potom zase vzal Pepíčka na klín, Pepíček se k němu přitulil a tu pan Vácha prohlásil radostně a hrdě: „Má mě rád.“

Když večer uložili Pepíčka do bílých peřin, stáli ještě chvíli nad jeho lůžkem.

„Alespoň trochu hezčí mohl být,“ řekl pan Vácha.

„Mně už se nezdá tak ošklivý,“ odpověděla tiše paní Váchová, „víš, on se umí tak mile podívat.“

„Každé mámě se zdá, že je její dítě hezké,“ prohlásil pan Vácha a usmál se.

Také paní Váchová se usmála a zašeptala: „Chuděra malá.“

Potom se sehnula a políbila dítě.

Tak našel malý Pepík tatínka a maminku.

Mikulášský dar profesora Doubka

„Dám paní Třesílkové něco k Mikuláši,“ rozhodl se profesor Doubek a ustrnul nad svou myšlenkou. Paní Třesílková vládla jeho srdci. Byl to první případ, že jeho srdcem vládla žena tak silně. Profesor Doubek byl ohromen horoucností své vášně. Nepoznal ještě v životě lásky, která by mu vnukla nápad, aby něco daroval.

Házel sebou celou noc na lůžku, a když ráno vstával o půl osmé, řekl si:

„Zase to bude dražší o korunu dvacet.“

„Ale proč by se to mělo o tu korunu dvacet prodražit,“ uvažoval v elektrice, „koupím prostě dar o korunu dvacet levnější.“

To ho přivedlo na myšlenku, že musí pevně stanovit peníz, který obětuje na oltář paní Třesílkové.

„Neboť ona je anděl a stojí za padesát korun.“

Ulekl se své štědrosti a chtěl sám se sebou smlouvat. Ale zjevila se mu, jak ráno zalévá kytičky na okně, vyspalá do růžova, v půvabném župánu, se sametovými očima, které volají do jeho okna: „Dobré jitro, pane profesore Doubku.“

Zjevila se mu rozkošná a usměvavá a on si řekl pevně: „Zajisté, že stojí za padesát korun, „ovšem bez koruny dvaceti. To máme čtyřicet osm korun osmdesát haléřů.“

Když se v poledne vracel ze školy k obědu, loudal se Prahou a myslil si: „Kdyby věděla, kdyby věděla, jak ji mám rád,“ a jeho pohled těkal po výkladních skříních, hledaje ceduličku: 48.80 Kč.

Té noci měl sen. Zdálo se mu, že jde po nábřeží s paní Třesílkovou a že se ptá: „Máte ráda rybičky?“ Paní Třesílková se usmívá, kývá hlavou a zlaté kučery se lesknou pod kloboučkem. Najednou z řeky vyskočí ryba a mrská sebou na kameni před panem profesorem. Profesor se shýbá, chce rybu nabídnout paní Třesílkové, ale ryba mluví lidským hlasem: „To nejde jen tak hladce. Zaplaťte za mne čtyřicet osm korun osmdesát haléřů.“ Profesor Doubek sáhne do kapsy, aby vytáhl tobolek. Ale tobolek mu rostla do dlaně. Namáhá se, snaží se levačkou vytrhnout tobolek z pravé ruky, ale marně. Tu sebou ryba mrská, vyskočí, ukousne mu tobolek z ruky a polkne. Profesor si náhle uvědomí, že byla v tobolece stovka, a křičí ze spaní: „Dostanu nazpět padesát jednu korunu dvacet haléřů.“

„Hrozný sen,“ řekl si profesor Doubek, když se probudil, „ale symbolický. Nebudu vláčet po světě více peněz než je třeba.“

Otevřel tobolek, odpočítal čtyřicet osm korun osmdesát haléřů, uložil ostatní peníze, vrátil se na lůžko a myslil na paní Třesílkovou.

Myslíl na ni něžně a žhavě, sníl o jejích loktech, o vlasech, šíji, výbojněji, žhavěji, žhavěji, až šeptal, objímaje polštář: „Co bych za to dal, kdybys byla u mne, má jediná, má nejdražší. Přidám tu korunu dvacet, přidám, můj andílku.“

Ráno po té noci, plné horkých snů, uviděl profesor Doubek sametové oči v okně nad pelargoniemi a fuchsiemi.

Vdova Třesílková zalévala květiny, usmívala se na profesora Doubka a v jejích očích hrálo tisíc šotků.

Profesor Doubek rozevřel náručí a poslal do prázdna polibek. Paní Třesílková utekla od okna.

Toho dne koupil profesor Doubek svůj dar. Koupil červenou vázu, na které byla cedulička: Dříve 50.– Kč, nyní 30.– Kč.

Cestou k domovu přemýšlel, jakým způsobem nabídne svůj dar, a rozhodl se, že jej doprovodí verši:

Já váza jsem a Ty jsi květ,
jímž pustý život náhle vzkvet';
jak růže v váze, tak ty též
v náručí mojím rozkveteš.

A jak byl pln poesie a touhy, šel kolem květináře. Vzpamatoval se teprve, když stál uvnitř a koktal:

„Ano, kytici, ale nejvýše v ceně pěti korun.“

„Jakýpak je to dopis,“ pomyslíl si profesor Doubek, když doma otvíral bílou obálku.

„Markéta Třesílková – Emil Pešák oznamují...“

„Ženy,“ říkal později profesor Doubek, „stály mě už mnohou noc a mnohou korunu.“

Byla to pravda. Vázu sice vzali v obchodě se slevou zpátky, ale pět korun za kytičku fialek bylo v pekle.

Poznámky profesorovy

Září 1911. Dali mi primu. Třicet hnědých hlaviček, dvě plavé a jedna rudá. Šestašedesát čistých očí sleduje každý můj pohyb, každý můj pohled, řítím plnou tíhu své odpovědnosti, ale nebojím se. Jsem mlád, jsem silen a vím, že jsem i schopen vésti své žáky pevnou a laskavou rukou. Dívám se na ně a myslím si: co bude z tebe, zamračený, tichý hošíčku, věčně zasněný a zahloubaný? Čím budeš ty, rudovlasý Ášo, který hledíš do světa očima, neznajícíma bázně? A ty, kučeravý kloučku, vrtivý jako rtuť a pořád usměvavý? Mí zlatí hoši, mám vás rád, chci vám být učitelem, přítelem, tátou...

Září 1912. A zase do práce. Těším se na své kluky, jsou to divoši, ale celkem vzato, nejsou nejhorší. I ten zrzavý Áša je po prázdninách trochu krotší. Motl hned první hodinu nedával pozor, kouká pořád někam do kouta jako svatý. Musím ho trochu prohánět, aby mi nespál. Nejlíp bude, posadím-li ho vedle kudrnatého Dandy. Tím klukem šijí všichni čerti a čert mi ho byl dlužen. Musím letos hned od začátku vystupovat přísněji, s dobrotou člověk daleko nedojde.

Září 1913. Vida, už tercie. Až jsem se lekl, jak ti uličníci o prázdninách vyrostli. Mám jich zas všech třiatřicet. Kouká to jako buřiči a řvou jako zvířata. Mám zase blbečka Motla, to šídlo Dandu i zrzouna Ášu, který už vypadá jako náčelník divokého kmene Teremtete. Nic naplat, musím s nimi řízně nebo nic nesvedu. Ono se říká, že „více vlídnou řečí získáš nežli sečí“, ale myslím, že to není pravda. Áša je tak drzý, že bych si ani netroufal, promluvit na něho vlídně. Kluk by si ze mne dělal blázny. Ale prozatím jste, uličníci, na mne krátcí!

Září 1914. Mám přece kvartu. Žádal jsem, aby mi dali primu, ale to se ví, že primu si vzal ředitel sám. To bude práce. Ti kluci jsou čím dál tím horší. Je to učiněná zvěř. Hned první hodinu jsem napíchl v kalamáři vatu a na židli našel napínací hřebíček špičkou vzhůru. Sázím se, že to udělal tichošlápek Motl. Sedí jako zařezaný, kouká jako tele na nová vrata, ale odpřisáhl bych, že to byl on a nikdo jiný. Toho zrzavého klacka jsem zapsal do třídní knihy, protože se protivně chechtal, když jsem oslovil studenty vlídnou výzvou, abychom byli dobrými kamarády. Také Danda by se byl málem octl v třídní knize. Prodával v přestávce cigarety a ušel zápisu pouhou náhodou. Zapomněl jsem si totiž pouzdro s kuřivem a musil jsem si od Dandy koupit. Kluci se poťouchle usmívali a šťouchali se lokty. Chlapečkové, já jsem to viděl a nebojte se, já vám toho nedaruji!

Září 1915. Mám v kvintě čtyřicet žáků. Tísníme se v malé učebně, protože nám první patro budovy zabrali. Bude to letos zlá práce; polovina kolegů slouží a já jsem prošel u odvodu tak tak. Kluci jsou nějaký rozptýlení a tak se mi zdá, že jim ani ta malá rošťáctví, v kterých vybíjejí svou energii, nejdou od srdce. Motl je zamyšlený, čte pod lavicí zprávy z bojiště. Má tam chudák tátu. Zrzavý Áša dělá nevlastenecké vtipy, a kdybych byl uvnitř tak černožlutý, jako musím být navrch, dávno by už visel. Kudrnatý Danda je veselý jako dřív. Dopadl jsem ho při čachrářství. Je to zlý začátek školního roku, avšak věřím, že již to nebude dlouhé. Mír je nedaleko. Počkejte, kluci, vrátí se nám zas staré časy.

Září 1916. Po prázdninách – a válka trvá. Kluci jsou nenajedení, ošumělí, je mi jich líto. Jsou samá politika. Vycházíme spolu trochu líp než dříve, neboť jejich jazyky nevozí se již po mně, nýbrž po osobách, postavených mnohem výše. Slyšel jsem, jak rudý Áša řekl Motlovi: „Náš třídní je pašák. To se ví, on se s námi nemůže pouštět do debaty, ale je to náš člověk. Můžeme si blahorečit, že ho máme.“ Danda mi obstaral pět kilo mouky. Motl se mi nelíbí. Pořád něco opisuje, píše, píše, píše a pak to jde z ruky do ruky – nějaké letáčky – nevím, co mám dělat. Nevidím-li toho, vydávám v nebezpečí některého naivního kluka, který to ukáže na nepravém místě. Uvidím-li to, byl bych spoluvinníkem, kdybych nezakročil, a, Bože, kam by vedlo disciplinární řízení? Snad tak nějak zdaleka hochy upozornit, že každý papírek je stupněm k šibenici? Snad při dějepise, nějak šikovně.

Září 1917. Trapné shledání. Motl usíná při vyučování – je hladový jako vlk. Někdy je člověku až trpko – to, když náhodou najde v kalamáři vatu. Mí zlatí hoši, myslíte, že dneska mě to rozzlobí? Jsem rád, že jste alespoň v něčem zůstali kluky. Jsem rád, když se perete, mlátíte dveřmi a řvete. Zapomínáte, že máte hlad, zapomínáte, že máte v poli tátu nebo bratra, zapomínáte, že za nedlouho půjdete pod míru. A tři snad už letos: Motl, Danda a Áša; takové děti. Což Áša, je odhodlaný, smělý, silný – ale ten kudrnatý Danda, veselý chlapík, samý žert a písnička, mazlíček, za kterým přinese služka přesnídávku, když si zapomene! Motla asi nevezmou, je chudák kost a kůže.

Září 1918. Začali jsme. Bylo mi do pláče, když jsem četl jména. Dívám se po třídě a vidím i nepřítomné. Tam sedával zasněný Motl, tam Danda, tamhle Áša. Podřobaný Vacák leží v lazaretu a Tůma se mi vrátil jako invalida. Učí se psát levou rukou, na pravé nemá prstů. Říkají, že se nad ním smiloval kamarád, Áša. Danda slouží v Praze. Nosí mi mouku. Ten kluk sežene všechno a vyzná se v každé situaci. Snad se tu udrží. Motl je nezvěstný. Vacák říká, že padl, ale Tůma tomu nevěří. Je prý na druhé straně. Dej ti Bůh, synáčku, štěstí. Ba věru, někdy se modlím.

Září 1919. Mám primu. Třicet párů očí hledí na mne přemoudřele a plaše. To není má první prima. Panečku, to byli kluci jako krev a mlíko a žilky v nich nebylo dobré. Co se mne nazlobil Danda, na-rozčiloval Áša. Ten byl již tenkrát takový – nebál se ani čerta – můj zlatý hrdina – umřel prý krásně, statečně. Říkají, že jeho rudé vlasy zářily na šibenici ve slunci jako svatozáře. A Motl zemřel na cestě domů, za týden po převratu. Dojel jen do Salcburku, dostal chřipku a k mamince už se nevrátil. To byli hoši, zlatouškové, hrdinové, chudáčci. Dívám se na třicet kloučků před sebou. Hoši, co z vás bude? Jste bledí, víte již příliš mnoho o životě. Uvidím vás růst, dorůstat – ale ne, děťátka zlatá, jenom ne umírat na šibenici, daleko od maminky, na cestě domů...

Září 1920. Myslím, že jsme se již trochu vzpamatovali, letos to bude radostnější, klukům to hraje v očích, zaplať Pán Bůh, vidím zase děti. Dovádějte si, rvete se, házejte kamením, dejte mi vatu do kalamáře, urazte mé židli všechny nohy...

Září 1921. Tak tedy tercie. Dívá se to na mne jako loupežníci. Povídám, že to jsou lotři. Karabáč na vás, holoto!...

Přibyl nám nový žák. Zrzavý, drzý. Vyplázl na mne v přestávce jazyk. Chytil jsem ho za límec, vytáhl z lavice a zařval: „Jak se jmenuješ?“

„Rákosník.“

Pustil jsem ho, zachvěl jsem se a podíval do jeho očí, které na mne hleděly přímo a směle. „Měl jsi bratra Ášu?“

Jeho oči se naplnily slzami. I moje. Líbal jsem ho a mám ho rád.

Ne, hoši, nejste loupežníci, holota, ani lotři. Jste bratři hrdinů, synové hrdinů, synové mučednic. Chci vám být učitelem, přítelem, otcem.

Pan Tuček

Panu Tučkovi bylo „něco přes čtyřicet“, jak říkával, když jel z Vinohrad do Dejvic a stala se mu osudná příhoda, která rozhodla o jeho dalším životě.

Vstoupil do vozu elektrické pouliční dráhy, postavil se právě ve dveřích, opřel se lehounce, nenápadně a elegantně o dveře a zahleděl se na děvčátko, které čtlo Illustrované listy. Děvčátko chvíli nervosně čtlo, pak se zardělo a zamrkalo očima. Pan Tuček si pohladil oholenou bradu a pohlédl na dívku ohnivě jako Romeo.

Děvčátko v rozpacích složilo časopis, zardělo se, vstalo a zakoktalo:

„Prosím, račte si sednout, já postojím.“

A pan Tuček si sedl, neboť se mu leknutím zachvěla kolena.

Doma stoupl si pan Tuček před zrcadlo, díval se na sebe, kýval hlavou a bručel: „Ty dědku plesnivá!“ Tím skončilo mládí páně Tučkovo a nastala doba rozjímání, askese a soustředění ducha.

„Jojojo,“ říkával pan Tuček, dívaje se na sklenici piva.

„Ach jo,“ říkal jindy a možná, že si myslil ještě mnohem víc. Jednou, když vypil čtvrtou, podotkl: „M-no, jakáž pomoc!“

Tenkrát pan vrchní oficiál Krupička, jeho spolustolovník, přišed domů, pravil své ženě:

„Naše Mařena se přece ještě vdá.“ A večer, když se zase sešel s panem Tučkem a zastihl pana Tučka v rozjímání, řekl:

„Být sám je hezká věc. Ale odtud až potud. Někdy je to hezké, jsou-li dva.“

„Ach jo,“ odpověděl pan Tuček a upadl zase v tupé myšlení.

„Někdy je to moc hezké,“ pokračoval pan Krupička.

Pan Tuček si vzdychl a zadumal se.

„Moc hezké,“ řekl pan Krupička a položil panu Tučkovi ruku na rameno. „Moje stará není žádná krása, ale, jak vám povídám, člověk není sám. Ty víš když přijdeš domů, někdo na tebe čeká – dostaneš vztek v kanceláři a můžeš si ho doma na někom vylít, k párku ti někdo nastrouhá křen, zašije ponožky, připraví ti čistý límeček, podá ti noviny...“

„Jo, jo, jo,“ pronesl trpce pan Tuček.

„A tak vlastně člověku nic nechybí. Když se to vezme tak kolem a kolem – co vlastně člověk na světě má?“

Pan Tuček vzdychl.

„Nic,“ odpovídal si pan Krupička, „jen trochu pohodlí, skleničku piva, nějaký žertíček tu a tam, aby žena nevěděla, vědomí, že není sám – a že má děti dobře zaopatřené.“

„Vám se mluví,“ procedil pan Tuček.

Panu Krupičkovi blýsklo v oku.

„Dítky, pane Tučku,“ prohodil nadšeně, „jsou štěstím rodiny.“

Pan Tuček kývl na číšníka a dal si třetí. „To je kapitola,“ odpověděl panu Krupičkovi, „pro mladé holčičky. Našinec už na to nemyslí. Jděte mi k čertu s takovými řečmi.“

Pan Tuček umkl a už ani nepromluvil. Pan Krupička ještě chvíli sondoval, ale pan Tuček hleděl na svou sklenici a vzdychal: „Jo, jo, jo.“ – – –

„Když jste tak sám, pane Tučku,“ řekl za týden pan Krupička, „přijďte k nám v neděli na kartičky. V kavárně je plno, člověk ani nedostane místo.“

„Mám svůj stůl,“ odpověděl pan Tuček.

„Inu, stůl nestůl – my vás čekáme.“

”

„Co je život?“ zadumala se slečna Mařka. Podívala se při tom snivě na pana Tučka.

„Život,“ odpověděl pan Tuček lakonicky, „je svinstvo.“

„Jak se to vezme,“ řekla slečna Mařka, „každý život může rozkvést nějakým květem. Víte, pane Tučku, já si myslím, já věřím – – –“

„Tomu vy, slečno, nerozumíte. Život je svinstvo,“ trval pan Tuček na svém stanovisku.

„Slyšela jsem, že mnoho přemýšlíte,“ usmála se slečna Mařka. „Řekněte mi, pane Tučku, co je vlastně láska?“

Pan Tuček se ulekl a zakoktal:

„Láska?“ ale vzpamatoval se a dodal s odvahou: „Láska, slečno, je růžový bodlák, na který si každý motýl neusedne.“

Vzal klobouk, poděkoval za pohoštění a vyběhl na ulici. Od Karlova náměstí přijížděla dvojka.

„Inu,“ řekl si pan Tuček, „jsem zkrátka už starý, plesnivý dědek, když si taková stará radost myslí –“

Vstoupil do električky a usadil se v rohu. U divadla přistoupila dívka, rozhlédla se vozem a zůstala stát. Pan Tuček se schoval za noviny.

„Ach jo,“ řekl si a seděl, jako když ho přilepí „má to také svoje výhody.“

Jeho žena

Stála docela blízko a dívala se, jak mu blýskají oči, jak se mu zardívají tváře, jak drží hlavu hrdě vzhůru a mluví.

Nevníkala, co mluví, ale každé slovo rozehrálo všechny struny jejího srdce. Milovala ten hlas, který zvučel sálem, měkký, melodický, nadšený. Jak krásně zněla každá prostá věta!

Mluvil o vzpouře myšlenky, o antickém otroctví, feudálním nevolnictví, otroctví hospodářském, o proklamaci práva práce, sociální revoluci.

Poslouchala. Hltala jeho obraz i jeho hlas. Její srdce souhlasilo se vším, co řekl. Byl tak krásný, když nazval parlament sebrankou nul a když řekl to, co ho zbavilo místa, co ho přivedlo do vězení, byl skoro bohem.

Myslila víc než měsíc na způsob, kterým to řekl, na to, jak byla jeho ústa jemně kreslena, jak ji okouzlovala, vábila, rozčilovala, soustřeďovala celou její pozornost, takže ani nepochopila, že byl přerušen, že se něco děje, že je konec – konec jejího nenáročného štěstí.

Odvedli ho, zavřeli. Její tiché zbožnění měnilo se v nešťastnou lásku. Hladověla po sebe menší zprávě o něm. Přihlásila se k straně. Chodila na politické schůze. Nenáviděla stát a zákony, které jí vzaly muže, jehož milovala. Právnem či neprávem? Její srdce se neptalo. Seděla ve své nevytopené světnici a mysli na to, že jemu je zima. Pila v poledne svou kávu ze sladu a zajídala chlebem a mysli na to, jak jemu přilepšit, jemu pomoci.

Našla si příležitost navštívit ho ve vězení a tam, v hovorně, za dozoru zřízence, nabývala její láska reálnosti. Přestal být bohem a stal se mužem, po kterém se touží, vzdychá, šílí. Byla jeho celým malým srdcem, celou malou duší. Opakovala jeho myšlenky, jeho názory. Přisvojila si jeho slova a jeho věty mechanicky a samozřejmě.

Když zase vyšel na svobodu, chodili spolu, líbala jeho pyšné rty a tiše, v koutečku srdce, představovala si hezký život ve dvou.

On zatím chodil na schůze, řečnil a hledal místo. Nemohl se vrátit do školy, k svému učitelskému stolku. V městě si ukazovali prstem na jeho ošumělý kabát. Ona nic nechápala. Milovala ho a on jí také.

Miloval její nadšené oči, které na něm spočívaly v obdivu, když mluvil o bídě lidu, nových ideách, prohnité společnosti, formách agitace. Cítil, že našel ženu, která mu rozumí, která ho chápe – jedinou mezi ženami a říkal jí všechno to, co nemohl říkat jiným, co se bál říkat jiným, všechno, čeho jiní nemohli pochopit, co neměli trpělivost vyslechnouti. A také on snil někdy o štěstí ve dvou, o štěstí, držet prapor odboje společně se svou ženou – – –

Seděla tiše u jeho nohou, když jí řekl, že již má místo, že je redaktorem v deníku, který bojuje za jeho ideály, za jeho snahy. Přivinul ji k sobě a díval se jí do očí. Jeho pohled říkal: „Zůstaneme už spolu, budeš mou ženou. Budeme bojovat spolu, oddáni láskou a myšlenkou.“

Pochopila něco z jeho pohledu. To, co mluvilo k její ženské duši. Ovinula ruce kolem jeho šíje a zeptala se prostě: „A je to místo u státu a pod pensí?“

Pohádka o vývoji

„Ten náš táta je divnej,“ řekla paní Kořínková, když po ní hodil slánkou. „Dostává takové nálady, až to nejde člověku na rozum.“

Tou dobou četl pan Kořínek v praktické psychologii a věděl, že nápadným náladám podléhají hlavně geniové. Rázem se mu vyjasnilo. Sledoval svoji genialitu až k prababičce, zjistil, že otec byl alkoholikem, dědečkovi že bylo sedmdesát, když otce zplodil, a prababička že byla vlastní sestřenicí svého muže. Řekl si, je dost degenerován, aby mohl býti geniem, a přestal vůbec mluvit se svou manželkou, u které konstatoval paralyzu, protože měla zbystřený smysl čichový.

„Zase už jsi vylil fajfku do kouta,“ říkala, kdykoliv vešla do pokoje.

„Mlč, Šalamoune,“ odpovídal s opovržením pan Kořínek. Znamenalo to vlastně: „Mlč, paralytiku,“ protože píseň písni hýří vůněmi, ale paní Kořínková nechápala této finesy.

„Zbláznil se,“ říkala s pláčem sousedce Hromádkové.

„Dal bych ji někam do ústavu, ale nemám na to,“ stěžoval si přátelům pan Kořínek.

Pak se začal pan Kořínek strojit elegantně a ležérně, jak se sluší geniovi, a počal trávit své večery ve společnosti profesora Kauckého, který měl dceru.

Koníčkem profesora Kauckého byl vývoj. Při každé návštěvě dovídal se pan Kořínek o uhlíku, který dal první život buňce, o buňce, která se vyvinula v červa, o červu, který se stal mihulí, o mihuli, kterou tisíciletí přetvořila v pořádného žraloka, o rybě, která vylezla na břeh a stala se ještěrem a žábou.

„Ze žáby,“ pokračoval za týden již zcela samostatně pan Kořínek, „vylíhl se pták, z ptáka opice a z gibbona, který zpívá škály, rozkošné stvoření, slečna Erika.“

Podíval se na slečnu Eriku tak výmluvně, že se zarděla jako růže.

Pan profesor mluvil o době ledové, kdy se ledovce zaleskly v Evropě, severní Asii a severní Americe, a slečně Erice a panu Kořínkovi vzkvétal při tom máj.

„Člověk doby ledové,“ vykládal profesor Kaucký, „vstoupil do této doby porostlý srstí jako opice. Brzy však stala se jeho ideálem nahota.“

Slečna Erika sklopila oči. Pan Kořínek cítil, že jeho ideál harmonuje dosud s ideály doby ledové. Díval se na slečnu Eriku, jako by ji odstrojoval.

„Přinesu trochu čaje,“ řekla slečna Erika, aby unikla jeho pohledům.

Pan Kořínek osaměl s panem Kauckým.

Profesor začal kapitolu o vývoji manželství. Hleděl při tom vyzývavě na Koříňka, ale pan Kořínek se nepokojně vrtěl a poznamenával pouze:

„Zajímavé, opravdu zajímavé.“

„Tak vidíme,“ pravil profesor Kaucký, „že již na počátku hledala buňka buňku, bacil bacila. Individuum touží splynout s druhým individuem a dáti tak základ věčnosti svého vývoje, jediné nesmrtelnosti, která existuje ve vesmíru.“

„Já myslím,“ odpověděl opatrně pan Kořínek, „že o takovou nesmrtelnost není co stát. Člověk by měl, dejme tomu, kluka – a kdo mu ručí za to, že se ž kluka zákonem vývoje nestane za pár tisíc let něco docela jiného, dejme tomu pštros?“

Pan Kořínek se rozčilil. Pštros znamenal mu návrat o několik set tisíc let zpět.

„Člověče,“ vykřikl, „víte co je to pštros?“

„Pštros je zvíře,“ zakoktal pan Kořínek, ale byl rád, že se zbavil kapitoly o manželství.

„Pštros stojí vysoko nad prvním obratlovcem, rybou, ale má daleko ještě do nejvyššího ssavce, člověka. Vaše děti musí stavět nahoru, nad nás, musí se zdokonalovat, zušlechtovat, vyvíjet. Váš syn, který zdědí vaši pevnou kostru a černý vlas vaší ženy.“

Pan Kořínek se zpotil. Jeho žena byla blondýna. Tou chvílí vešla černovláska, slečna Erika, se samovarem.

„Račte odpustit,“ zašeptal pan Kořínek, „ale já nechci mít děti.“

Slečna Erika se krvavě zarděla. Odpor pana Koříňka se trochu zlomil při pohledu na její ruměnc. Zakolísal a dodal nejistě:

„Nedovedl bych to vychovávat.“

„Výchova dítek,“ vpadla slečna Erika do rozhovoru, zapírajíc svou dívčí stydlivost, „nenáleží muži, nýbrž ženě. Muž děti živí, žena je vychovává. Inteligentní žena našich vrstev učila se již ve škole psychologii, pedagogice a ručním pracím a ví, kdy je potřeba uháčkovat nový slintáček, a kdy je třeba začínat s výchovou. Měla jsem vždycky samé jedničky. Mám vám ukázat vysvědčení?“

„S výchovou,“ řekl přísně profesor Kaucký, „musí se začít již v lůně mateřském.“

„Promiňte,“ řekl pan Kořínek, kterému se zatočila hlava, „musím už domů. Zapomněl jsem nakrmit kanárka. Pošel by mi.“

Vyrazil ze dveří, zatím co si slečna Erika tiše zašeptala: „Jaký je něžný a dobrý. Zapomněl nakrmit kanárka.“

Pan Kořínek pospíchal k domovu. Nemyslíl na klec s kanárem, myslil na paní Kořínkovou, na to, že je jedinou překážkou jeho štěstí lásky, jakož i výstražným znamením, že i žena podléhá zákonu vývoje: ze švitořivé, mladounké stává se povídkou, starou.

Několik dní vyseděl pan Kořínek doma na pohovce. Zatím, co myla nádobí nebo spravovala jeho prádlo, přemýšlel pan Kořínek o vývoji, paralysy, genialitě a důvodech rozvodu a vedl mnohé dlouhé spory sám se sebou.

„Osle,“ říkal si znova a znova, „nestačí ti jeden malér? Copak jsi se už jednou dost nespálil? A tohle byla za svobodna ženská jako beránek – a tam té jede pusa...“

Paní Kořínková potají plakala nad manželem.

„Považte jen, paní,“ povídala na pavlači, „otevřel včera krabičku olejovek a začal mluvit s cesty. Povídá: „Člověk vlastně pojídá své prarodiče.“ Zatřepala jsem s ním, domlouvám mu, říkám mu: „Vzpamatuj se, táto“ a on mi na to řekne, že jsem ještě ryba, a že by mi docela slušelo, kdybych byla němá. – A byl to takový hodný člověk – to se ví, někdy se mu ruka utrhla, někdy trochu vykřik’ – ale kdopak nemá nějakou tu chybu – můj ubohej táta.“

Zatím se do snů pana Kořínka vkrádala doba ledová a slečna Erika, docela nahá, ale s provázkem kolem beder, který znamenal, že není nahá, že je v županu. V jeskyni hořel velký oheň, který připouštěl, že i pan Kořínek byl v županu: měl na krku zub medvěda. V jeskyni objevovala se tu a tam i paní Kořínková. Fantasie páně Kořínkova nedovolila však této dámě županu. Omotala ji kožišinami od hlavy až k patě a pan Kořínek jí říkal ve snu, co se říkávalo před několika lety: „Půl tě vidím a čtvrt tě mám dost.“ Vykřikoval to někdy tak hlasitě, že ho paní Kořínková probouzela se starostlivou otázkou: „Copak se ti zdálo, tatouši?“

V takovém případě vmlouval se pan Kořínek, že se mu zdálo, jak ho tlačí můra. Říkal to způsobem hezky uklidňujícím, protože od několika dnů nabýval jistoty, že má jeho žena paralysu. Hladila ho někdy po vlasech a pokyvovala tupě hlavou. Přisvědčovala jeho teorii o vývoji, sedala vedle něho na pohovce, usmívala se tklivě a říkala:

„Z housenky se vyvinul šváb, ze švába prase, z prasete holub, vid’, starouši? No, jen si z toho nic nedělej, všecko bude zas dobře, a když na tebe přijde ta ledová doba, zatopíme si pěkně v kamnech a pojedeme na procházku s panem doktorem.“

„Dám ji do blázince,“ rozhodl se pan Kořínek. Okamžitě zjevila se mu představa hezké Eriky, ale on potřásl odmítavě hlavou: „To ještě neznamená, že bych se chtěl znova oženit. Kam s tím na mne. Zvlášť nyní, když mi bude možno uplatnit genialitu.“ A začal se zalíbením přehlížeti řadu známek své degenerovanosti. Vzal kousek papíru a napsal si:

Byron a Mendelssohn byli hrbatí – – –.

Demosthenes, Aesop, Virgil a Darwin byli koktaví – – –.

Kant, Newton, Voltaire byli neplodní – já také nemám děti.

Dante psal v 9 letech sonet – já slohový úkol; „Mé pouzdro“.

Tasso psal v 10 letech verše – já báseň: Profesor je pitoma, je to hlava pitomá.

Goethe psal v 10 letech novelu v sedmi řečích – opisoval jsem si „Orbis pictus“.

Mozart dával v šesti letech koncerty – zpíval jsem ve třech letech: Na tý louce zelený.

Darwin nevěřil v hypnotism – já pověřám také nevěřím.

Napoleon měl křeče v levé ruce – já mám v levé ruce píchání.

Sokrates tancoval a skákal bez důvodu po ulici – dělal jsem to v dětství.

César, Dostojevský, Molière, Flaubert měli padoucnici – toho obyčejně pacient neví.

Richelieu myslil v záchvatu, že je kůň – já si říkám „vole“.

„Copak si to píšeš, tatouši?“ zeptala se paní Kořínková. „No, nic si z toho nedělej, všecko bude brzy zase dobře. Z motýlků se udělají netopýři, z netopýřů tuleni.“

„Huso!“ vykřikl pan Kořínek, ale hned ho pojala s ubohou lítostí a soucím. „Volal jsem na husu, která se vyvine z tuleně, to tě nemusí rozčilovat. Tak jen si hezky sedni a buď docela klidná, já už to všecko nějak zařídím – a nechtěla bys si vyjet na procházku v kočáře? Do Stromovky nebo na Letnou?“

Paní Kořínková si utřela slzičku a pomyslíla si: „Pán Bůh s námi, už je docela popletenej,“ a rychle využítkovala jeho nálady k procházce:

„Vyjedeme si, starouši, vyjedeme.“

Vyšla z pokoje a zaplakala za dveřmi. „Ale do bláznice, můj ubohej táto!“ – – –

Také pan Kořínek obstarával převoz do bláznice a pro všecko požádal svěřací kazajku.

„Tak už jsou tady pro milostpána,“ řekla domovnice uplakané paní Kořínkové. Paní Kořínková si utřela oči zástěrou.

„Tatoušku,“ zavolala vesele do pokoje, „pojď, je tady kočárek, pojedeme do Stromovky.“

„Jde to všecko dobře,“ pomyslíl si Kořínek a rychle se oblekl. „Tak si vezmi také klobouček – no, a aby sis vzala s sebou noční kabátek – kdybychom někde zůstali přes noc.“

„Ale toho není potřeba, staroušku.“

Domovnice šťouchla paní Kořínkovou: „Jenom ho nedráždějí a dělají, co chce.“

„Tak já si tedy, tatoušku, vezmu, co myslíš.“

Pan Kořínek popadl kufr a začal do něho skládat prádlo a šaty své choti. Paní Kořínková smutně pokyvovala hlavou. Pan Kořínek naklonil se k zřízenci a zašeptal mu do ucha: „Je docela pomatená.“

Toho okamžiku použil zřízenec a navlekl mu svěrací kazajku. Nežli pan Kořínek pochopil, co se děje, ovinuly se mu dlouhé rukávy kazajky kolem těla a měl už k obraně jen nohy, kterými začal bít zběsile kolem sebe, volaje „vrahové“ a „patról“. Snesli ho se schodů a po půl hodině zavřela se za ním vrata blázince.

Profesor Kaucký se odhodlal, že navštíví pana Kořínka, aby ho theoreticky přesvědčil o praktické potřebě manželství pro udržení a zdokonalení druhu. Dcera mu doma vysedávala se zarudlýma očima a masopust se blížil ke konci.

„Jsem tady,“ zeptal se paní Kořínkové, „dobře u pana Kořínka?“

Paní Kořínková smutně vzdychla a pozvala ho dál.

Pan profesor zavadil letmo o její ustaranou hlavu. „Aha,“ pomysll si, „to je jeho matka.“

„Milostivá paní,“ omlouval se zdvořile, „promiňte, že jsem si dovolil... Ale to jsou všecko maličkosti, představíme-li si něco tak nesmírného jako vesmír a naproti tomu buňku, nepatrnou buňku, která tím vesmírem pohne. Cítíme-li potřebu, padnout před něčím na kolena, pak je to prvek, beztvárná, bezpohlavní buňka, která měla „schopnost vyvíjet se, žít život za životem, miliónkrát obrodit se znova v potomstvu ve formě stále dokonalejší a vyšší...“

Paní Kořínková se lekla a ustupovala ke dveřím.

„Touha poháněla vstříc buňku buňce, nejasněná, neuvědomělá a přece světotvorná touha, táž touha, která žene mladé lidi do objetí, která učiní ženu matkou a která dá plodu sílu, aby v devíti měsících po početí prošel rychle všemi fázemi vývoje, aby se z buňky stal červem, rybou, opicí a konečně se zrodil o stupeň blíž k cíli oné touhy, která žádá vždy výš a výš.“

Paní Kořínková ustupovala, pan Kaucký postupoval.

Konečně se octla u dveří, vyklouzla jimi a zamkla za sebou. Srdce jí tlouklo. Byla na chodbě. Pan profesor položil ústa ke klíčové dírcce a pokračoval:

„A proto je naší povinností oženiti se. Dáti výraz touze, která v nás žije. Děti jsou naší nesmrtelností, naší věčností, naším znovuzrozením; naším příštím pokolením dospěje naše myšlenka za milion let po naší smrti, zdokonalená miliony životů našich potomků, až k hvězdám.“

Profesor Kaucký si všiml, že mu nikdo neotvírá, a zabušil na dveře.

Paní Kořínková se modlila otčenáš.

Po schodech vyletěla domovnice:

„Milostpaní, z toho blázince už jsou tady zas a zase s vozem – daj' mi pro ně ňákou diškreci, já je vrátím.“

Paní Kořínková ukázala na dveře, do kterých kopal pan Kaucký.

Když se pan Kaucký sešel na druhé třídě v blázinci na Karlově s panem Kořínkem, musili oba dostat svěřací kazajku. Oddálil se tím sice den jejich propuštění na svobodu, ale znamenalo to i konec naděje na jakoukoliv realizaci snů pána Kořínka o idyle z doby ledové. Za týden pochopil pan Kořínek, že není radno mluvit o vývoji, a přestal se také dovolávat degenerace svých předků, jakož i vlastní geniality. Netvrdil již také, že je jeho žena paralytikem, a nevyslovoval se o duševních kvalitách Šalamounových. Byl tedy propuštěn domů na revers.

„Adama udělal Bůh z bláta a ženu mu udělal z žebra,“ říkal, když se vrátil zase domů na svou pohovku.

„Amen,“ dodávala zbožně paní Kořínková.

Dva románky

I.

Drahá Hermínko,

píši Ti s těžkým, přetěžkým srdcem. Informovali jsme se pečlivě o panu Abelesovi. Je pravda, že je z bohaté rodiny a že je milým, vzdělaným člověkem. To však, drahá Hermínko, není ještě zárukou, že bys s ním byla celý život šťastnou. Věříme, Hermínko, že Tě miluje, a bolí nás nesmírně, že máme ranit Tvou mladou lásku, neboť oba víme, co je láska. Tvého štěstí však nemůžeme svěřiti rukám pana Abelesa. Nemysli si, Hermínko, že mu křivdíme. Víme, že pan Abeles má mnoho dobrých vlastností, avšak nezvykl v rodině takové úctě a něžné náklonnosti, v jaké byla's vychována Ty a Tvůj bratr. Je ukvapený, lehkomyšlný, a nešetrný. Zkrátka, je to roztomilý mladý muž, který však, bohužel, nemá vlastností dobrého manžela. Nepomlouvám, drahá Hermínko. Píši Ti poctivě, co jsme vypátrali, a bolí mě to tolik jako Tebe. Dověděli jsme se dále, že pan Abeles není zvyklý pracovati tak houževnatě, jak se očekává od muže, který chce založiti vlastní rodinu, a že se již několikrát octl i ve finanční tísní.

Drahá Hermínko, uvažuj moudře o všem, co jsem Ti napsala. Spoléhám na Tvůj zdravý úsudek a na Tvůj pud sebezáchování. Posílám Ti tisíc korun, s kterými nalož, jak uznáš za dobré. Oskar Tě zve, abys o dovolené přijela k nim. On i Olga postarají se všemožně, aby se Ti příliš nezastesklo po panu Abelesovi. Strýček Erich Tě prosí, abys byla statečnou a moudrou, a chystá Ti velké překvapení, podrobíš-li se nátlaku naší lásky a péče a vzdáš se svého snu, který by byl časem jistě velmi těžký.

Líbá Tě, drahá Hermínko,

Tvá matka.

Drahá maminko,

děkuji Ti za Tvůj milý dopis, který mi byl tak milý jako všechny Tvé listy, ale který mi přece způsobil velkou bolest. Děkuji Ti za tisíc korun, které jsem správně obdržela, právě vhod, abych mohla nakoupit alpakové kabelky, které jsem pak v úřadě rozprodala s úhrnným ziskem dvou set padesáti korun, a dám si ušít elegantní oblek. Krejčí mi poskytne slevu, neboť jsem mu doporučila bohaté zákaznice. Koupím si také botky a obnošené dám zříditi a prodám je.

Tázala jsem se také na pana Abelesa v detektivní kanceláři a dověděla jsem se také takové věci, kterých jsi mi ve své dobrotě zatajila. Jistě, že by se mnoho dalo odpustit a mnoho vysvětlit. Přemýšlím o tom a napíši Ti brzo své rozhodnutí. K bratříčkovi na dovolenou pojedou. Velice mě potěšilo, že všichni jevíte tolik účasti s mým zármutkem.

Líbá Tě Tvá vděčná

Herma.

Drahá Hermínko,

maminka mi dala číst Tvůj dopis. Procítil jsem živě Tvou bolest a ocenil Tvé těžké odhodlání. Buď silná, drahá Hermínko. Má žena Ti posílá dva páry hedvábných punčoch a vysoké rukavičky z jelení kůže. Těšíme se velice z toho, že nás o dovolené navštívíš. Přijede k nám také můj přítel Otto. Je to velmi milý člověk a má továrnu na pneumatiky. Rád by se brzy oženil, což mu ze srdce schvaluji, neboť se k manželství hodí líp než kdokoli jiný. Má v Praze dům a v Mariánských Lázních vilu. Nepoznal v životě velkého štěstí. Je sirotek, má jen starého, dobrého strýce, který ho vychoval a který mu asi všecko odkáže. Posílám Ti svou podobenku z výletu, který jsem podnikl v minulém týdnu. Pán po mé pravé ruce jest přítel Otto.

Drahá Hermínko, piš mi brzy, kdy Tě můžeme očekávat, abych Ti včas poslala peníze na cestu.

Líbá Tě Tvůj věrný bratr

Oskar.

Drahý Oskare, děkuji Ti za všechny důkazy Tvé bratrské lásky. Věř, že mi jich v těžkém boji, který jsem podnikla s vlastním srdcem, bylo velmi zapotřebí. Přijedu příští středu a těším se velmi na Tebe a na Olgu a přiznávám se, že jsem poněkud zvědavá na Tvého přítele Ottu. Je ten dům rohový nebo jen frontový?

Ach, Oskare, kdybych Ti dovedla vypsát, jak je mi smutno! Pan Abeles mě pronásleduje ve dne kyticemi a v noci, ve snu, svými polibky.

Líbá Tě, Oskare, jakož i Olgu

Tvá Herma.

Drahá Hermínko,

utěš se, drahá sestřičko. Posílám Ti tři tisíce korun na nový plášť. Představ si, Hermínko, kdyby ses provdala za pana Abelesa, že bys byla asi až do smrti odkázána na mé nebo maminciny dary. Ale můj přítel Otto je člověk, který má srdce na pravém místě a rozumí, čeho je ženám třeba.

Líbá Tě

Tvůj Oskar.

Drahá maminko,

Oskar i Olga jsou velmi roztomilí. Je mi u nich tak dobře, že se pomalu zotavuji ze svého zármutku. Nemyslím již tolik a tak často na pana Abelesa a vracím mu jeho listy. Přeješ-li si, drahá maminko, jsem odhodlána, vzít si pana Ottu Pollaka, kterého si velice vážím. Necítím k němu sice nic takového, jako jsem cítila k panu Abelesovi, ale myslím, že bych mu dovedla být věrnou a dobrou ženou, neboť je to opravdu hodný a vzdělaný člověk.

Líbá Tě, drahá maminko, a čeká, jak rozhodneš,

Tvá Herma

Drahá Hermínko,

pozvi pana Ottu Pollaka k nám a přijedte všichni. Čekám určitě také Olgu a Oskara. Žehnám Ti, drahé, dobré dítě!

Líbá Tě upřímně

Tvá matka.

II.

Milá Mařenko,

dověděla jsem se, že se za našimi zády zahazuješ s nějakým panem Karáskem, s kterým se přivádíš do lidských řečí. Napiš mi hned, jaký je to člověk, a chce-li se jako čestný muž s Tebou oženit.

Líbá Tě Tvá

matka.

Milá Mařenko,

když jsem odeslala svůj dopis, dověděla jsem se od paní Málkové, že ten pan Karásek je flamendr a lump a že bych nejlíp udělala, kdybych Ti pověsila kámen na krk a hodila Tě do vody, nežli bych dovolila, aby Tě zničil a rozházel naše peníze. Zakazuji Ti tedy jakékoliv styky s oním darebákem. Nevěř, holka, tomu, povídá-li Ti, že Tě má rád. Rád má naše peníze, tak je to. Láska, to jsou, milá holka, jen

pohádky pro děti a běda děvčeti, které jim věří. Podívej se na mne a vzpomeň si, co jsem kdy ve světě užila dobrého. A já jsem se také vdávala z lásky.

Zkrátka a dobře, pan Karásek je mizerný chlap a zakazuji Ti s ním mluvit. Pamatuj na čest naší rodiny a nezahazuj se s takovým uličníkem.

Líbá Tě vroucně

Tvá matka.

Drahá maminko,

Oldřich není uličník. Nemá ovšem ještě zajištěné existence, protože dosud studuje, ale proto přece ještě není lump. Nemá nic, je chudý, to je pravda, ale je přičinlivý, poctivý a dobrý. Píšeš, že s ním chodím za Vašimi zády. Nepsala jsem o něm dosud nic, to je také pravda, ale jen proto, že jsem se bála již předem neoprávněných výčitek a pohrůžek. Máme se rádi, maminko. Nevěř paní Málkové, která mluví podle informací, které sebrala někde u hokyně. Věř mému instinktu a mé lásce. Maminko, což dobré, poctivé, milující srdce nemá ceny? A což nechápeš, maminko, jak mne to bolí, jestliže Ty tak ošklivě píšeš o člověku, kterého mám ze srdce ráda? Maminko, mám ho ráda a nic nevyrvu jeho obrazu z mé duše. Možná, že má své chyby, ale já ho miluji se všemi chybami.

Líbá Tě, maminko,

Tvá Marie.

Milá Mařenko,

dej ihned výpověď v místě a přijed' domů. To by tak scházelo, abys chodila se studentem. Na jeho slova a sliby nic nedám. Telegrafuj, kdy přijedeš. Posílám Ti na cestu.

Tvá matka.

Milá maminko,

já za nic na světě od Oldřicha neupustím. Zapomínáte stále, že nejsem již malou holčičkou, která se dá zastrašit metlou. Zůstanu v Praze, protože vím, co by mě doma čekalo. Výčitky, nářek a scény. Neodhodím lásku jako roztrhanou punčochu. Mám ho ráda. Možná, že s ním užiji jen trochu bídy, ale co z toho? Budeme jíst třeba jen jednou denně a chodit v pytli, jen když budeme spolu, a k nikomu si nepůjdeme stěžovat.

Psal mi Toník. Má strach, že se špatně vdám a přijdu ho o něco poprosit. Ať je bez starosti, k němu nepřijdu, k němu jistě ne!

Maminko, Oldřich píše současně Tobě a tatínkovi, Smilujte se nad námi a nebraňte naší lásce! A prosím Tě, maminko, nevolejte mne z Prahy. Nechala bych tu duši, srdce, celé své já, které touží být tam, kde je On. Oldřich nemá ani peněz, ani času, aby jezdil za mnou. Nic od Vás nechci, o nic neprosím, jen mě tu nechte. Za rok bude Oldřich hotov a snad dostane nějaké místo a já přece také vydělávám. Jsme skromní, spokojíme se s málem. Kdyby tatínek chtěl, pomohl by Oldřichovi k místu již teď a Oldřich by dostudoval ženatý. Maminko, přimluv se. Nechci věno ani výbavu, prosím jen o požehnání a trochu lásky pro Oldřicha.

Líbá Tebe i tatínka

Vaše Marie.

Milá Mařenko.

když tedy nedáš jinak, tak tedy proti tomu panu Oldřichovi nic nemáme, ale až Ti jednou bude úzko, nám vinu nedávej. Víš, ona je láska hezká věc, ale není to všecko. Ale jakáž pomoc. Jenom bych o tom Tvém Oldřichovi ráda víc věděla, ale koho se má člověk optat. Ani se to vlastně nesrovnává s naší důstojností, abychom se na něho vyptávali. Prosím Boha, aby byla Tvá volba šťastna. Tatínek má v Praze známého, tomu dopíše, aby Oldřicha dostal někam do kanceláře. Přijed' se, Mařenko, podívat domů, abychom si o všem trochu pohovořili. Na Toníka se nezlob, tak zle to nemyslil. Přijed' si, Mařenko, pro požehnání.

Líbá Tě

Tvá matka.

P. S. Tatínkovi to přece jen dělá velké starosti.

U svatého Antoníčka

Dvě hezká děvčata v nádherných krojích stoupala pomalu do kopce. Houpala se v bocích, natrásala, povídala a smála se. Slunce pražilo a holý kopec sálal horkem. Za dívkami šli šohaji. Také dva. Byli urostlí, osmahlí, hezcí. Byli by mohli dívky předhoniti, ale nepředhonili. Jejich zraky se pásly na útlých kotnících, oblých lýtkách, pěkných bocích a opáleném krku děvčat.

Dlouho tak stoupali do kopce, dvě a dva, v úmorném horku. Konečně dostihli háječku na temeni. Háječek byl rozkvetlý červenými šátky, modrými zástěrami chlapců, bílými košilemi, a pestrým vyšíváním. Země plna papírů, střepů a dívčích sukní. Lesík se ozýval zpěvem, křikem, výskotem a ržáním koní, kteří i s povozy stáli rovněž v chládku.

Obě děvčata se v rozpacích zarazila, když proti nim vyletěl těžký pach piva, potu a koňského trusu. Zaváhaly, ale že bylo horko k padnutí a nohy bolely, vešly přece pod stromy. Chvíli chodily sem a tam, hledajíce nesměle místečka, na které by usedly, a když nebylo jiného, usadily se konečně blízko koní, čichajíce resignovaně kyselý zápach a toužíce již jen po tom, aby si zuly střevisky, které pálily. Oddychly si. Bylo to přece jen lepší, než choditi v tom hrozném vedru přeplněným hájkem.

Oba šohaji neztráceli děvčata se zřetele. Sotva děvčata dosedla, již nesli džbánky piva a nabízeli. Děvčata pohlédla v rozpacích jedno na druhé. Mladšímu děvčeti zahrál v očích nějaký šotek. Kývla. Chlapci přisedli k děvčatům.

Martin se dověděl, že se ta mladší jmenuje Maryška, že slouží v Luhačovicích u pánů z Prahy a že je úplný sirotek.

Druhá byla její kamarádka, také Maryška, a byla z gruntu od Napajedel. První Maryška dostala na tři dny dovolenou a byla u druhé Maryšky návštěvou a spolu se vydaly k svatému Antoníčku, aby pověsily srdce na oltář a pomodlily se za hezkého chlapce.

Také Martin a Janko se vydali na pouť jen proto, aby obětovali vosková srdce. Martin toužil po galánečce a Janko se chtěl oženit, aby mu nebylo smutno.

Mladší Maryška se smála, starší se usmívala. Bála se ukázati zuby, protože měla jeden zlatý.

Když dojela na kopec jízda králův a mladší Maryška marně stoupala na špičky, aby něco viděla, vyzdvihl ji Martin do výše a Janko objal druhou Maryšku, aby se mu v chumáči neztratila. Mladší Maryška zůstala s Martinem, starší s Jankem. Marně se jedna po druhé ohlížely, zástup se rozdělil, Maryšky hledaly očima jedna druhou, ale chlapci nějak nedbali.

Když mladší Maryška obětovala voskové srdce, zašeptal jí Martin, že jí má rád, a když o půl hodiny později obětovala voskové srdce starší Maryška, tiskl jí Janko ruku.

Mladší Maryška seděla s Martinem v smrkovém hájku na druhé straně kopce. Martin ji objímal a šeptal jí do ucha. Kolem nich šla druhá Maryška s Jankem, tiskli si ruce, mlčeli a neviděli. A mladší Maryška nezavolala: „Tady jsme,“ nechala je přejít, zavřela oči a nastavila rty. Martin líbal a šeptal.

Vlak již byl pryč, když starší Maryška došla s Jankem k nádraží. Sklopila hlavu a mlčela. Janko ji objal v pase, vzal ji za bradu a podíval se jí do očí. Čtla v jeho očích žhavou otázku a neřekla ne...

Mladší Maryška sedala ráno do vlaku. Tiskla se v koutečku jako poplašený ptáček. Nesmála se. Co řekne mamince? Co bude doma? Dveře oddělení se zlehka otevřely a vstoupila starší Maryška. Zahleděly se jedna na druhou. Starší Maryška přisedla k sestře a řekla: „Kde's byla, Věro?“ Věra cítila, že se sestře ulehčilo tak jako jí a odpověděla: „Neptej se, Mášo – co řekneme doma?“

Lhou-li dvě Maryšky, lhou tak dobře, že nikdo nepochybuje o jejich ctnosti. A co je to všecko platno, když Věra myslí na Martina dnem i nocí a je odhodlána, vdáti se třeba za sedláka, jen kdyby se jmenoval Martin a byl to ten od Svatého Antoníčka? Takové mladé, horké srdce dovede bolet – když neví o Martinovi.

A Máša nějak tuze zvažněla. Někdy se jí v noci zdá, že ji Janko objal v pase, přivinul k sobě a hledí jí do tváře se žhavou otázkou v oku. Máša je tak šťastna – tak šťastna – ve snu.

„A to bych ráda věděla, proč byste nemohly jít v kroji? Co proti kroji najednou máte?“

„Nechce se mi tančit,“ řekla Věra.

„Nepůjdu nikam,“ odpověděla Máša.

Ale maminka začala s výčitkami: „Tak mladá jsem se vdávala, nic jsem neužila, nikam jsem nepřišla, jen jsem se s vámi pachtila a těšila, až dorostete, že s vámi zase omládnou, že někam přijdu, něco uvidím. A teď abych zase seděla doma. Jedné se nechce tancovat a druhá nepůjde nikam.“

Proto se konečně Věra i Máša rozhodly, že obléknou kroj. Byla to oběť – a jaká! Máša se dívala na rukávce, na sukničku, na střevíčky a polykala slzy. Věra tiskla hlavu do košilky a šeptala si: „Můj drahý kluku!“

Martin a Janko vešli do sálu.

„Pamatuješ se na Maryšky?“ řekl tiše Janko, když zahlédl v kole červenou suknicí.
„Nejde mi ta holka pořád z hlavy,“ odpověděl Martin. „Taková byla milá, taková, taková – nechme toho – sloužila v Luhačovicích.“

Janko se snivě zahleděl do sálu a myslil chvíli, že má mámení smyslů. V kole se točily obě Maryšky...

Tenkrát se Maryšky přiznaly, že u Svatého Antoníčka lhaly.

„Víš,“ přiznávala se Věra Martinovi, „nejdříve jsem si z tebe tropila šašky, potom jsi se mi líbil – a pak jsem se styděla říci, kdo jsem – můj zlatý, prolhaný kluku.“

Něco podobného řekla i Máša, když ji zpovídal právník Janko.

„Věro,“ zašeptala Máša, když ráno svlékala kroj a uléhala do postele. „Je mi tak, jako někdy, když vezmu román a přečtu si napřed konec. Konec je tak krásný, že jsem zvědava na začátek. A potom, když čtu od začátku, vím alespoň stále, jak je konec krásný. Čtla jsi již také někdy konec na začátku?“

„Čtla,“ řekla Věra a vzpomněla si na Svatého Antoníčka.

Povídka o vánoční remuneraci

Olina ležela na břiše u vody, když si vzpomněla, že je čtyřadvacátého srpna. Mokré plavky příjemně přiléhaly k tělu, všecko sálalo žárem a Olina byla tak blaženě líná. Z lesa vonělo jehličí. Olina vtáhla do sebe dech, převalila se na záda, dala ruce pod hlavu a řekla si: „Jako v ráji. Jenom že Evě nepřekážely plavky.“ Zavřela oči, a jak ji slunce žhavě políbilo, Bůh ví, proč si vzpomněla, že za čtyři měsíce budou vánoce.

„Dostanu remuneraci“, povídala si Olina, protáhla se v trávě a počítala. „Patnáct set...“

Patnáct set korun je hodně peněz pro člověka, který leží nahý u vody. Člověk, ležící nahý u vody, necítí potřeby peněz. Necítí ani touhy po šatech, je-li dobře rostlý, mladý a svižný. Olina se rozhodla, že celou remuneraci rozdá. Tatínkovi, chudáčkovi, nepromokavé boty. Mamince hedvábný přehoz a do jídelny koberec. Zdence manikúru, Frantovi housle, Marii kabelku, Jindrovi zlatý prsten, Božce na šaty, sto korun dá pro chudé dětičky...

Slunce zapadlo za kopec a chladný vítr ovál rozpálené tělo.

A sobě koupím koupací plášť, – řekla si Olina, vstala, proskočila se po louce a vlezla do houští, aby se oblekla.

Olina seděla u psacího stroje v nevlídné, studené kanceláři, s oknem do dvora. Oknem byla vyhlídka na šedivý pruh oblohy a z toho šedivého pruhu od rána lilo. Všecko bylo prosáklé vlhkem a Olina se třásla, ale její prsty skákaly hbitě po klaviatuře.

„V Praze dne 24. října 1925“, psala Olina a ruce jí sklesly.

„Za tři měsíce máme Ježíška“, řekla Olina a všechny psací stroje se zastavily.

„Budeme brát remuneraci“, ozvalo se z kouta. – Olina si vzpomněla na srpnové odpoledne, podívala se oknem, zatřásla se chladem, a řekla si: „Musím si koupit botičky s kožišinkou a vlněné šaty.“ Současně vyškrtila z rozpočtu koberec, housle a kabelku. „Všecko bych to za patnáct set stejně nepořádila,“ řekla si pro útěchu.

A bylo čtyřadvacátého října. Olina již měla botičky a měla vlněné šaty. Vypůjčila si zatím od maminky. Měla také klobouček, který zároveň upozorňoval, jak již je Olinin kabát ošumělý. Na bocích se leskl, kožišina na rukávech byla odřená a na límci místy lysá. Olina byla všecka zoufalá, když si uvědomila, že v té veteši má chodit do remunerace. Škrtila již z rozpočtu všechny dary, jenom prsten pro Jindru zůstal jaksí pro ozdobu, ale Olina již cítila, že asi konec konců dá Jindrovi místo prstenu hubičku a že to bude právě tak skvělé a cenné. – Na ulicích chrastilo listí akátů a objevovaly

se první zvonové pláště. Olina počítala, ale ať počítala jak počítala, došla vždycky jen k poznání, že remunerace není velká.

Prvního prosince napadl první sníh. Olina si vypůjčila tisíc korun. Bylo by směšné, čekat s pláštěm tak dlouho. Ale co člověk pořídí za tisíc korun? Člověk, který má silnou potřebu zabalit se do kožišin, protože nemůže běhat ve sněhu nahý? – Olina se brouzdala sněhem od výkladu k výkladu, z obchodu do obchodu, až našla to pravé. – No, kabát bude a bude hezký, ale bez kožišiny.

Když šla Olina na první zkoušku, mrzlo. Když šla na druhou, mrzlo ještě víc. Olina řekla tedy krejčímu, jen aby dal na plášť také kožišinu. A když už, tak už. Pěknou, solidní kožišinu. Skunk, tuleně, bobra nebo persián. Tu nejhezčí.

Dvacátého prosince brala Olina remuneraci. Bez nadšení zastrčila do tobolky osmnáct set korun. Bylo to o tři sta víc, než počítala, ale co je to osmnáct stovek? Olina je dlužna mamince, tatínkovi, bratrovi, krejčímu. A Jindra si jistě myslí na prstynek.

Olina šla ulicí, klobouček jí slušel, zvony na plášti tvořily měkké vlny, astrachán hřál, jak se měkce tiskl k tváři. Kabelka s tobolkou zmizela v rukávu s velikou kožišinovou manžetou, ale v Olině srdci bylo zima jako na ulici. Výklady zářily, lákaly, křičely. Olina držela křečovitě tobolku. Aspoň mamince kdyby mohla něco koupit. – Krejčí by mohl počkat do prvního ledna. Olina bloudila s novou nadějí po výkladech. – Potom koupila mamince bačkory. A když byla v kupování, koupila tatínkovi tobolku, Marii šátek na hlavu, Jindrovi stříbrnou tužku. Bože, každý rád k Ježíšku něco dostane, a když žena začne kupovat, to se srdce v těle radostí zasměje. To se přestane počítat, to se chodí od krámu ke krámu. Hezká žena, hezky oblečená, má tolik potřeb! Olina si koupila na hedvábné šaty, lakové střevíčky, pudřenku, kapesníčky, kabelku, cukroví na stromeček a všecko, co kde viděla.

Bylo právě čtyřicet dva prosince. Olina stála ve vytopeném pokoji a okrašlovala vánoční stromeček. Jak vtáhla do sebe jeho vůni, vzpomněla si na léto a na srpnové odpoledne a zašeptala zdrceně: „Ježíš marjá, na koupací plášť jsem zapoměla“.

Pohádka o velké princezně

Seděla u psacího stroje a zhrubými prsty hrála na klávesnici. Venku bylo jaro. Venku bylo právě takové svěží, veselé jaro, jako bylo před pěti lety, to jaro, které tolik slibovalo, jaro, které k ní mluvilo jako ke květu, jenž se rozvíjí. Před pěti lety bylo jí sedmnáct. Stála na prahu života a její vášnivé srdce bilo nedočkavě. Byla připravena na život i pro společnost. Veliká, svalnatá a nehezká měla všechnu naději na úspěch, jež jí zaručovalo dobré vychování, bohatství, rod a teplý pohled očí, v kterých byla duše. Princezna Věra...

Pětkrát doznělo jaro, pětkrát dohořelo léto, pětkrát zaburácel podzimní vichr a pětkrát přešla zima.

Princezna Věra sedí u psacího stroje, daleko od vlasti. Hrubýma rukama hledá na klávesnici. Dobré vychování a teplý pohled očí už nestačí, aby uchránil nehezkou dívku před ústrkem, nedostatkem taktu a zlobou.

Věra se zamyslí a zahleděla oknem. Venku bylo jaro. Slunce svítilo a volalo na ulici, na vzduch. Věru objala sladká vidina ztraceného domova. Viděla zřetelně dlouhou, dlouhou alej a bílé schodiště a otce, který skočil na koně a volá: „Do svidaňa, Věro, do svidaňa!“

Věře sklouzla po líci slza, ale neprobudila ji ze snění. Obraz otce na koni byl vystřídán novým obrazem. Angličanka v chvatu plní kufry a matka nese šperky. Stará, nahrblá Šura vrazí mezi ně, spíná vrásčité ruce a vzlyká: „Smiluj se, Bože, kníže je zastřelen!“

Tak skončilo jaro před pěti lety, jaro, které všecko slibovalo a všecko vzalo.

Věře se v myšlenkách vyhoupl obraz světničky vysoko nad Paříží, světničky, v které divně kontrastuje nedostatek nejnútnejšího s několika přepychovými drobnostmi, s kterými se matka nechce rozloučit.

Vysoko nad Paříží, nad městem svých dívčích snů, bydlí Věra s mladším bratrem, matkou a Angličankou. Američanka je nevrlá a zlá, matka si s ničím neví rady, vzdychá a nemůže se vpravit do nových poměrů, bratr je nešťasten, protože je stále peskovan a hádá se s Angličankou i s matkou. Věra všecky živí. Večer, když přijde z úřadu, myje nádobí, nosí uhlí ze sklepa a pere prádlo.

Páté jaro se rozvílo v Paříži a žádný muž nezavadil dosud pohledem o princeznu Věru. Veliká, nehezká dívka s hrubými rukama nemá příležitosti, aby se teple podívala do očí muže, který by v jejích očích našel duši čistou, odvážnou a hořící touhou po lásce a po dítěti. To všechno nemá ceny, když už ani dobré vychování a rod nestačí chránit před ústrkem a zlobou.

Věra se opřela loktem o stůl psacího stroje.

„Slečno Verchjanská, podpisy!“

Věra se lekla. Rázem se probudila ze svých smutných snů a veliké ruce rozehrály psací stroj.

„No tak, bude to nebo nebude?“ Dveře bouchly, šéf stanul vedle Věry a zařval:

„Co jste dělala? Myslíte si, že jste tady pro parádu? Pořád si ještě hraje na princeznu?“

„Promiňte, prosím, hned budu hotova.“

Věra pohlédla nesměle na muže, který se tolik změnil, když její protektor odjel do Bombaye.

„Ke všemu odmlouváte ještě? Táhněte! Tam jsou dveře!“

Věra se zachvěla, zbledla a zařala zuby. Její statečné srdce zaplavila vlna hrdosti a hněvu, ale v mysli spatřila matku, Angličanku a bratra. Sklopila hlavu a řekla:

„Promiňte, prosím, nahradím to odpoledne.“

Zas bouchly dveře a Věra osaměla. Venku svítilo jaro, páté jaro od té chvíle, kdy na ni otec naposled volal s koně: „Do svidaňa. Věro, do svidaňa!“

Věra šla smutně ulicí. Kráčela pomalu a váhavě. K srdci tiskla odřenou kabelku. Nesla v ní perlu, poslední perlu z matčina náhrdelníku. Byl to náhrdelník, který dal kníže Verchjanský své ženě tenkrát, když se Věra narodila. Krásný náhrdelník, jež měla i Věra na šíji o svých sedmnáctých narozeninách. Perlu po perle již odnesla do malého krámku na předměstí. Poslední perla a doma už nezbylo nic ze všech šperků, které kdysi tak oslnivě zářily na matčině šíji a rukou...

Poslední perla a perly znamenají slzy. Kéž by to byla poslední slza, která padla z Věřiných očí na pařížskou dlažbu.

Zas výstup v kanceláři. Šéf řadí. Ošklivá Věra je příliš veliká, než aby mohla nenápadně ukryt svou nehezkou tvář za psacím stolem. Její oči jsou příliš hluboké a příliš výmluvné, i když nechce, i když užije veškeré své inteligence k tomu, aby dovedla říci:

„Odpusťte, pro Boha vás prosím, nevyhánějte mne, smilujte se nade mnou, ubohou matkou a bratrem, nechte jim ten kus chleba, kterého potřebují, aby nezemřeli!“

Nevyhnal ji. Nechal ji v úřadě dál, nechal ji z milosti a dal jí pocítit, že je tam z milosti.

Což na světě již není dobrých lidí? Všichni přátelé zapomněli? Bůh dopouští, aby nevinní trpěli za vinníky? Kde je člověk, jemuž by mohla vypovědět svou touhu po životě, svou vůli pracovat i trpět a kterému by se mohla svěřit se strašnou úzkostí srdce, které je stále pokořováno a jež se musí pokořovat pro kus chleba?

Věra si vzpomněla na svého protektora a napsala mu list. Milý list, plný vděčnosti za laskavost, s kterou se ujal její matky i jí, když přišly do Paříže. Milý list, v kterém líčila, jak se matka zvolna uklidňuje, bratr roste a bude šoférem, aby Věře pomáhal živit matku. Angličanka, chudák, je stále churava a rozmrzelá. Věra by jí ráda něčím vyzlatila stáří za to, že věrně při nich stála, když se jich dotklo neštěstí ruské země, ale s tou starou dámou je kříž. Potom si posteskla, jak šéf změnil chování od té doby, kdy protektor je tak daleko z Paříže. Stydí se za sebe, že je tak ubohá a musí snášet všechno jeho hrubství. Stydí se za něho, že je k ní tak hrubý, stydí se za to, že je synem bratrského národa, že je Slovanem, který pokořuje ji a v ní nešťastnou svatou ruskou říši.

V Bombayi našel Věřin list odezvu. Její přítel jej přečetl a zaslal nad ubohým dítětem, které se tak statečně bilo se životem a nemohlo se probít. Představil si v duchu její nehezkou, ale milou tvář. Ne, nikdy nepřijde muž, který by to děvče odvedl od psacího stroje a prozářil mu život čistou láskou.

Odepsal, dodal odvahy, ujistil svým přátelstvím a oddaností. Maharadžův osobní lékař odjížděl do Paříže a tomu svěřil list s prosbou, aby jej v Paříži vhodil do poštovní schránky.

Mladý Ind přijel do Paříže a vzpomněl si, že má dát na poštu dopis. Neměl v Paříži nikoho a toužil s někým se seznámiti. Vystoupil k podkrovní světnici, v které bydlila kněžna Verchjanská, a zazvonil u jejích dveří, aby dopis odevzdal osobně. Otevřít přišlo velké, statné děvče. Princezna Věra. Její oči utkvěly na krásném muži a zazářil v nich všecken hlad po lásce a teplá něha silné ruské duše.

Byl jejich hostem. V chudičkém prostředí přijaly ho tak, jak zvykly přijímat hosty: s upřímným pohostinstvím a roztomilou nenuceností. Požádal Věru, aby ho provedla Paříží.

Věra celý večer nespustila s Inda očí. Ruce se jí chvěly a hlava hořela a její oči, dva krásné body v nehezké tváři, rozhořely se jako hvězdy na jarním nebi a mluvily vášnivě, něžně a bázlivě o tom, že i chudé děvče má srdce a duši.

Když host odešel a Věra vykonala všechnu hrubou práci pro příští den a ulehla na lůžko, kde tolikrát uspávala své srdce nereálnými sny o vášnivé lásce, zabořila po prvé svou rozpálenou hlavu do podušky, aby snila o muži z krve a masa. Její zdravé, silné tělo procitlo rázem k milování. Toužila po jeho rtech, toužila zabořit ruce do černých vln jeho vlasů, toužila upokojit všechny své nejasné tužby v jeho silném náručí.

Probudila se ráno nevyspalá, pobledlá a skleslá. Pohlédla do zrcadla a u srdce jí zabořelo. Oblékala se pečlivě a s úzkostí a zase vrhla do zrcadla dlouhý, teskný pohled. Hledělo na ni veliké stvoření nehezkých rysů a bázlivých očí.

Týden žila Věra jako v horečce. Výstupy v úřadě, pokořování, pláč a prosby se střídaly se sladkými chvílemi, kdy jí byl blízko, kdy ji fascinoval ohnivým okem, kdy se jejímu srdci zdálo, že jeho pohled k ní hovoří měkce a láskyplně, střídaly se s pocitem beznaděje a úzkosti ošklivého děvčete, které miluje krásného muže.

Mladý lékař čekal na Věru denně. Její oči, zářící láskou, zažehly jeho srdce, a její zdravé tělo vzbouřilo jeho krev. K tomu přistoupila úcta k utrpení a nymbus princezny. Jednou, když je stihla bouřka v sadech a když spolu stáli sami pod stromem a dešť je oddělil od světa, řekli si, že jsou si celým světem. V té svaté chvíli mu Věra slíbila, že mu bude ženou a že s ním odjede do Indie.

Večer klečela Věra v pokoře na svém lůžku a vroucně se modlila. Její vášnivě srdce těžce bojovalo. Opustit matku, opustit bratra a jít za vlastním štěstím, anebo opustit lásku a vzdát se štěstí rodit děti muži, ale setrvat v povinnosti k matce?

Klečela a modlila se: „Neber mi to štěstí, Bože, nech mi to štěstí! „

Bůh byl spravedlivý. Z Říma přijel Věřin strýc a měl již možnost postarat se o matku a bratra.

Věra opouštěla úřad. Jakou radost cítila, když dávala výpověď muži, který jí tolikrát hrubě naznačoval, aby šla, protože je nehezká a ubohá.

„Ale, ale, jste tak jista, že dostanete něco lepšího?“

„Vdávám se. Za týden mám svatbu.“

„Ó – koho si berete?“

„Doktora Ilandipu. Za měsíc odjedeme do Indie.“

V čarovné Indii vykvetla jejich láska jako ohnivý květ. Věřiny listy byly prosáklé štěstím a radostí ze života. Za rok povila chlapce. Té mateřské pýchy, s kterou líčila přátelům, jak je její dítě krásné a silné, jak je milují jeden pro druhého a jak jeden druhého milují pro ně. Život je tak krásný, tak krásný.

Ale dítě chřadlo a matka s ním musila do hor. Do nádherných hor, v kterých člověk pocítí svou nicotu a ohromnost tvůrčí síly, která jim kázala pozvednout se k oblakům. A tam odevzdala zemi plod své zázračné lásky.

Zemřelo. Prožili zoufalství rodičů, jimž umírá budoucnost, ale Věřino statečné srdce nekleslo.

„Chci být zdráva a silná, abych mu mohla vložit do náručí nové dítě...“ psala Věra.

To bylo poslední, co psala. Věřina stopa zapadla v Indii. Povídka je pravdivá. Snad ještě žije šťastně se svým krásným mužem a rodí krásné děti. Snad zemřela ve vysokých horách, když se zase otvíralo jaro a zpívalo věčnou pohádku lásky.

Eli, Eli, Lama Sabathani

Jiřince bylo šestnáct let. Vozila se ještě po zábradlí na schodech, hrála si na dvoře s kluky na slepou bábu, tanila v průjezdě, ozval-li se někde kolovrátek, a střílela po Jindřichovi peckami, kdykoliv jedla třešně.

Jednou, kdyř se Jindřich uil v zahradě za dvorem, přiběhla Jiřinka a hodila mu do knihy červenou růži. Byla to obyčejná červená růže, jakých bylo na zahrádce plno, a nebyla přave nejkrásnější. Ale Jindřich se zarděl, zavřel římské přavo, schoval růži do kapsy a šel domů. Vypadal tak rozhnevane, ře Jiřinka neodolala, dohonila ho, dala mu zezadu své dlaně na oči a řekla: „Kdo je to?“ Jindřichovi projel dotyk jejích prstů celým tělem řhavym proudem, krev mu vstoupila do tvari a řekl tak rozhnevane, ře Jiřinka uskoila: „Co to děláte, slečno?“ Ve svém náhlém zmatku a v zlosti nad tím, ře se červená, řekl to snad prudejši, neře myslil, a Jiřinka si uvědomila, ře je jiř velká, a zarděla se za to, ře se chovala tak kamarádsky k člověku, jenř o to nestojí.

„Promiňte, pane Jindřichu, já, já...“ Nemohla dál. Otoila se a vrátila se do zahrady.

Kdyř přišel Jindřich do svého pokoje, hodil římským přavem na noční stolek, kde se povalovalo přavo cirkevni. Římské přavo sklouzlo, padlo na zem a rozsypalo se.

Jindřich vzal klobouk a převlékl si kabát, aby šel na procházku, jak dělával večer. Chtěl zavřít okno a uviděl v zahradě Jiřinku, jak zamyšlene sedí a škuje růži. Přave takovou růži, jaká padla do římského přava.

Zastavil se, zamyslel, pustil klobouk, sedl si na řidli a vzpomněl na její ruce. Zavřel na chvílí oči, aby si lépe uvědomil dotyk jejích dlaní, pak otevřel skřiřna a vyňal z kapsy vředniho kabátu červenou růži. Díval se chvílí na ni, utřhl jeden list a zařeptal: „Miluje mě,“ pak druhý: „Nemiluje mne!“ řeptal a trhal, ař ořkubal celou růži a dotřhal se k sluvku: „Miluje.“ Usmál se vlastní pořetilsti, ale přece nabral hrst ruřoveho listí do dlaní a přitiskl ji ke rtům. Pak si řekl, ře je blázen, rozhněval se sám na sebe, vyhodil listí oknem, nasadil si klobouk a odeřel.

Zatím si řeptala Jiřinka v zahradě: „Miluje me, nemiluje mne,“ a kdyř poslední liřtek urvala svými prsty, řekla si mrzute: „Vřdytř jsem to věděla, ře ne!“ Podívala se nahoru do Jindřichova okna přave ve chvílí, kdy vyhodil oknem hrst ruřoveho listí. Jak plulo vzduchem, houpalo se a zapadalo do dvora, končila první kapitola Jiřininy pohádky srdce. Vzdechla si, pohodila hlavou a zabruela: „Také dobře. Takový vztekloun, roztrhal mou růži!“

Zatím pohádka Jindřichova srdce zainala teprve tam, kde Jiřinina přestala. Pecky nelitaly jiř do římského přava, tím mene růže. Bylo zřejmo, ře se Jiřinka hněvala. Jindřich nevdedel, jak by ji smířil, a protoře nepřiřel na to pravé, propast rostla. Pak přiřly přazdniny, Jindřich odjiřdel k rodičům a celý dům se s ním louil, jen Jiřinka se ani neukázala. Jindřicha to mrzelo víc, neře si přiznal, a chodil s tou bolestí celé tří mesice, skladaje veliku naději na smíření do přiřtiho semestru.

Nového semestru se Jindřich dočkal, jsa zcela přesvědčen, že Jiřinku miluje. K tomu poznání došel na venkově, kdy celé hodiny proseděl nad římským právem, vzpomínaje na Jiřinku.

Jiřinka se zatím zakoukala do jiného a zamilovala se, neboť i ten jiný i růže, kterou oškubala, jí řekli, že ji miluje.

Když se Jindřich vrátil do Prahy a ptal se bytné, co je nového, řekla mu velmi ochotně:

„Slečinka domácích chodí s nějakým pánem.“

„To jste vy, pane Jindřichu? Jak jste se měl doma?“

„Děkuji, slečno, dobře,“ odpověděl Jindřich. Tak nastalo smíření samo sebou a Jindřich si nemohl na Jiřinku stěžovat. Promluvila s ním kamarádsky, když ho potkala, a dala mu pokoj, když se učil. Nenapadlo ji, aby se zeptala, miluje-li ji a Jindřich se jí to neodvážil říci. Říkal jí to sice, když byl sám ve svém pokojíku, a jeho hlava byla plna sladkých představ, říkal jí to ráno, dopoledne, v poledne, odpoledne i večer, neboť všechen ten čas s ní mluvil v myšlenkách.

Ale když s ní mluvil na pavlači nebo v průjezdě, neřekl jí nic takového.

Jeho srdce bilo stále vroucněji a jeho oči nesmírně toužily, aby se na ně položily její dlaně, jako tehdy, když řekla: „Kdo je to?“ Cítil, že by ty ruce teď uchopil a divoce zlíbal. Ale dívčí ruce je třeba uchopit tehdy, když se podávají. Jiřinčiny ruce se po druhé již nepoložily na jeho víčka.

Jindřich se rozhodl, že Jiřince napíše list. Psal: „... miluji Vás, myslím na Vás dnem i nocí, jste mojí jedinou myšlenkou, vidím Vás stále po svém boku a v noci o Vás sním. Tisíckrát měl jsem tato slova na rtech a nikdy jsem se neodvážil jich vyslovit. Prožívám stále rozkoš oné chvíle, kdy jste položila své dlaně na mé oči, a žízním po tom, abych zlíbal Vaše ruce. Miluji Vás, Jiřinko, miluji Vás sladce, něžně a vroucně...“

Toto psaní, které bylo ještě desetkrát delší, měl Jindřich v kapse, když Jiřinku po prvé potkal se ženichem. Teprve tehdy si uvědomil, že je pozdě.

Proplakal jednu noc, pak druhou a druhé noci k ránu připsal do svého dopisu:

„... To všecko, Jiřinko, chtěl jsem Vám říci, abyste věděla, jak Vás mám rád. Mnoho jsem toužil, v mnoho jsem doufal, nežli jsem pochopil, že milujete jiného a že mi nikdy nesplníte mých krásných snů. Jiřinko, neodvážil bych se vám napsat dnes, co jsem Vám napsal před třemi dny v tomto listě. Nehněvejte se na mne, odpusťte bláhovému, a odpusťte-li a pochopíte-li, jak bolestné je odříkání, přijďte jednou za mnou na zahradu a položte svoje dlaně na oči a zeptejte se jako tehdy: „Kdo to je?“ A já si řeknu docela potichu, jen v srdci, abych Vás nepoplašil: „To je drahé děvčátko, které nikdy nebude moje a které mi odpouští, že je ve snu líbám.“ Snad mi to přinese trošičku útěchy.“

Když to Jindřich připsal, myslil si, že hned ráno Jiřince dopis odevzdá. Zdálo se mu, že to je docela prosté. Představoval si, jak ji osloví, podá dopis, jak ona jej přečte a ihned mu zakryje oči rukama. A Bůh ví, že si myslil, že mu snad padne kolem krku a zašeptá: „Jindřichu, já tě také miluji...“

Ale ráno cítil, že nikdy nebude mít odvahy, aby list odevzdal. Nosil jej v kapse, rděl se a koktal.

Potom se stalo, že Jiřinka přišla k jeho bytné na návštěvu, uviděla tam skleněnou skříňku na jehly, jaké byly v módě asi před padesáti lety, a nemohla od skříňky odtrhnouti očí.

„To mi udělal tuhle pan Jindřich,“ řekla bytná a Jindřich rychle sliboval:

„Udělám vám také takovou, ještě hezčí.“

„Jéjé,“ zvolala Jiřinka radostně, ale ihned dodala: „Děkuji vám, ale pro mne by to snad bylo škoda práce. Mám takové nešťastné ruce. Všecko hned rozbijí, co není ze železa.“

Jindřich se zarděl při slově „ruce“, a když Jiřinka odešla, nešlo mu z hlavy, že všechno rozbije.

Hned ráno koupil potřebná sklíčka, zlaté papírové ozdůbky na rohy a lepil malé zásuvečky. Na dno skříňky položil své psaní a přikryl je druhým sklem. Slepil to všechno velmi lehounce, aby se to rozbilo velmi brzy...

„Tady je, slečno, skříňka na špendlíčky. Rozbijte ji hodně brzy, jsem ochoten udělat kdykoliv jinou a moc rád,“ řekl Jindřich a sám se podivil své výmluvnosti.

„Děkuji,“ řekla Jiřinka a usmála se velmi rozkošně.

„Byla tady slečinka domácích,“ řekla bytná asi za tři dny. „Rozbila se jí ta skříňka, máte to v pokoji na stole.“

Jindřich vrazil do pokoje. Na stole ležel důkaz Jiřininych nešikovných rukou: dvě rozbité zásuvky. Slepil je pečlivě a odevzdal.

Pak čekal, kdy přijde Jiřinka, aby mu položila dlaně na oči. Nešla. Zdálo se mu, že se mu vyhýbá, zdálo se mu, že se její oči mračí.

„Slečinka již asi tu jejich skřínečku docela rozmlátila,“ řekla bytná. Byla jsem dole a nikde jsem jí neviděla. Dřív stávala na prádelně.

Jindřichovo srdce zasténalo: „Přečtla a nepřišla.“

Pak ji potkal se ženichem. Smála se a neviděla, že ji Jindřich pozdravil. Považoval její smích za výsměch. Tehdy složil do kufříku své šaty, přibalil římské právo, zaplatil bytné a odstěhoval se do jiné čtvrti.

Zatím ležela skleněná skříňka na špendlíky v košíku, kam si nevěsta skládala výbavu. Přestěhovala se do mladé domácnosti a stála patnáct let na šicím stolku, tisíckrát užívána nešikovnými rukama paní Jiřiny a stále celá. A někdy si Jiřina brala špendlík, náprstek nebo jehlu a řekla si: „Copak jsme mu udělali, že nám nedal s Bohem?“

Časem skříňka sešla a Jiřina ji darovala služce, které se líbila. Služka byla u Jiřiny půl roku a pak se odstěhovala s kufrem a se skleněnou skříňkou a Jiřina se nikdy nedověděla, co jí Jindřich psal. Bůh docela opustil Jindřicha v jeho bolesti.

Podvazek tety Lízy

Mezi námi řečeno, měla teta Líza víc štěstí, než rozumu. Její historie je asi taková:

Teta Líza si umyla krk, obličej a ruce, a usedla na nízkou židličku, aby se obula. Obouvajíc se, shledala, že její podvazky jsou ve velmi špatném stavu. Nebyly to vlastně již ani podvazky, byly to dva otřepané, špinavé, pokroucené hadry, plné uzlů. Avšak teta Líza byla počestná panna, která neukazovala nikomu ani svých útlých kotníků. Její podvazky byly jejím tajemstvím. Bylo to tajemství špinavé, ale zcela skryté.

Teta Líza zavázala podvazky pod kolena, a jak povstala se židličky, pocítila, že levý podvazek praská. Napijala tedy lýtko a ohnula několikrát nohu v koleni. Podvazek to vydržel. Teta Líza již tedy nedbala podvazku a oblékala se dále. Vyňala ze skříně dlouhé, bílé spodky s bohatým volanem z krajk, který krásně šustil pod kotníky, vycpala je dlouhou košilí, rozvinula šněrovačku, stočenou v krabici, navlékla tkalouny šněrovačky na kliku dveří, zapíjala šněrovačku kolem úzkého pasu a útlých boků a potom statečně kráčela směrem od dveří k oknu, takže tkalouny se napínaly a šněrovačka zatahovala, zatahovala, že teta Líza zrudla v tváři, docílila v pasu osmačtyřiceti a její hořejší objem nakynul. Štíhlá v bocích a plná v prsou, vyprostila teta Líza tkalouny, napiaté od dveří k pasu, otočila je v pasu a svázala v pevnou kličku.

Hodiny s kukačkou kukaly čtvrtou. Teta Líza honem poskočila, navlekla spodničku, bílou jako sníh, s poctivým podsazením a nabraným karnýrem, potom druhou, třetí a čtvrtou a zavolala služku: „Pomoz mi, Andulko!“

A Andulka pomohla tetě Líze do nabírané sukně a přiléhavého živůtku, zapla čtyřiapadesát háčků a pětadvacet knoflíků a podala tetě Líze modlitební knihu.

„To jdou na požehnání?“

Teta Líza se zarděla a kývla. Andulka již se neptala, ale mrkla na hodiny s kukačkou. „Bodejť, požehnání.“ –

A teta pokročila ke dveřím, smočila prsty v kropence a lekla se. Něco jako had sklouzlo po jejím lýtku, obutém v bílou punčochu (dvě hladce a dvě obrace).

„Podvazek“, řekla teta Líza a bezradně se zastavila ve dveřích.

„Praskl mi podvazek.“ Pokusila se sehnout, ale nemohla.

Andulka se sehnula, zvedla podvazek tety Lízy a řekla: „S tím už je docela amen. Já jim najdu nějakou tkaničku.“

Ale nemohla ničeho najít a kukačka kukala půl páté.

Teta Líza zašeptala:

„To už přijdu na to požehnání pozdě.“ A jak to řekla, vzpomněla si na růžovou, hladounkou atlasovou stuhu, navlečenou v „Božím požehnání“, které vyšla mamince k svátku, a které bylo uloženo v prádelníku, zabaleno v bílém papíře.

Otevřela prádelník, vybalila požehnání, vypletla stuhu a řekla:

„Andulko, honem, uvaž mi ten podvazek.“

Andulka zůstala jako solný sloup. „Tohle?“

„No, tohle, přece nepůjdu bez podvazku, aby mi spadla punčocha.“

A teta Líza nadzdvihla sukni až do nemravné výše kolena a Andulka, všecka zmatena, uvázala tetě pod kolenem atlasový podvazek, růžový, lesklý, klouzavý.

Teta Líza vyšla z domu, setkala se s panem Josefem, šli spolu po hradbách a pořád dál a dál.

Nahoře na hradbách, za keřem, na cestičce, právě jenom pro dva, ucítila teta Líza, že něco jako had klouže po jejím lýtku. Zastavila se, zarděla se a zašeptala:

„Pane Josef, já musím domů.“

Pan Josef se ulekl a jemně se vyptával, až se teta Líza svěřila, že jí spadl podvazek. A pan Josef slíbil, že se odvrátí a počká, až si teta podvazek zas uváže, a že bude hlídat, aby nikdo nešel. A že bude hvízdát, kdyby přece někdo šel. A pan Josef se odvrátil a čekal a hlídal a teta Líza zkoušela zdvihnout podvazek, ale nemohla se sehnout. Zašeptala tedy: „Pane Josef“.

Pan Josef přestal hlídat, našel tetu Lízu všecku zardělou od shýbání, s krvavými rtíky, nad růžovou atlasovou stuhou, která dráždila, lákala, vyzývala, sváděla a svedla pana Josefa.

Teta Líza se nikdy k ničemu nepřiznala, ale když přišla domů, měla podvazek dobře zavázaný.

Podvazek tedy Lízy vrátil se pak zase do Božího požehnání a visel čtyřicet let nad manželským ložem tety Lízy a strýce Josefa.

Co se stalo se špinavým, pokrouceným hadrem, plným uzlů? Mezi námi řečeno, teta Líza měla víc štěstí než rozumu. Strýc Josef nikdy neprohlédl toho černého tajemství.

Dopisy tety Pavly

20. srpna 1900.

Drahá Růžo,

píši ti, protože se hrozně otravuji. Jsem tu na návštěvě u tety Máli. Nemůžeš si představit, jak se tu cítím osamocenou a jinorodou v tom prostředí bez vzduchu. Jsou tady tisíc let za opicemi. Teta nechápe, že my už máme docela jiný světový názor, a chová se ke mně asi jako k mé prapraprababičce. Předně nemůže vystát, když dám nohy křížem a pohodlně si sednu; když si zapálím cigaretu, je takový poprask, jako kdybych zapálila stodolu. Teta ovšem na mne nekřičí, ale obrací oči k stropu a říká: „To doma také kouříš?“ Já odpovídám docela nevinně: „Ovšem, tetinko? Co na tom?“ To víš, že jí neříkám, že doma kouřím jenom, když jsou naši v divadle, a to ještě u okna. Kriste Pane, kdyby mě viděla maminka, to bych dopadla! Čtrnáct dní bych nemohla mezi lidmi, jak by ze mne vytloukala kulturu! No, vždyť Ty žiješ také mezi mumii, tak co bych se za to před Tebou styděla. Ale jsou tady hezcí kluci. Koketuji s jedním medikem, je tu na prázdninách. Když uletím tetě – ale to není jen tak – sejdem se v parku. Moc inteligentní člověk. Rozumí všemu na světě a učí mě jezdit na kole. Chodíme se také spolu koupat. Báječně plave. Ale to by ses nasmála, jak to pobouřilo celé hnízdo. Asi ještě neviděli ženu v plavkách. Teta mi také trochu zahrála. Že... atd. Pořád ještě předsudky, proti tělu. A prosím tě, medik, ten se na mne přece nedívá, ten už ví dobře, jak vypadá žena. A kdyby snad nevěděl, – jsem, chvála Pánu Bohu, dobře roslá.

Růžo, není Ti také směšné, jak staří ve své mravopočestnosti, hlídající stále naši mravnost, jsou ve svých myšlenkách nečistí jako zvířátka? A pořád jenom: „Co by tomu řekla paní ta a ta.“ „Co by si o tobě myslil pan ten a ten.“

Já se po čertech málo starám o to, co si kdo o mně myslí. Jsem mladá, hezká, zdravá, a chce se mi žít. Ale chci žít plně, ne živořit jako teta Máli, nebo uschnout starostmi jako naše maminka. Chudáček. Co ona se nastará o prádlo, o jídlo, o tisíc zbytečností, na kterých nezáleží. Není to hřích proti přírodě, když taková, jinak rozumná žena, která má svou dobrou porci mozku, věnuje svůj mozek špinavému prádlu, roztrhaným punčochám a švestkovým knedlíkům? Víš, někdy je mi naší mamky líto. Chtěla bych, aby uměla otevřít oči a podívat se na život, aby pochopila, že žít neznámá starat se o malichernosti. Že smysl života vězí v něčem jiném než v neckách a v hrnci na polévku – ale konečně, ona je při tom spokojena. Ona necítí, že člověk žije hudbou, uměním, touhou stoupat stále výš a výše. Naše ideály, naše snahy jsou jí španělskou vesnicí. Náš poměr k muži budí v ní hrůzu. Nikdy nepochopí, že my se díváme na muže docela jinak. Byli by ještě schopni, dát nevěstě do výbavy povijan a dětskou peřinku a říci při tom: „Víš, Pavlíno, chlapečky nosí čáp a holčičky vrána.“

Dostala jsem psaní od Ády. Je zamilován až hrůza. A žárlí. Zmínila jsem se o medikovi a byl oheň na střeše. Víš, on je jako naše maminka. Však jsem mu to už jednou řekla. Rozvíjel své staromódní názory na manželství a lásku a já mu řekla:

„Vy jste si měl, Ádo, namluvit naši maminku. Vy byste se k sobě hodili, jedna radost.“

No, ale ráda ho mám. Vezmu-li si ho, ještě nevím. Naše maminky v mých letech toužily po klášteře. Já toužím po samostatném, volném životě. Chci pracovat a chci něco ve světě dokázat. Nechci strčit svůj mozek do hrnce na prádlo či do rendlíku. Chci jít do boje za svobodnou ženu – ale nazdar, drahoušku, teď musím jít na schůzku.

Líbá Tě Tvá

Pavla.

20. srpna 1926.

Drahá Růžo,

nehněvej se, Růženko, že odpovídám až dnes. To víš, ráda bych psala, ale starosti a radosti nedají člověku chvilíčky času. Jsou to haranti... Když byli malí, myslívala jsem si, že, až povyrostou, ubude mi starostí. Ale kdež! Čím jsou větší, tím vyžadují víc a víc, aniž by si toho byli vědomi. Ale mám z nich radost. Ruda přinesl samé jedničky, Toník už vydělává, Zdena je první v ručních pracích a Olga letos maturuje. Olga by se Ti jistě líbila. Je velká, štíhlá, elegantní. Je to dobré, hodné děvče, ale hlavu to má plnou vlastní slávy. Myslí si, dušinka, že jí stojí svět. To víš, my se jí zdáme zaostalými a hloupými, nedbá našich rad a dělá plno telecích skoků. Proto mám největší starost právě o její osud. Je taková důvěřivá k všemu, co zavání novotou a mládím, necítí úcty k ničemu, co s ní nevyrostlo, a nebojí se ohně, o který se ještě sama nespálila. Věř mi, vychovat hochu je těžko, ale vychovat děvče je ještě hůř. Jak vychovávat, když se nemůžeme léty vrátit zpátky a když dvacet let je propastí, které žádná láska nepřeklene tak, aby mladý měl důvěru ji slepě přejít? Olga mě miluje, ale není to už láska, plná obdivu, jakou mne milovala, když byla maličká. Je to láska, která hledí se shovívavým úsměvem na moje zájmy, starosti a práci. Láska, která trpí moje názory, ale směje se jim, když se s nimi setká jinde. Cítím, že její vychování, její osud, není již v mých rukou. Věřím jen v to, co jsem do její duše zasadila, dokud byla mojí, doufám v její jádro a těším se, že mne nezklame.

Nemysli si, Růžo, že je Olga nevděčná. To není. Ale je mladá a vidí všechno jen tak, jak se to jeví jejímu mládí. A já mám někdy strach, velký strach. Vzpomínám na svoje názory, na vlastní dívčí svět a bojím se života, jak jsem se nikdy nebála.

Teď, vidíš, Olga odchází. Jde do divadla. V divadle se sejde s kamarády. Snad se pak zastaví v kavárně, snad přijde přímo domů. Neví prý ještě. Vyslovím přání, aby přišla přímo. „Ty moje milá, staromódní maminko, tak já tedy přijdu, když to musí být.“ – – –

Růžo, věříš, že mým jediným přáním, mou jedinou modlitbou, když myslím na to dítě, je: „Kéž bys jednou byla také jenom staromódní maminkou.“ Snad jí dá Bůh štěstí a snad se jí to vyplní.

S Bohem, Růženko, mám ještě hromadu roztrhaných punčoch.

Tvá

Pavla.

Zástava lásky

Teta Mína byla stará panna, mrzutá, protivná a zlá, ale když se zadívala na prstýnek na své staré ruce, byl to pohled hřejivý a něžný a úsměv jejích bledých rtů byl melancholicky sladký.

Teta Mína neměla nikoho ráda a o ni také nikdo příliš nedbal. Zavírala se ve svém pokoji, a když vyšla, vyšla jenom proto, aby řekla něco nepříjemného. Proto, když mě jednou zavolala, abych šla k ní, vstoupila jsem do pokoje s nemilým pocitem.

„Tadyhle si sedni,“ řekla teta Mína, a sedla si proti mně, zády k světlu.

„Viděla's už můj prstýnek?“

„Viděla, tetičko!“

„Je to prsten, který mi dal Hansi. Přisahej, že nepovíš, co ti teď řeknu.“

„Tak mi, tetičko, prosím tě, nic neříkej.“

Teta Mína mávla prudce rukou.

„Jsem už stará a brzy umru. Chci se ti před smrtí vyzpovídat. Povídám, že chci. Nechci odejít s hříchem a nemohu se svěřit mužskému. Kněz je také mužský.“

Teta Mína mne chopila za ruku, přitáhla si mne blíž a řekla:

„Když tady byli Prušáci...“

Chvilí bylo ticho. Lekla jsem se, že si teta Mína všechno rozmyslila a že mi už nic nepoví, ale ona zase začala:

„Když tady byli Prušáci, měli jsme na bytě důstojníka. Týden mu poklízela pokoj maminka, ale pak si všiml, že jsem v domě také já. Poručil, abych já uklízela, a zakázal mamince chodit do pokoje. – Ne, počkej, nemysli si, to nebyl Hansi.“

Nosila jsem vodu, metla jsem, stlala, prostírala na stůl a důstojník mne štípal do brady, bral mne kolem pasu a říkal: Hesky tšesky holka – hubitška.“

Potom k němu začali chodit kamarádi, a když přišli, musila jsem sedět s nimi u stolu a jíst a pít s nimi. A jeden z nich byl Hansi. Když přišel Hansi, bylo mi vždycky tak volno a tak dobře a byla jsem hned jako mezi svými. A Hansi pořád jenom vedle mne a stále se mnou. A tak mezi námi došlo tak daleko, že mi dal Hansi slovo.“

Hlas tety Míny se zachvěl, ale pokračovala:

„Hansi přicházel vždycky odpoledne. Jednou ráno, ještě jsem nebyla ani učesána, volal důstojník, abych mu přinesla kávu. Když jsem vešla, ležel v posteli. Postavila

jsem kávu na noční stolek a chci jít. Ale on mne chytí za ruku, a začne breptat: „Heska holka, hubičku.“ A co se mu tak bráním, otevrou se dveře a v nich – Hansi.

Stojí, dívá se na mne a usmívá se křivým úsměvem, až mne v srdci bolí. „Slečno,“ povídá mi, „překážím-li vám, tak odejdu.“ A hned vojensky zdraví a už je ze dveří. Vytrhnu se důstojníkovi a běžím za Hansim. Dohoním ho, přísahám, dušuji se na svou čest, ale Hansi mi nevěří. A tak dojdeme až k jeho bytu a až nahoru. Hansi se pořád křivě usmívá. Potom mne najednou divoce popadne, zatřese mnou a vzkřikne: „Tak mi tedy dokaž, že jsi panna!“

Hlas tety Míny se zlomil: „A pak mne odprosil a přísahal mi věrnost a já jemu... Když odjížděl z Prahy, slíbil, že se brzy pro mne vrátí. A tenhle prstýnek mi nechal v zástavu. To je všechno, co mi po něm zbylo. Hansi již se mi nikdy neozval. Umřel asi za veliké cholery.“

Teta Mína vytáhla velký plátěný kapesník a utřela si oči.

„Až umru, prodej tenhle prstýnek, a co za něj dostaneš, dej na mši. Ať se slouží za Hansiho a za mne, aby naše jména – v kostele – pohromadě – ano, aby je řek' farář – v kostele – pohromadě. – Jmenoval se Hans Pöltke.“

„Chci prodat tento prsten.“

Bylo to po smrti tety Míny. Zlatník přijal ode mne prsten, vrátil mi jej a procedil mezi zuby: „Nepravý.“

Jak měl strýc Valentin štěstí v lásce

Strýc Valentin byl z mužů, kteří nestárnou. Měl černé vlasy. Měl všechny zuby. Měl jenom zcela nepatrné břicho. Jeho revma nestálo za řeč. Plíce fungovaly. Srdce hrálo ještě tisíc písniček. Strýc Valentin tančil, zpíval, hrál kulečnick, vesloval a jezdil v autu. Nosil krásné nákrčníky a hedvábné prádlo. Když ho nezlobila kuří oka, chodil ještě křepce. Mrzelo-li ho něco, bylo to jenom slovíčko ještě.

„Vy ještě tančíte?“ „Vy ještě nešedivíte!“ „Vy ještě chodíte za děvčaty!“

Strýc Valentin nikdy neužíval slovíčka „ještě“. Bylo mu tak odporné, že je nahrazoval, čím mohl. Nejraději říkal slovo už.

„Vy už šedivíte?“

„Vy už netančíte?“

„Vy už nechodíte za děvčaty?“

Slečna Marta nebyla vlastně ještě ani slečnou. Strýc Valentin však byl přesvědčen, že už slečnou je.

Chodili spolu chytat ryby. Sedávali celé hodiny vedle sebe. Dělali u řeky ohníčky. Většinou mluvil strýc Valentin a Marta poslouchala.

Kdykoliv strýc Valentin umkl, ukázala Marta bílé zuby, zasmála se a řekla: „Dědečku, proč nemluvíte?“

Řekla to tak roztomile, že strýc Valentin cítil, že ho tím dědečkem dráždí. Když večer pořádně uložil do skříně šaty, pořádně složil prádlo, převlekl se a ulehl do své mládenecké postele, tančily mu před očima Martiny nožky, štíhlé, elegantní, obdivuhodné od kotníků až po kolena. Strýc Valentin viděl někdy ještě víc, když Marta utíkala, nebo cestou rozpustile skákala. Střádal si ty dojmy, a když odpočíval, zopakoval si všechno od chvíle, kdy jí otcovsky pohladil mikádo, až k okamžiku, kdy řekla:

„Dědečku, že vás plácnu!“

A to byl právě nejhezčí okamžik celého dne.

A tak byl strýc Valentin vlastně velmi šťasten a rodiče slečny Marty byli také velmi šťastni, když pozorovali štěstí strýce Valentina. Také Marta vypadala docela šťastně.

Rodiče viděli, jak jim před očima dospívá, a podporovali její touhu, být hezkou ženou.

„Něco musíme obětovat,“ říkala Martina matka.

„Dědečku,“ pravila Marta strýci Valentinovi, „přimluvte se za mne...“

„Slečna Martička prosí, abych se přimluvil...“

Taková přímluva stačila. Marta žila jako v ráji a strýc Valentin si říkal stokrát denně: „Už je nejvyšší čas. Zítra jí to řeknu.“

„Martičko,“ pravil strýc Valentin, když přišli k řece, „Martičko, máte ke mně důvěru?“

„Dědečku, jak bych neměla? Vy jste dobrý!“

„Tak víte, Martičko, já vám něco povím. Čtete ráda zamilované romány?“

„Máte? Dědečku, půjčte mi něco. Ale víte, aby to bylo opravdu něco. Já čtu ráda něco pikantního. Jak se líbají milenci v zámeckém parku. Nebo na terase. Nebo na balkoně...“

„Nebo u vody.“

„To jsem také čtla. Víte, jak šli kolem vody, a bylo už tma, a on ji vzal okolo pasu a – – ale to není pro vás, dědečku.“

„Proč by nebylo?“ Strýc Valentin přisedl blíže k Martičce a pokračoval:

„Chtěl jsem se vás jenom otázat, Martičko, chtě-la-li byste už něco takového prožít. Řekněte mi to upřímně.“

Také Martička přisedla k Valentinovi. „Dědečku,“ zašeptala a přivřela oči, „dědečku, tak jak vám to tedy všechno řeknu. Já už něco takového prožívám. Je to hrozně krásné.“

Bylo to opravdu krásné. Strýc Valentin zas jednou poznal, že má štěstí v lásce. Tiše položil dívčí hlavu na svou hrud' a šeptal vroucně: „Martičko, a koho máte ráda?“

„Kučerovic Tonda, dědečku,“ zašeptala Martička, „přimluvte se za mne.“

Strýc Valentin ji odstrčil, ale ona ho vzala kolem krku a líbala ho tak něžně, jako se mu o tom zdávalo, když po ní toužil.

„Dědečku, vid'te, že se přimluvíte. Tonda je hodný kluk a má už maturitu. My se chceme vzít.“

Strýc Valentin se marně přimlouval za Tonda. Martička si potom našla inženýra a strýc Valentin zanevřel i na slovíčko už.

„Tak už je s tebou amen, dědečku,“ řekl, když ho užil naposledy.

Báseň o jedenatřiceti slabikách

„Ačkoliv nejsi vzdělaná,“ řekl mi strýc Filip, „neboť jsi nečtla Herodesa, Archimeda, Edy Pola a ostatních klasiků v originále, rozhodl jsem se, že s tebou společně napíši drama z japonského prostředí.“ Opřela jsem se unaveně o lenoch židle a otázala se nesměle:

„Máš námět, strýčku Filipe?“

„O námět by nebylo. Námětů mám plno. Na příklad: Láska mladého Japonce a mladé Japonky. Nebo láska mladé Japonky a mladého Japonce. Nebo třeba láska dvou mladých lidí. Nebo zas láska starého Japonce k mladé Japonce a naopak. Odehrávat by se to mohlo v Kalkutě, Smyrně nebo jiném japonském městě.“

„Proč ne v Jokohamě či v Tokiu?“

Strýc Filip se rozpačitě pousmál, a odpověděl: „Na městě konečně nezáleží, jen když to bude někde v Nebeské říši – muslimani, harakiri, fakirové, Indiáni, moskiti a hlavně bych chtěl mít jednu scénu pod minaretem. Víš, to se velmi dobře vyjímá, a jednu na poušti. To se také dělá moc dobře. Šmolková obloha, vpředu tři palmy, nalevo moře a napravo nedozírná poušť, plná velbloudů a písku.“

„A jak asi si představuješ naši spolupráci, strýčku Filipe?“ zeptala jsem se, omráčena strýčkovou obrazotvorností.

„Inu, dám ti náměty k jednotlivým scénám a ostatní nechám tobě. Ty napíšeš, co si povídají, a vůbec obstaráš všecko podřadné. Já do toho dám podnět, elastiku, plastiku, intelekt, kolorit, sentiment a duši. Ty to napíšeš, opíšeš strojem a zadáme to Národnímu. Hlavní věcí je, abychom tomu dali exotické jméno. Udělej návrh.“

„Dejme tomu: „Báseň o jedenatřiceti slabikách“. Hrdinou by byl japonský básník, píšící verše o jedenatřiceti slabikách. Napsal by o své milé šest tisíc takových veršů, a dejme tomu, že by jeho milá slabiky přepočítávala a shledala, že v básni o dívce v hedvábném kimoně je těch slabik dvaatřicet a že je chyba v třetí řádce, kde místo pěti slabik je šest. Vytkla by to svému příteli, který by proto v třetím jednání zoufale odcestoval do Cařihradu, kdež by složil tyto verše:

Třešničko bílá,

To-ko-tu černobrvá,

zpívám naposled

o tvójí kráse, ach, och,

pod starým minaretem,

a dopsav verše, skočil by s minaretu. To-ko-tu by obdržela tuto formálně dokonalou báseň o jedenatřiceti slabikách, na pěti řádcích po pěti, sedmi, pěti, sedmi a zase

sedmi slabikách a ohnivě by zatoužila po zhrzeném milenci. Rozběhla by se do světa, aby ho vypátrala, padla by do rukou fakirům, Indiánům, moskitům a konečně by zahynula na poušti jako Manon, čímž by bylo vyhověno všem hlavním požadavkům tvého námětu z japonského prostředí. Bylo by v tom všecko: Japonci, Turci, Indiáni, moskiti, velbloudi a nač by sis snad ještě vzpomněl, to už bych tam nějak vpletla.“

„Ale chybělo by harakiri,“ řekl strýc Filip zasmušile.

„Dobrá. Otec To-ko-tu by marně hledal svou dceru a napíchl by se v čtvrtém jednání na meč jako pravý samuraj.“

„Ano,“ řekl strýc Filip, „a v pátém jednání by byla velká hranice, kde by ležel mrtvý samuraj a kolem něho svázané odalisky s roubíky v ústech. Pustil by se do toho červený bengál, hranice by rudě zazářila jako v té písničce: Hranice vzplála...“

„Představuji si to velmi živě, strýčku Filipe – ale jsou smažené odalisky dost japonské?“

„No, víš něco jiného?“

„Dala bych na tu hranici aspoň gejši, když už by to bez hranice nešlo.“

„Dobrá, dobrá, ženská jako ženská, jen když jich tam bude hodně, hlavní věcí je, aby byly mladé a hezké. Dáme tomu starému tedy gejši, třeba celou Jošivaru. V šestém jednání bych měl rád nějaké sakury, borovice a trochu rákosí, něco takového, jako mám doma na plentě u kamen, sopku, čápa a pár ptáčků, kteří by roztomile cvrlikali.“

„Což má mít naše drama šest jednání?“

„Milá holka, jednání není nikdy dost. Podívej se na Shakespeara, co ten všude nasekal jednání a jaká je to krása. A to je, co já si představuji: japonské drama, kubistické dekorace, šekspírovské proměny a moliěrovské dialogy. A tu a tam by mohlo být něco tak trochu pikantního, ne moc, jen takový náběh, aby se divák na něco těšil a pak nic nedostal. To dělá dobře a udržuje až do konce svěží náladu v hledišti. Tak se tedy dej chutě do práce a ve čtvrtek mi to přines. A málem bych ti byl zapomněl říci: hrdinka musí být plavovlasá.“

„Strýčku Filipe, aspoň kaštanová, pamatuj na japonské prostředí.“

„Víš, to je všecko krásné, ale ona chce hrát jenom blondýnky.“

Večer někdo prudce zazvonil. Otevřela jsem a přede mnou stál listonoš s nutným telegramem.

Přijala jsem telegram a čtla jsem: „Zahod' drama a napiš balet o pěti jednáních. Ona je baletka. Filip.“

Co rozhodlo o osudu masné pokladny

Pan komerční rada Šedivý byl zabrán do studia kretenismu a jemu odpovídajících odchylek tělesných a pohroužil se právě s příkladným zájmem do statistiky kreténů bývalého mocnářství rakousko-uherského, pořízené roku 1898, když vešla služebná Andula a prohlásila:

„Milostpane, je tady takovej hezkej sluha z úřadu a chce s nima mluvit.“

„Opravdu hezký, Andulo?“

„Dooopravdy, milostpane. Knoflíky má samý zlato a –“ Andula se začervenala, schovala obličej do zástěry a zasmála se.

„No a? To a je velmi důležité, jak vidím. Andulo, řekněte mi, co a?“

“A štípe, milostpane, do brady, zrovna jako voni.“

Pan komerční rada mrkl na dveře panina pokoje, zakašlal a řekl Andule:

„Tak mu řekněte, že prosím.“

Vstoupil sluha, žádaje, aby pan komerční rada přečetl a podepsal cirkulář o anketě o masné pokladně, která byla narychlo svolána na půl třetí odpoledne.

„Kdepak to bude?“

„V záložně, pane rado.“

„Dobrá, příteli, něco vám poradím.“

„Prosím, pane rado.“

„Neštípejte naši Andulu do brady. Ta holka všecko vyzvoní.“

„Děkuji, pane rado! Uctívá poklona, pane rado!“

Pan rada Šedivý osaměl.

„Čertova holka,“ řekl si, „chlap na ni koukne a už jen hoří.“

Podíval se do zrcadla, přejel si rukou po lysině, prohlédl si pozorně svůj tlustý krk, jemuž se dosud neodvážil říkatí vole, obrátil se mrzutě k zrcadlu zády a dodal: „Protože má chlap zlaté knoflíky na kabátu a na čepici monogram.“

Vzdychl, sedl znova ke knize a řekl hlasitě: „Ach, ano!“

Dveře panina pokoje se zlehka otevřely.

„Vincínku,“ řekla hezká, kulatá plavovláska.

„Copak, miláčku?“

„Podívej se, pro všechny svaté, jak vypadám.“

„Znamenitě, nebyla's nikdy tak tlustá jako teď.“

„Vincínku, jsi hrozný protiva. Předně vůbec nejsem tlustá, nýbrž právě feš a za druhé vůbec nevypadám znamenitě. Podívej se, Vincínku, na můj klobouk.“

„Opravdu, rozkošný!“

„Máš všech pět pohromadě, Vincínku?“

„Ovšem. Sama jsi loni říkala, že je rozkošný.“

„To je to, Vincínku. Loni byl rozkošný. Ale právě proto letos nelze jej nosit.“

„Nosit lze všechno, miláčku.“

„Máš pravdu, Vincínku, nosit lze všechno, ale ne na hlavě, Vincínku, dej mi tisíc korun na klobouk.“

Komerční rada vyskočil, ale neunikl dvěma lichotivým pažím, které ho objaly.“

„Vincínku, takový pakatýlek, Vincínku!“

Pan komerční rada zastrčil do kapsy pojednání o kretenismu, zazvonil na Andulu, aby mu přinesla kožich, a políbil svou ženu lehounce na čelo.

„Vždyť sis ještě ani nezdřím, Vincínku?“

„Nemohu, mám anketu o masné pokladně.“

„A kouká z toho něco, Vincínku?“

„Ale kdež, byl bych rád proti, ale nemohu dobře, člověk nemůže býti takovým egoistou.“

„Pa, Vincínku.“

„Pa, kotě.“

Pan komerční rada štípl ještě v předsíni Andulu do tváře a vyšel. Když sedl do auta, vyňal z kapsy knížku, aby se podíval na vyobrazení kreténů. Za chvíli vyňal kapesní zrcátko, a stále maje knihu s obrázkem před očima, zkoumal v zrcátku svůj tlustý krk.

„Kdepak vole,“ řekl si potom, schoval zrcátko, zastrčil knihu do kapsy a vystoupil z automobilu, který zastavil před občanskou záložnou.

„Vážení pánové,“ pravil starosta společenstva velkoobchodníků vepřovým dobyt看em, „tato informativní porada byla svolána narychlo na přání interesentů za tím účelem, aby dala příležitost korporacím, závodům a ústavům, které mají na tom zájem, aby se vyslovily o úmyslu starších naší obce, kteří chtějí změnit dosavadní tržní řád v tom smyslu, aby zvířata tržena byla živá a aby byla zřízena masná pokladna. Vedle toho je na programu bod, jak by bylo lze odpomoci úbytku vepřového dobytka. Vítám všechny přítomné pány zástupce a prosím, abych nemusil vyjmenovávat jednotlivé korporace, které vyslaly své zástupce, a dále prosím všechny přítomné pány, aby se vyjadřovali, pokud možno, stručně.“

Pan komerční rada Šedivý cítil, jak mu chybí hodinka spánku, kterou si po obědě odepřel. Hlava mu na chvíli klesla na prsa...

Starosta udělil slovo referentovi a referent četl jednotvárně svůj elaborát o masné pokladně a panu Šedivému bylo náhle, jako by měl štípnout Andulu do tváře.

Štípl ji v okamžiku, kdy referent končil, a probral se z dřímoty hromovým hlasem řezníka Pakošky, který volal, že tvrdí a tvrdit neustane, že každé město má mít vlastní řád tržní.

„Zabím dobytek,“ volal pan Pakoška. „Každému, pánové, je jistě známo, že kolik dní dobytek stojí, tolik kilogramů ubývá na váze. Kolik dní, tolik dvacetikorun...“

Loňský rozkošný manželčin klobouk vystoupil v popředí vědomí pana rady Šedivého, a hlava mu zase trochu klesla. Řečník házel číslicemi a všechny ty číslice sypaly se na hlavu pana Šedivého. Chápal je v souvislosti s dámským kloboukem.

„Potřebujeme šedesát tisíc kusů prasat,“ hřímal pan Pakoška, a pan Šedivý úpěl z dřímoty, že je to mnoho. Pokusil se povstat, aby protestoval, a vykřikl na řečníka: „Miláčku, co sis to vzala do hlavy, já nekradu,“ ale jeho hlas zanikl v příboji řečnickova jaderného:

„Čím více prasat se u nás spotřebuje, tím snadněji můžeme prosperovati. Vepřové jatky drží naše jatky vůbec...“

„Velectění pánové,“ začal druhý řečník, hlasu jemného a smírného. Prohlašoval, že souhlasí se zřízením masné pokladny po způsobu jiných velkoměst, a kolébal svým libozvučným hlasem, toužícím, aby byl masný trh zaveden obligatorně a aby byl změněn tržní řád, pana radu Šedivého v příjemný polospánek. Panu radovi se zdálo, že to nemluví mistr řeznický, že je to svůdná Andula, která se směje, upejpá a chechtá do zástěry. Zvedl těžce ruku a štípl Andulu do plného ramene.

„Račte si přát, pane komerční rado?“ otázal se zdvořile člen zemědělské rady, který seděl vedle.

Rada Šedivý se na chvíli probudil, zamumlal omluvu a podíval se na řečníka. Byl zase jiný. Mluvil sípavým, chraplavým hlasem, utíral zpocené čelo, a zatím co přesvědčoval shromáždění, že je masná pokladna v plné akci a proudu, všiml si pan rada Šedivý, že má řečník vole. Čím dále se na řečníka díval, tím bylo jeho vole větší. Pan Šedivý zavřel znavené oči, ale vole posledního řečníka stále rostlo. Rostlo, až nabylo objemu kopacího míče a řeč nešťastného muže s voletem stávala se neartikulovanou.

„Ubožák,“ pomyslnil si pan Šedivý.

„Prasata potřebují krmivo, lidi, stáje. Myslím, že zřízení masné pokladny na vývoz nemá vlivu, ale obesílání živého dobytka...“

Panu Šedivému se zdálo, že se stal z řečníka ohyzdný, ubohý, hltavý kretén, který ohrožuje jeho uzenářský velkoobchod, plazí se po pultě, oslintává šunky a hltavě pojídá párky z kotle.

Pan rada Šedivý se rozčilil, vyskočil z lavice a vykřikl ze spaní:

„Vyhodte toho kreténa!“

Vřavou, která nastala po výkřiku komerčního rady Šedivého, byla ukončena schůze a tím rozhodnut osud masné pokladny.

„Andulko,“ řekl pan rada Šedivý o dva dny později, „tu máte tři sta korun a kupte si střevíčky.“

„Prosímich, milostpane, co se to s nima děje? Snad nevyhráli? Milostpaní koupili takovej krásnej klobouk a teď tohle...“

„Vyhrál jsem, Andulo. Vykřikl jsem ze spaní něco, co bych se jinak křičet neodvážil. Rozbil jsem schůzi o masné pokladně. Ale tomu vy, Andulo, nerozumíte. Dejte mi pusu.“

Smuteční řečník

„Jakého rodu?“ zeptal se smuteční řečník.

„Ženského.“

„Stáří?“

„Šestnáct let.“

„Má rodiče?“

„Matku a bratra.“

„Jméno?“

„Marie Novotná.“

Smuteční řečník vytáhl zápisník, poznamenal si: „Marie Novotná, šestnáct let, bratr a matka...“ zapálil si cigaretu, pomalu ji vykouřil, natáhl si černé rukavice, uvázal černou kravatu, přetáhl si kšticí přes uši a podíval se do zrcadla, vypadá-li dost smutečně. Pak usedl k psacímu stolu a hledal vhodnou řeč. Sáh po notesu: „Svobodná dívka“, s podtitulkem „na jaře“. Zadrbl se v hlavě a zabručel: „Zapomněl jsem se zeptat, jaká je to politická strana.“ Seděl chvíli v hlubokém zadumání.

„V šestnácti letech,“ řekl si pak, „umírají dívky na souchotiny. Jsou to,“ jeho hlas rozezvučel a naplnil pokoj, „jsou to ubohé, bílé oběti naší otrokářské buržoasie, která jejich mladý, sotva rozkvetlý život, který touží pít slunce a světlo a vůni, zavírá do dílen, do pisáren, k psacímu nebo šicímu stroji, aby tam předčasně vadly a zvadly... Vykvetla, jak by zalévána rosou, uvadla, jak by podsečena kosou, můžeme zalkat s naším nesmrtelným básníkem.“

Kývl spokojeně hlavou. Zastrčil do kapsy svobodnou dívku na jaře, vyšel z bytu, dobře zamkl a seběhl na ulici.

V motorovém voze měl hezký protějšek. – Ačkoliv si v duchu narychlo přeříkal řeč o dívce, která umřela na jaře, jeho mozek zabýval se víc živým květem na protějším sedadle nežli ubohou obětí buržoasie, které měl věnovat vzpomínku nad hrobem. Jeho pohled utkvěl na hedvábných punčoškách, pomalu stoupal, zastavil se zvědavě u kulatého výstřihu a konečně setkal se s nesmělým pohledem dvou modrých očí v zardělé líci.

Přestal myslet na smuteční řeč, a když dívka vystoupila u tržnice, vystoupil také. Dívka se ohlédla, usmála a zastavila se u kandelábru. – Smuteční řečník si ji obešel, usmál se očima a chystal se, že ji osloví, když v tom si vzpomněl, že je pohřeb ve tři hodiny a že jsou tři čtvrti na tři. Přijížděla jedenáctka, smuteční řečník se k ní vrhl, podíval se posledním, dlouhým pohledem za dítětem, stojícím zklamaně u kandelábru, a jel na hřbitov.

„Marie Novotná?“ zeptal se roztržitě vrátného.

Vrátný něco odpověděl a ukázal rukou. Smuteční řečník neposlouchal. Podíval se naznačeným směrem a spatřil pohřební průvod. Domyslí si, že je to pohřební průvod Marie Novotné. Dohonil jej.

Za rakví kráčela spousta žen.

„Je to pohřeb Marie Novotné?“ poptal se znovu smuteční řečník.

Babička kývla a spustila nářek. Smuteční řečník si oddychl a upadl zase v snění. Kolem „se mluvilo o staré Novotné, která se oběsila na skobě, protože ji omrzela život, a smuteční řečník myslil na modré oči, hedvábné punčochy a kulatý výstřih.

Probudil se ze snění, když spouštěli rakev do hrobu, a v témž okamžiku rozhrnul mohutným rozmachem lid před sebou, vystoupil na hroudy a zahřměl:

„Sešli jsme se v tento slunný den, který nám šepce do uší pohádku máje, abychom tím bolestněji pocítili, jak těžkým je rozchod, rozcházíme-li se navždy. Hle, jabloně kvetou, blatouchy září zlatem, mušky se radují ze života a dívky, veselé a šťastné, klesají v náruč svým milencům.“

Tento pasus nebyl v poznámkách: „Svobodná dívka na jaře,“ ale smuteční řečník měl inspiraci. Pořád mu po rakvi tančily dvě pružné nohy v hedvábných punčoškách, i pokračoval:

„Běží vstříc životu a rozpiatým náručím, tanečním krokem, kvetoucí alejí...“ Zamlčel se, aby nabral dechu.

„Ten to umí rozebrat,“ vzlykla babička, která stála vedle, „škoda, že to stará Novotná už neuslyší.“

„Tam venku kvetou jabloně, tam za zdí chodí milenci a v parcích bloudí šťastnější družky. A tady...“ zakýval smutně hlavou a zadeklamoval:

„Vykvetla, jak by zalévána rosou, uvadla, jak by podsečena kosou... Ubohá Marie!“

„Ba,“ zašeptala vdova Motýčková, „mohla tu ještě být – vždyť ji nikdo nevyháněl.“

„Ale měla už léta,“ odpověděla paní Truhlářová.

„Milá Marie,“ pokračoval řečník, „ty spíš a neslyšíš, co strom šeptá stromu, a, a, a,“ řečník konstatoval, že vypadl z konceptu a ztratil inspiraci. Představil si rychle protějšek z električky a zajásal s Máchou: „... a vše plnou, v čas lásky, láskou každý tvor.“

Přešel si rukou křtici, vzpomněl si, že ještě nepromluvil o otrokářské politice buržoasie, a řekl truchlivě: „Jen tyto bílé, vyhublé ruce leží tiše na útlé hrudi –

ubohá, nešťastná oběť otrokářské politiky naší buržoasie, která mladé, rozkvetlé životy, toužící pít slunce a světlo a vůni, zavírá do dílen.“

„Ba, ba, ten krám,“ zaplakala dáma vedle smutečního řečníka, „ten jí dal co proto.“

Smuteční řečník to pochytil: „é a krámů, aby tam předčasně vadly a zvadly. Milá Marie, proč jsi musila chodit do krámu? Proč tvoje mládí bylo obětováno, aby, jako ve starých pohádkách, zlý drak se nasytil tvou teplou krví?“

„Ten mluví krásně, vidíte, paní?“

„... proč jsi odešla dřív, než jsi mohla vydat plod a odevzdat svou krásu dítěti své lásky?“

„Tak je to přece pravda,“ zašeptala vdova Motyčková, „že tady nechala pancharta.“

„To víte, taková to dovede utajit.“

„Když jsou peníze, jde všechno. To u nás, „Na Rybníčku“, byla jedna paní, ta měla dceru a ta dcera...“

„... Marie, kdo je vinen, že tu ležíš jako zvadlý květ? Společnost, která tě vyssála, život, který tě ubil. Tvá pout je skončena, ale tvůj obraz žije v našich srdcích. Až cestou potkáme...“ smuteční řečník našel svou inspiraci, „hezounké děvčátko s kyticí květů, vzpomeneme na tebe, až tady zase zahučí jarní...“

„Otčenáš, jenž jsi,“ začala rázně vdova Motyčková. Smuteční řečník chtěl ještě říci, že tam musíme všichni, ale lekl se a utřel si pot s čela. Vdova Motyčková převzala velení. Pochopil, že je s řečí u konce a tiše se vmísil mezi lid.

„Má pravdu,“ řekla stará babička, která si utírala oči cípem sukně, „má ta Motyčková pravdu, že mu tu řeč přetrhla. Co potřebuje po smrti někomu vyčítat, že byla za mlada tak do světa a že ještě jako vdova měla tu holku.“

„Ale hezký jmění po ní zůstalo...“

Smuteční řečník odcházel z Olšan. V hlavě mu strašily hedvábné punčochy.

U hrobu šestnáctileté modistky Marie Novotné mluvil zatím ten druhý, který našel svoje místo obsazeno a myslil, že se zmýlil.

Stál nad hřebem šestnáctiletého poupěte a naříkal:

„Po dlouhém životě, plném strádání a boje, starosti, péče a vítězné práce, odcházíš dobrovolně tam, odkud není návratu. Vnuci tě oplakávají, chudí tě želí...“

Proč se Eva provdala

„Rád bych vám řekl několik slov, kterých jistě nečekáte.“

Eva se sotva znatelně usmála. Usedla proti Adolfovi a čekala.

„Jsem člověk, který chodí zpřímá. Řeknu vám všecko, jak si to myslím.“

„Bože, vy jste rozvláčný!“

„Vlastně se skoro neznáme a jistě vás zarazí...“

„Že mi chcete nabídnout svou ruku?“

Adolfovi se zřejmě ulehčilo.

„Ano,“ řekl a oddychl si. „Co tomu říkáte?“

„Myslím,“ odpověděla Eva zvolna, „že jsme to měli uspořádat trochu jinak. Měl jste se zamilovat, přijít s kyticí...“

„Bože, to všecko ještě může být. Vezmete si mě, Evo?“

„Počkejte, to nejde tak rychle. Musím mít dříve jistotu, že mě opravdu chcete.“

„Právě jsem vám nabídl svou ruku.“

„Ano, ale já nevím, z jakých důvodů. Chci mít docela jasno.“

„Jste jediná žena, která se ke mně hodí.“

„Co si tak myslíte, když řeknete: žena. Představujete si milenku, hospodyni, přítelkyni nebo jen takovou ženskou pro všecko?“

Adolf se zamyslel.

„Víte,“ řekl za chvíli, „představuji si ženu, které bych mohl položit hlavu do klína, která by mi rozuměla, když jsem ve špatné náladě, která by mě milovala, chodila se mnou na procházku, starala se o mne,“ Adolf se podíval na svoji náprsenku a dodal: „a přišívala mi knoflíky.“

„A někdy aby vám vyhubovala, vidíte?“

„Máte pravdu. I po tom se člověku časem stýská.“

„Představujete si tedy něco jako maminku, což?“

Adolf se trochu zarděl.

„Vlastně by to bylo nejkrásnější, kdyby žena dovedla být muži maminkou. Taková mladá, hezká maminka...“

„Bez nároků, která by žila jen vámi a pro vás. Ba ne, příteli, já nejsem taková.“

Eva potřásla hlavou a posadila se tak svůdně, že Adolf řekl:

„Sedněte si blíž ke mně, Evo, abych vás mohl vzít za ruku. Člověk je mnohem upřímnější, cítí-li teplo druhé dlaně.“

„Až za chvíli. Dívejte se na mne, Adolfe. Vypadám tak, jako bych si vás chtěla vzít jen proto, abych se o vás starala a přišívala vaše knoflíky?“

„Nemyslil jsem, že byste si mě vzala právě proto. Ale mám za to, že byste to jistě dělala. Já bych se o vás také něžně staral. Vydělám měsíčně...“

„Fuj, to sem nepatří. Ostatně já to vím. Sedněte si na zem, Adolfe, a dejte mi hlavu do klína.“ Eva hodila k svým nohám polštář. Adolf si položil hlavu na její kolena a rukou pohladil její stříviček.

„Vidíte, Evo, to je vaše odpověď?“

„Ne,“ řekla Eva. „Jak se vám sedí?“

„Krásně,“ odpověděl Adolf a objal její nohy.

„Jako u maminky?“

„Nebud'te ošklivá, Evo! Nepřeji si, abyste teď byla mou maminkou. Chtěl bych, aby už bylo po tom.“

„Po čem, Adolfe?“

„Po svatbě. Proč děláte takovou hloupou?“ Adolf klekl a objal Evu v pase, Eva ho klepla přes prsty.

„Co je to, Adolfe? Jémíne, vy máte u kabátu utržený knoflík. Pust'te mě, já jej přišíji.“

„Ne,“ řekl Adolf, „nemluvte o takových věcech. Řekněte mi, vezmete-li si mě, Evo! Kdybyste věděla, jak vás mám rád!“

„Hlupáčku,“ zašeptala Eva, zavřela oči a nastavila ústa.

„Evo,“ řekl Adolf za pět let, „dnes je vlastně naše jubileum. Před pěti lety seděl jsem po prvé u tvých nohou. Pamatuješ se? Byla's tenkrát tak krásná!“

Adolfovi napadlo, že si zas sedne na zem k Evě. „Kdepak je polštář?“

„Potřebuješ polštář, sedni si na zem!“

Adolf si sedl na zem. Pohladil její střívkůček jako před pěti lety, pak se pohodlně opřel zády o její kolena a zapálil si cigaretu.

„Ale ztloustla's, Evo, od těch dob. Vidím tě před sebou, jako by to bylo včera. Byla's jako křehký květ a přece, když jsem ti položil hlavu do klína, cítil jsem, jaké máš tuhé, mladé maso... teď jsi měkká jako peřinka.“

„Adolfe, nemáš mne už rád?“

„Ale mám,“ odpověděl Adolf a položil si hlavu jako tenkrát na její kolena a jako tenkrát objal její nohy.

„Adolfe,“ zašeptala Eva a políbila ho na vlasy. Cítili, jak se tiše vrací stará pohádka.

Najednou si Adolf všiml, že má utržený knoflík. „Podívej se,“ řekl mrzutě, „knoflík.“

„Vidím,“ odpověděla Eva roztržitě, „potom ho přišiji.“

Adolf vstal, svlekl kabát a položil jej Evě do klína

„Miláčku,“ řekl galantně, „nevěřím ženám, když říkají „potom“. Oblekl jsem ten kabát dnes ze sentimentality. Je to kabát, který jsem měl na sobě, když jsi vykřikla: „Jémine, pusťte mě, já vám přišiji ten knoflík!“

„Tu máš,“ řekla Eva, když přišila knoflík „a pamatuj si, že jsem si tě nevzala jen proto, abych ti přišívala knoflíky.“

„O tom jsem se přesvědčil, Evo. Ale proč jsi si mě vlastně vzala, to nevím.“

„Hádej, Adolfe.“

„Můj plat byl malý.“

„Ovšem.“

„Hezký jsem nebyl.“

„Nebyl.“

„Znali jsme se tak krátce.“

„Velmi krátce.“

„Proč tedy? Zamílovala jsi se přece až potom?“

„Ano; Adolfe. Zamílovala jsem se do tebe, až když jsem ti řekla „hlupáčku“. Ale už na začátku jsem věděla, že si tě vezmu. Bylo mi tebe líto.“

„Líto?“ Adolf se zamyslel, ale nevzpomněl si na nic, čím by mohl vzbuzovat lítost mladých děvčat. Optal se tedy: „A proč ti mne bylo tak líto, Evo?“

„Protože,“ odpověděla Eva něžně, „jsem si hned všimla, že ti chybějí dva knoflíky. Jeden u kabátu a jeden u košile.“

„A tak,“ řekl Adolf a mechanicky přešel rukou po náprsence. U košile chyběly knoflíky dva.

Milostný list Ferdinanda Mušky

Pan Ferdinand Muška políbil růžovou obálku, vonící konvalinkami, přitiskl ji na srdce a zašeptal: „Mé sladké dítě!“ a představil si slečnu Aničku, půvabnou a svěží. Konečně rozřízl obálku způsobem naprosto korektním a uhlazeným a četl:

„Můj zlatý Ferdásku,

maminka myje nádobí, tatínek spí na pohovce a já vzpomínání na naše první políbení. Nikdy bych byla nevěřila, že umíš tak krásně líbat. Hlava se mi při vzpomínce točí a já bych chtěla líbat, líbat, líbat – sto hubiček, tisíc hubiček, milion hubiček a pořád, pořád bych neměla dost. Ferdásku, co ti mám napsat víc? Zavři oči, mysli si, že líbáš, líbáš jako včera, líbáš milionkrát svou

Aničku.“

Pan Ferdinand Muška přečetl dopis, políbil jej a poslušně zavřel oči. Myslíl si, že líbá, líbá do milionu. Přitiskl k sobě Aničku a pil její rty dlouhým polibkem, tak jako předevčírem. Nabral dechu, líbal znova a ještě a ještě, a jak tak v duchu líbal, začal polibky počítat. Položil na stůl hodinky a sledoval čas. Konstatoval, že jedna pusa trvá 10 vteřin, a zrychlil výkon. Ustálil se na výkonu dvou hubiček za vteřinu a začal počítat. Vypočítal, že milion hubiček stačil by líbat při výkonu dvou pus ve vteřině za šest dní, kdyby Aničku líbal ve dne v noci. Zhrozil se strašného čísla a povinnosti, představit si, že milionkrát přitiskl své rty na růžové rty slečny Aničky, sáhl po dopisním papíru a napsal tento milostný list:

„Moje drahá Aničko,

zavřel jsem oči a myslel jsem, že Tě líbám. Přiznávám se, že zprvu to byla představa velmi sladká a omamující, ale když jsem snil dál a představil si, že Tě mám, má dobrá dušinko, políbit milionkrát, začal jsem o věci vážně uvažovat a dospěl jsem k těmto výsledkům:

Kdybych Tě, má drahá Aničko, políbil dvakrát za vteřinu, políbil bych Tě za minutu stodvacetkrát a za hodinu teprve sedmtisícdvěstěkrát. Představ si, co to je, sedm tisíc dvě stě hubiček! Já jsem si to poctivě představoval čtvrt hodiny, tedy jen osmnáct set hubiček a měl jsem toho právě dost, nehněvej se na mne, Aničko, ale je to pravda. Myslel jsem, že tisící hubička, připadající asi na devátou minutu, nepůsobila by mi již ani radosti, o závratí ani nemluví. Za hodinu byli bychom oba tak unaveni, že bychom si musili lehnout, aniž bychom se přestávali líbat a aniž bychom z nové pozice pocítili nejmenšího potěšení. Ohromný úkol by byl před námi a my bychom za hodinu již chápali jeho bezpříkladnou muku. Naše rty by naběhly a bolely, a jak by se stále sblížovaly v zoufalé pravidelnosti, omdlávala bys bolestí a odporem již při stém tisíci. Krev by se nám řinula ze rtů a nosu a zavírali bychom

opuchlé oči, abychom neviděli jeden druhého. Polibek za polibkem, příšerný, bolestivý, krev ssedá v koutcích a rty se slepují schnoucí krví, od úst k ústům táhne se hnusná nitka krvavé pěny a já tě líbám, zoufale pravidelně líbám, nevím již, co jsi ty a co jsem já, jsem hrozné, líbající zvíře, šílené bolestí a hladem, s napuchlým obličejem, odporné, páchnoucí hnijící krví. Mouchy, roje much sedají po našich zkrvavělých tvářích a třetí den hnusných líbánek hnisají naše otevřené rány. Nemáme již rtů, ani já ani Ty. Jsi odporná, lepící se hmota, kterou nutno líbat, pravidelně, rychle, dvakrát za minutu krvavými, zhnisanými, beztvárnými ústy, z nichž se šklebí zuby, žluté krví, v dásních, plných boláků. Jsem právě tak hrozný a odporný jako Ty, když Tě líbám po pětsettisícáté. Umíráš vedle mne, zabita mými polibky, odulá a odporná mrcha, která páchne, jed Tvých boláků rozkládá již mou krev a já Tě líbám. Já, k smrti odsouzený, umírající balík černé krve, s bradou bez masa, padám konečně bez vlády na Tvoje tělo...

Aničko, sem jsem to domyslíl. Je to ošklivá představa, ale správná. Neposílej mi, Aničko, moje sladká, již nikdy milion hubiček.

Líbá tě tisíckrát

Tvůj Ferdáček.“

„To jsem blázen,“ říkal si pan Ferdinand Muška za čtrnáct dní, „proč mi Anička neodpověděla na můj milostný list.“

Příběh pana Topinky

„Nepolitický klub“ neměl politického programu a všechny jeho snahy směřovaly k mravní obrodě drahého národa a státu, jak říkával předseda o valné hromadě. Valné hromady zúčastňovali se vždy jen noví členové a těm byla stará řeč pana předsedy vždycky ještě dost novou. Staří členové vyslovovali se o předsedovi, krčíce lhostejně rameny nad předsedou i mravní obrodou drahého národa, a říkali „Dvacet let povídá totéž!“ Konečně se předseda zastyděl a o příští schůzi přednesl řeč zcela novou a vzrušující.

„Pánové,“ pravil předseda nováčkům „Nepolitického klubu“ o valné hromadě, „pánové, před dvaceti léty bylo dvacet tisíc hodně peněz. A tenkrát povstalo několik nadšenců, aby nám založili a zbudovali „Nepolitický klub“. „Nepolitický klub“ má krásnější klubovní místnosti než všechny politické kluby dohromady. Pánové, mravní obroda drahého národa žádá, abychom oněm pánům vyplatili peníz tehdy složený a převedli klub z rukou oněch pánů do rukou konsorcia, jemuž by patřila klubovní budova a které by vybíralo příspěvky od pánů členů. Pánové, volte si předsedu konsorcia.“

Když se staří členové dověděli, že byla valná hromada s novým programem a když jim byly vypláceny podíly a klubovní dům byl převeden na konsorcium, vzpomněli si na mravní obrodu a tam začíná tato povídka.

„Vážení pánové a přátelé,

členové „Nepolitického klubu“!

V neděli pátého února ve tři hodiny odpoledne koná se jako každoročně volba předsedy. Dostavte se všichni!

Za představenstvo „Nepolitického klubu“:

Podpis nečitelný.“

Pan Topinka přečetl pozvání a s pýchou je podal své ženě. „Nepolitický klub“ byl klubem luxusním.

„Půjdeš?“ otázala se jeho žena, ale protože někdo zazvonil, běžela otevřít. Byl to listonoš a přinesl toto sdělení:

„Všem zachovalým členům „Nepolitického klubu“ v Praze!

Dostavte se do jednoho a volte s oposicí! Ukažte, že mravnost je jen jedna a svrhnete představenstvo „Nepolitického klubu“ do bahna a bláta, v němž vypučelo, přikrývající je papírovými růžemi. Dostavte se...“

„Milostpane, je tu někdo,“ řekla služka, a pan Topinka schoval svolání oposice do kapsy.

„Topinka je náš,“ řekl člen oposice, když usedl v salonku, „naš předseda je gauner. Přišel jsem, abych vás na to jemně upozornil a varoval. Neříkám nikdy o nikom nic zlého, ale on je darebák a lotr. Dvacet let svolával valné hromady a blábolil o mravní obrodě národa tak dlouho, až se mu podařilo udělat konsorcium a okrást členy. Je to člověk chatrné mravní úrovně, který si vodí do klubu holky a my očekáváme, že volíte s námi!“

Pan Topinka se zarděl radostí, že jde o jeho hlas, stiskl návštěvníku pravicí a promluvil dlouhou řeč o čistotě charakteru.

„Topinka je náš,“ řekl člen oposice, když se vrátil z výpravy. „Je nás pětapadesát a jich jest jen padesát tři. Doufám, že mravnost zvítězí, ale neškodilo by, kdybychom napsali předsedovi anonymní list, který by ho zdrtil.“

„Vážený pane předsedo,

několika členům „Nepolitického klubu“ nezůstalo utajeno, že jste nejen dareba a lotr, ale i zpustlík, alkoholik a svůdce mladých dívek. Vaše řeči o mravní obrodě drahého národa jsou příliš chatrné, aby zakryly Vaše hříchy. Několik členů, kterým záleží na cti klubu a kteří nejsou žádnými uličníky, radí Vám, prosí Vás, abyste se vzdal předsednictví teprve tehdy, až Vám dá někdo s každé strany jednu. Dřív by to nebylo stylové.

Několik lidí, kteří mají čest v těle.“

Když předseda dostal tento list, svolal své straníky a promluvil:

„Vážení pánové a přátelé!

S politováním konstatuji, že v řadách členstva našeho klubu octla se zvrhlá individua, kterými jsem napadán a bombardován listy bez podpisů, ale obsah oněch listů praví mi zřejmě, kdo je psal. Byli to uličníci, sprostáci a nemravové, neštítící se ničeho, byli to členové našeho klubu. Vážení pánové, jest nás třiapadesát a jich je padesát pět. Jest na vás, pánové a přátelé, abyste některé z těch darebáků přemluvili, aby volili s námi.“

„Topinka,“ vykřikl jeden člen „Nepolitického klubu“, „je mi dlužen tisíc korun...“

„Milý příteli,

před delším časem zapůjčil jsem Vám tisíc korun, kterých teď nezbytně potřebuji. Přineste mi je laskavě do volební schůze našeho klubu, neboť v noci po schůzi odjíždím. Ježto nemám pevné adresy, bylo by Vám později těžko peníze mi zaslati. Tedy určitě v klubu.

Váš

Podpis nečitelný.“

Když předseda hlasitě přečetl shromáždění tuto upomínku, byla schválena všemi hlasy.

„Tak,“ řekl předseda. „Je nás tedy padesát tři proti padesáti čtyřem. Ten nepřijde.“

„Bylo by,“ řekl jiný člen klubu, „dobře, abychom v zájmu mravnosti a obrody našeho národa opili několik oposičníků kořalkou. Za tím účelem musili by se obětavě přihlásiti někteří naši voliči, kteří by zdánlivě s těmi lumpy jednali a ve skutečnosti lili do nich rum.“

Třiapadesát členů vstalo hrdinně, aby přineslo mravnosti tuto oběť, načež sepsal předseda tuto notu:

„Vážení přátelé,

s bolestí jsme vycítili z atmosféry našeho klubu, že naše volby neprojdou tak hladce jako jindy. Zveme několik pánů z oposice, aby se dopoledne před schůzí dostavili do klubovní místnosti, kde bychom projednali interní klubovní záležitosti důvěrně, a možno-li smírně je vyřídili, aby nedošlo při volbách k nemilým scénám, které by mohly porušiti harmonii našeho klubu a které by po případě neinformovaným novým členům zavdaly příležitost ke klamným domněnkám.

Takové domněnky mohly by poškoditi dobrou pověst našeho klubu, ba poškoditi sám životní cíl nás všech. Budme k sobě upřímní a přímí, jen tak udržíme čistý štít našeho klubu vysoko nad svými vztyčenými čely.

NB., předseda klubu.“

„Chtějí je opít,“ řekla oposice, když přečtla přípis. „Chtějí je opít, abychom měli o voliče míň. Ale my se nebojíme. Pánové, půjdeme tam všichni, a odolajícе démonu alkoholu, řekneme jim, co si o nich myslíme.“

Pan Topinka ležel v posteli a žena mu dávala obklady kolem těla.

„Musím tam jít, slíbil jsem, že budu volit s opoicí.“

„Miláčku,“ řekla paní Topinková, „nerozčiluj se, lékař ti to zakázal. Tomu pánovi pošleme peníze po služce a zároveň pošlu lísteček, že se pro nemoc nemůžeš zúčastniti volby.“

„Neuvěří, řeknou, že jsem ramenář, který chce býti hezkým na obě strany. Mravnost vyžaduje, abych šel.“

Protože pan Topinka mluvil stále o mravnosti a chtěl utíkat z postele, přivázala ho paní Topinková na lůžko a poslala pro lékaře.

„Pánové, kluci,“ blábolil předseda ve tři hodiny odpoledne, „já vás mám, lumpové, rád a nalejte mi. Udělejte to pro mravní obrodu národa, nekoukej se na mne, chlape, a pij! Vraťte sem zase ty podíly, ať žije mravnost, a napište mé ženě, že jsem se opil, ona si, chudáček, nezasloužila takového lotra... Pepíčku, dej mi pohlavek.“

Předseda se dal do pláče a oposice plakala s ním. Pepíček se zvedl, aby dal předsedovi pohlavek, zapomněl však na to a vzlykal:

„Když vona má každá štěnice šest noh!“

Když se pan Topinka uzdravil z chřipky, otevřel dopis, který mu před časem přinesl sluha:

„Výborová schůze se usnesla, vyloučit vás z „Nepolitického klubu“.

Předseda.“

„Takových bezcharakterních chlapů,“ řekl předseda, když dopis podpisoval, „kteří se uhýbají své členské povinnosti, nemůžeme ve svém středu trpěti.“

„Maj pravdu, pane předsedo,“ přikývl sluha, „co tady s takovým jelimánkem.“

Modlitba kandidáta učitelství Patočky a štěnice

Když se pan Patočka měsíc před maturitou rozhněval na církev římsko-katolickou a rozhodl se, že vystoupí z církve, měl sen. Svatý Tomáš Akvinský usedl u jeho lože a těmito slovy mu pravil, aby se modlil: „Modlete se, Patočko, nebo neuděláte maturity. Naopak, pomodlíte-li se, pak tu maturitu uděláte. Vědy, kterou jsem se proslavil, získal jsem ne námahou a pilností, ale modlitbou. Student bez modlitby, toť vojín bez zbraně. Svatý Kajetán modlil se osm hodin denně, svatá Markéta, královna skotská, a svatý Štěpán, král uherský, modlívali se celé noci.“

„Spolu?“ zeptal se Patočka.

Svatý Tomáš Akvinský šetrně přeslechl naivní otázku Patočkovu, pocházející z neznalosti historie, a pokračoval: „O svaté Magdaleně z Pazzi se může říci, že z modlitby žila, modlitbou se živila, jak se dočtete v Dědictví svatojanském, číslo sto čtrnáct.“

Student Patočka sebou zavrtěl. Cosi ho svědilo na levé noze.

Svatý Tomáš Akvinský poodsedl a konstatoval suše: „Máte tady štěnice.“

„Bože, je to trápení,“ vzdychl si Patočka, který již velmi dávno konstatoval totéž. „Pane Bože, zbav mě už jednou těch štěnic!“

„Vaše modlitba nebyla dobrá,“ odpověděl svatý Tomáš. „Modle se, myslil jste na štěnice, a víte přece, že Caesar Arleský praví: Kdykoliv se Člověk modlí, modlí se k tomu předmětu, na který myslí.“

Svědění bylo silnější, svatý Tomáš Akvinský se rozplynul a student Patočka otevřel oči.

„Sakramentské štěnice,“ zabručel, když rozžehl svíčku. Odkopl peřinu a chytil do ruky stinku, která pospíchala po prostěradle. Tou chvílí zahoupal se klobouk jeho bytné na věšáku u postele a padl Patočkovi na koleno. Patočka změnil svůj krvelačný úmysl a umístil štěnici v růžovém poupěti, rozkvetlém na klobouku paní Tiché.

„Jedné je málo, uteče,“ pomyslí si Patočka a zahleděl se pátravě na své lože.

Když Patočka usnul po druhé a svatý Tomáš Akvinský chtěl opět přistoupiti k jeho loži, aby ho vlídným slovem vrátil své církvi, viděl však, že jeho místo u lože Patočkova obsadili mohamedánští andělé nižšího stupně, řečení Moakkibat. Jeden seděl na pelesti pravé a druhý na pelesti levé. Patočka viděl, jak svatý Tomáš Akvinský se zarděl a zmizel, zatím co Moakkibat vytáhli sešity v tuhých deskách a psali.

„Daroval štěnicím život,“ řekl anděl po pravé straně a opakoval to desetkrát, neboť desetkrát připomíná Moakkibat dobrý skutek svého chráněnce. A desetkrát napsal do svého notesu: „Daroval štěnicím život.“

„Ano,“ odpověděl smutně Moakkibat na straně levé, „daroval jim život, ale jeho pohnutky nebyly čisté,“ a chtěl napsat do svého sešitu něco o klobouku paní Tiché.

Moakkibat napravo obrátil k němu své prosebné oči a řekl tak, jak to předpisuje řád nižších andělů: „Měj strpení na sedm hodin a nepřipomínej toho; snad učiní pokání, a poprose, dosáhne odpuštění.“

„Já nejsem mohamedán, pánové,“ řekl Patočka. „Jsem student Patočka a bojím se maturity. Ale nebojím se vystoupit z církve a udělám to hned zítra. Tatínek se o tom nedoví a maminka teprv ne. Mám těžké starosti. Rád bych si koupil baterku a hustilku na kolo a také mě trápí, že nepoznám kommatické paradox a nerozeznám daktyly, anapaesty, logaoedy, trocheje a iamby.“

„A což dochmie a paiony?“ zeptal se soucitně Moakkibat napravo.

„Jděte k čertu!“ vykřikl Patočka.

Moakkibat nalevo se hotovil zapsati tento výkřik mezi zlé skutky, ale Moakkibat napravo ho zadržel: „Měj strpení na sedm hodin a nepřipomínej toho; snad učiní pokání a poprose, dosáhne odpuštění.“

Student Patočka se obrátil na záda, natáhl nohy a podíval se ospale na oba anděly nižšího řádu.

„Hřešiti jest dovoleno, hřešme, ale potají, praví talmud,“ ozval se rabín, který právě vstoupil, „a slova rabínů jsou slovy samého Boha. Také Bůh hřešil, rozbořiv chrám. Od té doby nehraje si již s Leviathanem, ale sedí po tři části noci a řve jako lev, křiče: „Běda mi, že jsem dopustil, aby můj dům byl zrušeno, aby chrám byl spálen, aby moje děti byly odvedeny.“

„Dovolte,“ řekl student Patočka, „abych vás představil: pan Moakkibat nalevo, pan Moakkibat napravo, pan rabín Pereles a pan svatý Tomáš Akvinský,“ dodal, když se otevřely dveře a světnici zalila záře světce.

„Sedněte si, pánové,“ řekl zdvořile, krče se v loži, aby měli místo.

„Děkuji,“ řekl Tomáš Akvinský, „ale máte tady štěnice.“

„Zabíjeti štěnice,“ řekl Moakkibat napravo, „jest dovoleno oběma pohlavím, pokud neputují do Mekky v měsíci Al Dhul a neoděli se v ihram, šat poutníků.“

„Je to soužení,“ vzdychl si Patočka, drbaje se na pravém rameni.

„Kdykoliv nás Pán navštěvuje mnohým a velkým soužením,“ citoval svatý Tomáš Ignáce z Loyoly, „dává tím najevo, že nás chce použití k činům velkým a důležitým.“

„Ano, ta maturita,“ naříkal Patočka.

„Vykašlete se na maturitu,“ promluvil rabín Pereles, „Dejte se obřezat a zařídte se pro sebe. Půjčujte na úroky. Thora to dovoluje. Talmud také dovoluje zabíjet štěnice, neboť kdo zvíře chce zabít a zabije člověka, kdo pohana chce zabít a zabije omylem Israelitu, ten prost jest trestu.“

„Uvrz svou péči na Pána a on tě obživí!“ pronesl Tomáš Akvinský, šermuje rukou proti rabínu Perelesovi, „a rozhodovati o životě a smrti přenech jemu, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nesejde.“

„Dvaasedmdesát žen, obnovujících stále svou mladost, krásu a panenství, bude tě oblažovati, vejdeš-li do zahrady Al Žannat,“ zašeptal Moakkibat po pravé straně do ucha studenta Patočky: „a nalezneš mezi nimi i svou milenku, i poslední i předposlední, i první a všechny ostatní, které kdy budeš mít, pozdvihneš-li prstu svého a zavoláš: „La illaha il Allah! Mohamed kesoul Allah!“

„Milion ženských po smrti,“ křikl mu rabín do druhého ucha, „nemá ceny zlámané greše. Ale talmud praví: „Zapověděno jest nevěřícím (gojim) půjčovali bez lichvy. Ale půjčovati s lichvou jest dovoleno.“

„Mýlíte se,“ rozčilil se Tomáš Akvinský. „Mojžíš zapovídal neslušné úroky a rabín Bechai píše, že smí se bráti jen tolik úroků od nevěřícího, čeho nutně požaduje obživa žida.“

„Samuel,“ odpověděl Pereles, „pravil jistému člověku: „Půjč mi sto liber pepře za 120 liber, neboť je to slušné jako dar pro vyslovení vděčnosti.“

„To všecko,“ řekl smutně Patočka, „je mi teď málo platno. Měl jste mě obracet na víru, dokud se prodával pod rukou cukerin.“

Moakkibat nalevo se zachvěl a otevřel sešit, aby zapsal tuto nezřízenou choutku.

Moakkibat napravo zadržel jeho ruku jemným pohybem a zaplakal: „Měj strpení na sedm hodin...“

Patočka ucítil na ruce nepříjemné šimrání a probudil se. „Bože na nebesích, sakramentské štěnice, kdybych aspoň věděl, že udělám tu všivou maturitu,“ zaúpěl, zapomenuv, že podle Caesara Arleského modlí se k štěnicím.

Vyskočil s postele, a hnuse si prostěradlo, na němž se rozbíhaly červené tečky, rozžehl lampu a učil se.

Štěnice, které se octly v klobouku paní Tiché, nesetřaly ve svém něžném úkrytu. Dvě lezly tiše po slámě, slídivě se nahnuly přes okraj a zapadly do rukávu

Patočkova kabátu, který visel právě pod kloboukem. Byl to černý kabát, který si Patočka vypůjčil k maturitě.

Červnové slunce pražilo do Patočkovy postele. Byla to umělá líheň na štěnice. Patočka z ní v noci vyskakoval, tělo ho páliło a ospalost přecházela. „Sakramentské štěnice,“ říkal si, sedaje ke knize.

Když kráčel Patočka k maturitě, byl bez vyznání. Odpadl od víry, v které se narodil, a nepřiklonil se k žádné jiné. Neudržel ho sv. Tomáš, nezískal rabi Pereles ani nezlákali Moakkibat.

A proto asi, když nastala hodina jeho úzkosti, plaval. Plaval zoufale. Žádný bůh nedržel nad ním své ruky.

„Polokřídlý hmyz, polokřídlý hmyz, hmyz polokřídlý,“ vyrážel zmateně a studený pot vystával mu na čele. „Polokřídlý hmyz, k polokřídlemu hmyzu počítáme, k hmyzu polo...“

Pocítil bolestné svědění na lopatce a vyhrkl proti své vůli: „Štěnice!“

„Dobře,“ usmál se profesor a zakýval povzbudivě šedivou hlavou...

Patočka si vzpomněl na svůj sen. „Zaplať Pán Bůh,“ myslil si vděčně, kráčeje domů s maturitním vysvědčením, „svatý Tomáš Akvinský měl pravdu. Modlil jsem se asi k štěnicím, protože mě zachránily.“

Zatočil nalevo, vstoupil do drogerie a řekl:

„Nějaký prášek na štěnice a něco pro spaní.“

Ve dvou

Milá Slávo,

divíš se, že Ti nepíše a myslíš, že nepíše, protože jsem příliš šťastnou. Milá Slávo, máš stále ještě iluze. Myslíš, že manželství je jen pokračováním svatební hostiny. Kdybys věděla, Slávo, co všechno mě bolí, jak je můj život prázdný! Pomalu tupnu a odumírám. Můj život je cesta od škopku k šicímu stroji, od stroje k valše, žehličky či plotně. Můj muž je dobrák, je hodný, stará se o mne a má se mnou trpělivost, říká mi ještě tu a tam, že mě miluje. Také já ho miluji. Ale není to, milá Slávo, takové milování, jaké jsem tušila ve svých dívčích snech, není to milování, po jakém stůni ještě dnes, ačkoliv, jak jsem ti již řekla, jsem tupá. Miluje mě, protože mi to ještě někdy sluší, protože mu udělám, co mu vidím na očích, protože je na mne zvyklý, protože dobře vařím a spravuji mu prádlo. Miluje mě, protože představuji jeho pohodlí. A jak Ti říkám, jsem tak otupělá, že mi to někdy stačí. Tvůj dopis mě trochu vyburcoval. Cítila jsem v něm týž bolestný tón, kterým zpívá i moje srdce, má-li chvíli času: prázdnotu, zklamání, zoufalou touhu, konečně také žít! Jak je to divné, Slávo. Ty, neprovdaná, máš touž bolest jako já, která mám muže, jehož miluji. To všechno, o čem's napsala, že bys to chtěla žít, volám i já a volám to marně. Já také bych chtěla mít druha, jemuž bych mohla říci každou svou myšlenku, kamaráda, který by mě chápal, i když se sama nechápu, muže, který by ve mně viděl vždycky to, čím právě jsem: světici, dítě nebo ženu, protože by věděl, že nemohu být vždycky cudnou, vždycky rozumnou, vždycky vášnivou. Chtěla bych, aby mě muž strhoval s oltáře, před kterým klečím, ale aby mě zase dovedl na oltář pozdvihnouti. Chtěla bych, aby mi věřil a aby také věřil mé lásce. Chtěla bych, aby náš poměr byl takový, že bychom neskrývali nic jeden před druhým. Chtěla bych, abych i já dovedla milovat svého muže s rozumem. Chtěla bych, abych dovedla políbit jeho oči v okamžiku, kdy se mi přiznal, že mě právě zradil. Chtěla bych, abych ho tolik milovala, že bych pro něho milovala i jeho milenkou. Chtěla bych mu být milenkou, ženou i kamarádem, tak, jak jsem mu to slibovala, když jsem mu podala ruku k pouti životem. Toho všeho si přeji tak jako Ty, ačkoliv mám muže, který mě má rád.

Má zlatá Slávo, to je sen, který se nesplní. Nesplní se Tobě, jako se nesplnil mně. Splní se sotva jedné z tisíce, protože jen jedna z tisíce má dost odvahy, jen jedna z tisíce má sílu, být milenkou, ženou i kamarádem. Aby mohla být svému muži tím vším, musí se umět podívat pravdě do očí. Nesmí se pravdy bát a musí si pravdy vážit. Musí přemoci trpkost pravdy, musí v sobě zapřít ženu i milenkou, touží-li muž po příteli, a nehřešiti na kamarádský poměr, hledá-li muž ženu. Musí umět mlčet, když má mlčet, a mluvit, když má mluvit. Má zlatá Slávko, to je tak těžké, že toho nedovede ani jediná z tisíce.

Když jsem se vdala, Slávo, nevěděla jsem toho, co Ti píši.

Milovala jsem Pepu, myslila jsem, že jsme jeden druhému vším, a nevěděla jsem ani, že se na oheň musí přikládat, nemá-li zhasnout. Spoléhal jsem prostě, že slovo „miluji“ znamená nekonečnost lásky. Věřila jsem, že Pepa mě má rád takovou, jaká jsem, a nepřemýšlela jsem o tom, že bych mu měla usnadnit tuto těžkou úlohu.

Před svatbou starala jsem se stále, abych se mu líbila. Po svatbě jsem předpokládala, že se mu líbím. Radostně jsem konala každou práci. Měli jsme malý příjem, a byla jsem hrdou, že s ním vystačím. Myla jsem, prala jsem, uklízela jsem. Jednou přišla ke mně Máša, když jsem stírala podlahu. Klečela jsem na zemi ve spodničce. – „Kde máš muže?“ zeptala se Máša. – „Kde? V pokoji. Kde by byl.“ – Máša spráskla ruce. „A ty jsi ve spodničce před svým mužem?“ – Byla jsem naivní holčička. Nepochopila jsem, že Máša spráskla rukama právem. Byla jsem tak nevědomá, že jsem měla za to, že muž, který mě miluje, musí mě milovat, i když ve spodničce stírám podlahu. Vidíš, Slávo, a o tuto nevědomost se rozbilo mé štěstí. Teprve tehdy, když již jsme si neměli s mužem co říci, nebo vlastně, když jsme již jeden druhému ničeho říci nedovedli, protože naše já zalezla do temných koutků nitra, kterými oko druhého nepronikne, teprve tehdy jsem pochopila, jakou je beztaktností, chodit ve spodničce před vlastním mužem. Ukázat se vlastnímu muži tak, jak bych se neukázala ani žebrákovi, který prosí u mého prahu. Teprve tenkrát, když jsem viděla, že je náš život pouští, pochopila jsem, že je jí proto, že jsme zapomněli sázeti růže. Nesměj se té spodničce, Slávo. Je to takový makavý příklad nešetnosti k citům druhého. Představ si, že muž z Tebe učinil svou bohyni, a ty z jeho bohyně děláš couru. A představ si, že nejsi dost statečnou, abys mu vnukala odvahu, vytknou-ti Ti tuto nešetnost. A představ si, že se ho k tomu všemu třeba ještě zeptáš, má-li Tě pořád stejně rád. Řekne, že ano, a je tu první lež. Přestane být upřímným, nejsi již jeho kamarádem. Přestaneš ho vábit a nejsi již milenkou. Jsi ještě ženou. A žijete vedle sebe, muž a žena, snad se ještě milujete, ale vaše láska nemá již vůně. Chápeš to a bojíš se, bojíš se právem, že jiná žena by mu mohla být milenkou nebo přítelkyní. Bojíš se, protože cítíš, že nestačíš již sama zaujmout celé jeho bytosti, a žárlíš. Pronásleduješ muže výčitkami, muže, jemuž si vzala iluze, jež měl o tobě.

Slávo, kdybys věděla, jak já žárlím! Slávo, neumíš si představit, jak já vyčítám! Vraždím zbytek lásky, který ještě doutná, zasypávám jej popelem, zatím co bych měla všecko to, co píšeš Tobě, říci jemu. Snad čeká, že mu ještě položím hlavu na rameno, snad věří, že ještě někdy řeknu: „Jsme stále spolu a jeden o druhém ničeho nevíme. Milujeme se, a jsme si cizí. Pověz mi o sobě všecko, a já ti povím také všecko.“ Snad na to čeká, snad někdy, když ho bolí náš hrozný život ve dvou, rád by promluvil ze srdce, upřímně, tak jako k příteli. Nepromluví. Já také nepromluví. Ostýcháme se jeden druhého, mluvíme spolu jen všední věci, řešíme všední problémy, počítáme spolu, kolik jsme utratili a kolik ještě můžeme utratit. Máme společné starosti a dělíme se o ně. Ale máme společnou bolest a tu protrpíme každý zvlášť, tu tajíme jeden před druhým, ježto si nejsme jisti, že druhý cítí totéž, protože jsme druh druhu v maličkostech často zalhali, a vůbec, protože vlastně jsme již jen párem, zapraženým do jednoho jha.

Slávo, Ty pláčeš ve svých nocích, že na Tě padá samota, a závidíš těm, které mají muže, protože myslíš, že Ti k štěstí chybí jen muž!

Zavřeš-li však oči a usneš, a zdá se Ti, že nejsi sama, pak jsi v té chvíli šťastna, protože ve snu najdeš muže, milence a přítele. Já, Slávo, i ve snu mám jenom muže. Mé srdce je chudé, i když sní. Ty pořád ještě čekáš, že Ti život něco dá. Já vím, že mi nic nedal. Je to tím trpčí, čím víc mi sliboval. Je to tím žalostnější, že to

vlastně ani není pravdou. Život mi dával, a já jsem nevěděla. Já sama jsem upustila a zašlápla své štěstí. Můj muž mohl mi být milencem, mužem i přítelem – ale já jsem skočila s oltáře, na který mne zdvihl, a ve spodniče jsem myla podlahu. Také moje duše chodila ve spodniče před jeho duší, a moje srdce dělalo totéž.

Slávo, vyburcovala's mě trochu z mé resignace. Skoro věřím, že bych ještě dovedla dát muži štěstí. Ale ba ne – to jen teď chvíli – za hodinu upadnu do všedních starostí a snad, Slávo, si potom řeknu: „Co ještě chci? Můj muž je hodný, nepije, nehraje karet, žijeme spolu v míru. Vždyť je to vlastně štěstí“ – milá Slávo, nepřeji Ti, aby ses kdy musila stát takhle skromnou.“

Tvá Věra...

Povídka bez konce

Pan Lebeda vynikal v lyžaření, rohování a kopané, uměl fotografovat, tancovat, hezky mluvit a krásně milovat a přece mu bylo Mařenčino srdce zavřeno na dvacet zámků.

„Miluji vás,“ říkal Mařence pokorně a něžně, kdykoliv měl sebe menší příležitost, a když dělala, jako když toho neslyší, zašeptal přesvědčivě: „A já vás přece miluji!“

Z tisíce dívek by takové lásce odolala sotva jedna, ale Mařenka byla právě tou jedinou.

Cítila, že stojí duševně vysoko nad panem Lebedou, neboť milovala hudbu, hrála klavír a měla tetu biletářkou v Národním divadle. Mařenka snila o tenoristovi a nemohla se spřáteliti s myšlenkou na pana Lebedu, který se jí svěřil, že nerozezná „Hej Slované“ od „Kde domov můj“.

To byla tragická vina v Lebedově historii lásky, ale Lebeda toho nevěděl.

Kdykoliv mu Mařenka zahrála na klavír a ptala se, jak se mu to líbilo, mluvil velmi vyhýbavě, ujišťuje, že tomu nerozumí, a když se otázala, existuje-li vůbec styl, schopný rozezvučet jeho tupou duši, odpověděl, že při volném stylu lezou mu oči z důlků a že není nad Frištenského.

„Styděte se,“ pokárala ho Mařenka, „duše ušlechtilé cítící nechodí na operety. Jak můžete jít na takovou hadrotinu, máme-li v Praze Mařáka.“

„Kdybyste věděla, jak vám to sluší a jak vás mám rád,“ odpověděl pan Lebeda, „ale věřte mi, že Frištenský není vedle Mařáka žádnou hadrotinou, a kdyby se utkali, že by se Mařákovi jeho c náramně třásl.“

Mařenka mlčky vstala, mlčky přešla pokojem a teprve u dveří pronesla: „Fuj“.

Ono „fuj“ platilo z polovice Frištenskému a z polovice Lebedovi. Mařenka je neodvolala, ani když jí v kuchyni matka vyčtla, že by se měla mít docela jinak k podnájemníkovi, který je v sedmé hodnostní třídě a má ještě všechny vlasy na hlavě.

„Všech pět bys mohla olíznout a na kolenou děkovat Pánu Bohu, že ti ho poslal do cesty.“

„Aby mi překážel,“ ušklíbala se Mařenka a neposlechla, když jí matka poručila, aby podnájemníkovi donesla čaj.

Paní Moudrá vzala tedy sama podnos, sama nalila čaje, sama naplnila cukřenku, sama nalila rum z litrové láhve do malé broušené a sama zaklepala na dveře pana Lebedy.

Pan Lebeda seděl v houpací židli, držel v ruce román, ale hleděl někam jinam, někam, kam se ve chvílích snění jeho duše vždycky zatoulala a kde se potkávala s Mařenkou oddanou, roztouženou a milující.

„Pane doktore,“ řekla paní Moudrá a pan Lebeda se vrátil z krásného snu do trapné skutečnosti, „pane doktore, vypijte to a hezky se zahřejte. Slyšela jsem, jak jste se dnes v noci napřevracel, a bojím se, aby to nebyla chřipka.“

Paní Moudrá vložila do své krásné lži všechnu mateřskou něhu, které byla schopna, ale pan Lebeda si toho nevšiml.

„Také Mařenka měla o vás starost, božínku, vždyť jste jako náš.“

Pan Lebeda zabručel něco zdvořilého.

„Víte, Mařenka je divná, ale je to hodná holka, a kdyby dostala pořádného muže, dala by si říci.“

Pan Lebeda se usmál na paní Moudrou tak hezky, jak se na ni smávali hoši před dvaceti lety.

„Milá paní,“ odpověděl upřímně, „já jí říkám dost často, ale věřte mi, že si nechce dát říci – kdybych alespoň věděl, co vlastně proti mně má.“

„Pane doktore,“ zašeptala paní Moudrá ráno, „již jsem to vyzkoumala. Zlobí se, že říkáte, že Frištenský zpívá líp než Mařák a že nemáte vůbec žádného pochopení pro hudbu...“

Pan Lebeda se začal zajímat o hudbu.

„Miluji vás, slečno Mařenko,“ říkal stejně často jako dřív, ale pak mluvil o kontrapunktu, geniální intuici, hudební šíři, impresionistickém romantismu nebo architektonické formě hudebního díla. Opatrně zasvětil Mařenku do rozdílu mezi Mařákem a Frištenským, a když to blahosklonně pochopila, políbil jí ruku velice něžně a dlouze.

Jejich hudební besedy byly čím dále tím delší. Obyčejně mluvili o Fibichovi, a když se shodli v názoru, že Fibichův quintet je velký hymnus lásky, že úvodní věta je znamenitá a poslední má vzlet, přitulila se Mařenka k panu Lebedovi.

„Erotická struna“, řekl pan Lebeda, „vyžádala si určitých barev zvukových a proto přidal Fibich ke klavíru, houslím a cellu lesní roh a klarinet“.

Mařenka zavřela oči a pan Lebeda ji políbil tak vášnivě, že její srdce zazvučelo jako pět klarinetů.

„Kam jen ta knížka o Fibichovi mohla přijít?“, naříkala Mařenka, když ráno uklízela v pokoji doktora Lebedy.

„Kampak jsem dal toho Fibicha,“ bručel nepokojně pan Lebeda, když se odpoledne přehrabával v knihovně „Zlatorohu“.

„Miluji tě,“ řekl večer pan Lebeda, ale nevěděl, co říci dále. Chyběl mu Fibich. „Miluji tě“, řekl ještě jednou, a položil ruku kolem jejího pasu. „Lohengrin je hezká opera“, napadlo mu po krátké úvaze.

„Hezká“, odpověděla Mařenka.

„Víte, jak tam přijede ta labuť a jako on zpívá: „Taramtatá, taramtatá, pluj, klidně dále...“

„Ale ta labuť by mohla být větší“, odpověděla Mařenka, „když má utáhnout takového rytíře v brnění. To přece něco váží“.

„Ano, a měli by ji už trochu přilakovat, je už moc odřená. Mařenko, mám vás tolik rád, k zbláznění rád!“

Mařenka otočila ruku kolem jeho šíje. „Můj zlatoušku,“ řekla a pohládila ho po vlasech. Pan Lebeda zahvízdal svatební pochod. Mařenka si položila hlavu na jeho rameno.

„Poslouchejte,“ zašeptala za chvíli, „kampak jste zahrabal tu knížku o Fibichovi? Já jen tak s patra neumím o muzice mluvit a s Lohengrinem jsem hotova“.

„Zaplat' Pán Bůh,“ vzdychl si vděčně pan Lebeda.

Myslím, že konce není třeba. Proto je tato povídka bez konce.